



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jyske Byer og deres Mænd

19.

16.

II Bind:

Skjern .. Tarm .. Ølgod .. Tistrup .. N. Nebel
Lunde .. Videbæk

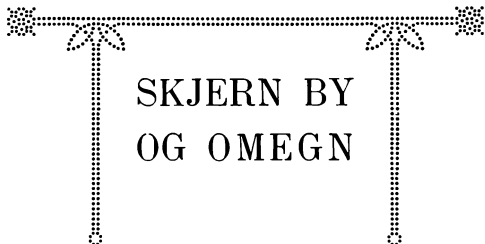


NATIONAL-FORLAGET

S. Schiønning

Brønshøj .. København

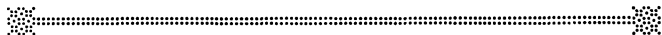
JYSKE BYER OG DERES MÆND



SKJERN BY
OG OMEGN

Eftertryk af Tekst og Billeder forbydes.

JYSKE BYER OG DERES MÆND



P. J. PEDERSEN:

SKJERN BY OG OMEGN



1916

NATIONAL FORLAGET
S. Schønning
BRØNSHØJ .. KØBENHAVN



LIDT OM SKJERN OG DENS UDVIKLING.

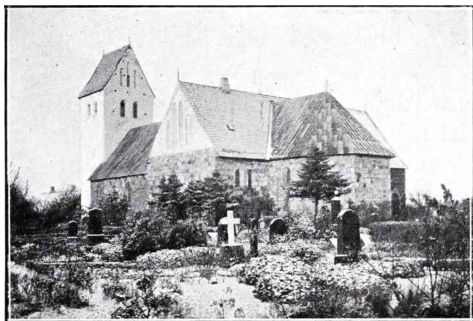
FØR ca. 10 Aar siden var der kun nogle ganske faa Huse i Skjern, men et lykkeligt Tilfælde, der lod Banen fra Skanderborg, Silkeborg, Herning støde til Vestbanen, gav Byen en god Chance mere for at vokse sig stor i forholdsvis kort Tid.

Jordens Beskaffenhed i Skjernegnen er for det meste let Sandjord, der i forrige Tider kun gav et karrigt Udbytte; men den ualmindelig flittige og dygtige Landbefolkning bragte hurtig ved Hjælp af nyere Driftsmaader, saasom Mergling, Kunstgødning osv. Jordens Ydeevne op til det mangedobbelte; dette i Forbindelse med de store Engstrækninger ved Skjernaen, hvor der aarlig hærjes Tusinder og atter Tusinder Læs Hø af aldeles fortrinlig Kvalitet, har bevirket, at økonomisk Velstand er vokset i samme Tid, og i samme Grad som Udviklingen er gaet frem.

OM DEN AANDELIGE BEVÆGELSE I SKJERN.

Som bekendt har der i lange Tider været en stærk religiøs Bevægelse i Skjern og Omegn, hvilket naturligvis skyldes forskellige Forhold, som det vil blive for

vidtløftigt at skildre i saa lille et Skrift; men Skjernboerne har altid været flittige Kirkegængere, og der har i det mindste i de sidste 40 à 50 Aar været dygtige Præster i Skjern; af disse maa særlig nævnes Pastor Otto Moe, der nu er Sognepræst i Sdr. Bjert ved Kolding, denne rigt begavede og i høj Grad veltalende Prædikant, der maaske mere end de fleste af sine Embedsbrødre klart forstod at drage det skarpe Skel mellem Tro og Vantro, samlede Søndag efter Søndag store Skarer om sin Prædikestol, og at denne Mands Forkyndelse har baaret Frugter, viser det stærke aandelige Liv, der



Skjern Kirke.

stadig udfolder sig i Skjern; man lægger Mærke til, at der ofte, særlig om Sommeren afholdes store Missionsmøder, hvor Hundreder, ja Tusinder af Mennesker fra By og Egn samles for at høre Guds Ord.

Den nuværende Sognepræst i Skjern, Pastor Andersen, der nu har virket her i ca. 10 Aar, arbejder i samme gode Spor som Pastor Moe, og er tillige en anerkendt Skolemand, der har faaet Skolevæsenet i Skjern ordnet paa en særdeles tilfredsstillende Maade. Pastor Andersen, der er en klar og dygtig Taler, samt en flink og elskværdig Mand, nyder den største Højagtelse fra alle Sider og forskellige kirkelige Retninger.

SKOLEVÆSENET I SKJERN.

Skjern Stationsby har to Skoler med ialt over fire Hundrede Børn, Hovedskolen, der ledes af Førstelærer og Organist Kaspersen, har 3 Lærere og 1 Lærerinde. Kaspersen, der har været i Embedet i over 25 Aar, er samtidig Organist ved Skjern Kirke og nyder Anerkendelse som dygtig Skolemand og Organist; Kaspersens Navn er særlig blevet kendt i videre Kredse, idet han har udgivet en Orgelskole, der bruges overalt i Landet.

Skjern Byskole, der ledes af Førstelærer F. H. Lillelund, har 3 Lærere og 5 Lærerinder, drives som almindelig moderne Købstadskole med Heldagsundervisning



Byskolen i Skjern.

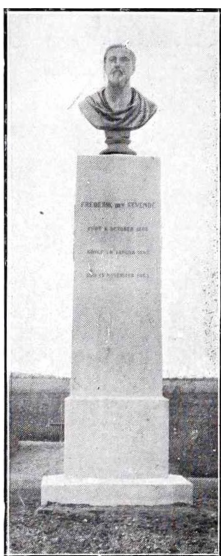
baude Sommer og Vinter, ligesom der i de to øverste Klasser undervises i Sprog, Tysk, Engelsk og Matematik.

Skjern Byskole led iøvrigt et meget stort Tab ved dets mangeaarige Førstelærer Chr. Bertelsens Død i 1911; Bertelsen var paa Grund af sin grundmurede Hæderighed og sin noble og elskværdige Karakter, afholdt

af alle, saavel Børnene som Forældrene og hvem han iøvrigt kom i Berøring med.

THINGSTEDET I SKJERN.

Bølling Nørre Herreder er en stor Jurisdiktion, der strækker sig fra Videbæk til Nr. Nebel og omfatter ca. en Snes Landsogne; der er Retsdag i Skjern hver Torsdag og Forligsdag om Tirsdagen. Rettens Embedsmænd



Frederik VII Statue i Skjern Anlæg.

ere: Herredsfoged S. W. Clausen, Kancelliraad Chr. Schüte,
1. Fuldmægtig, cand. jur. Stig Bang, 2. Fuldmægtig.

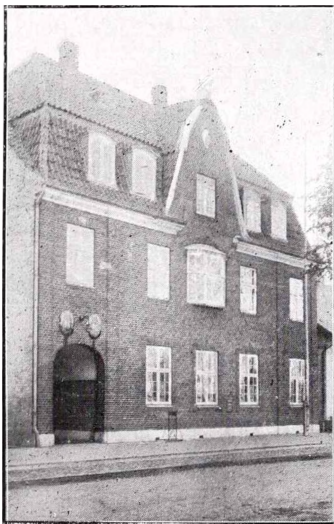
Sagførere i Jurisdiktionen: Sagfører, Kaptain Kier,
R. af Dbg., Skjern, Sagfører E. Ejlersen, Skjern, Sagfører
P. Jensen, Tarm.

Landinspektører: Klint & Weitemeyer.

DEN MATERIELLE UDVIKLING.

Skjern er et Knudepunkt med en stærk og stadig stigende Jernbanetrafik, der er oprettet et særligt Ingeniørkontor, og der er under Statsbanernes forskellige Afdelinger i Skjern ansat imellem 90 og 100 Personer som Embedsmænd og Funktionærer.

Ligesom Jernbanevæsenet har Postvæsenet ogsaa haft en frodig Udvikling, idet der nu paa Postkontoret,



Skjern Posthus.

der tillige er Telegrafkontor, beskæftiges 4 Mand ved Ekspeditionen, desuden sorterer der under Skjern Postkontor, 4 Brevsamlingssteder, 4 Jernbanepostkontorer, 2 kørende samt 33 gaende Landpostbude og 4 røde Postbude i Byen.

INDUSTRI, HANDEL OG HAANDVÆRK.

En lykkelig Skæbne synes at hvile over Skjern, idet Udviklingen er gaet frem, samtidig som Velstanden er

øget; Byen er vokset jævnt uden Stilstandsperioder og tæller nu over 2000 Indbyggere, og er herved større end mange gamle Købstæder; der er brolagte Gader samt Elektricitets-, Vand- og Gasværk.

Skjern har sikkert en stor Fremtid; Energi og Dygtighed præger Skjernboerne, der er mange og gode Forretninger, hvoraf en Del med en aarlig Omsætning af flere Hundrede Tusinde Kroner; der bygges stort og pænt saavel til Forretningsbrug som til privat Beboelse; Folk har Penge mellem Hænderne, og de er ligesaa lidt bange for at vove dem i Bedriften, som de ængstes for lejlighedsvis at sætte til af dem i personligt Forbrug.

Byens harmoniske Udvikling er præget af Samdrægtighed, thi bortset fra nogen Bypolitik og lokale Privatinteresser, som der vel alle Steder findes noget af, maa man sige, at der i det store og hele er løftet i Flok.

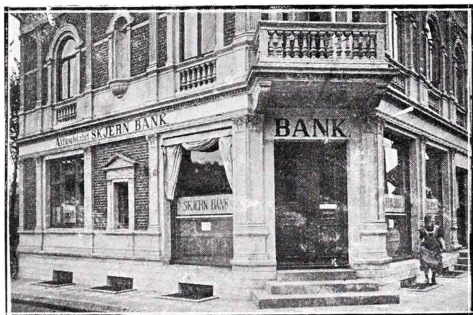
PENGEINSTITUTTER I SKJERN.

Det ældste Pengeinstitut i Byen er Skjern Spare- og Laanekasse, der er stiftet den 27. Februar 1875 paa Initiativ af Sagfører, Kaptain Kiær.

Sparekassen er gennem den lange Aarrække bleven ledet med stor Dygtighed af Kiær, og er nu en af Jyllands største og mest velhavende Land-Sparekasser; Sparernes Indskud andrager ca. 1 Million Kroner og Reservefonden er ca. 100,000 Kroner; Kassen uddeler aarlig af sit Overskud op imod 1000 Kroner i almenyttige Ojemed. Sparekassens Bestyrelse bestaar af følgende: Sagfører, Kaptain Kiær, Formand, Manufakturhandler J. N. Stendevad, Købmand Chr. Gade Hansen, Gaardejer Niels Dahl, Bankdirektor J. Kristensen, Gaardejer N. Chr. Mortensen, Fabrikejer Martin Haahr, Sognefoged og Gaardejer H. Andersen, Gaardejer P. Pedersen. Kassens Bogholder er Løjtnant J. V. C. Schoppe. Revisorer: Førstelærer J. Kaspersen og Inspektør P. J. Pedersen.

SKJERN BANK.

Som et naturligt Led i Skjerns Udvikling vil man forstaa, at der allerede i dette Aarhundredes Begyndelse sysledes med Tanken om Oprettelsen af en selvstændig Bank. Tanken var ogsaa flere Gange bragt paa Bane; men mange nærede vel nok lidt Frygt for at starte en Bank, da der i Førvejen fandtes Filialer fra baade Varde og Ringkjøbing Bank. Først i 1906 modnedes Tanken, saa at der ved et Møde paa Centralhotellet d. 7. Februar,



. Skjern Bank.

hvortil var indbudt Mænd fra Byen og alle omliggende Sogne, tegnede et saa stort Beløb i Aktier, at Banken vedtoges oprettet med en fuldt indbetalt Aktiekapital paa 75,000 Kroner, og konstituerende Generalforsamling derefter kunde afholdes. Efter at Love var vedtaget, fandt der Valg Sted af Medlemmer til Bankraadet, der kom til at bestaa af følgende: Boghandler J. Kristensen, Skjern, Gaardejer Jens Nygaard, Finderup, Gaardejer Søren Eskesen, Dalagergaard, Kreditforeningsrepræsentant N. Abildtrup, Trøstrupgaard, Købmand M. Joh. Knudsen, Skjern, Snedkermester Andr. Jensen, Skjern, Gaardejer N. C. Mortensen, Smedegaard, Gaardejer Erik Gravesen, Vesterager, Gaardejer Jens Sand, Stauning, Gård-

ejer Ole Kirkegaard, Sædding, Gaardejer Niels Sørensen, Tylvad i Hanning, Gaardejer Knud Knudsen, Aanum, Gaardejer Niels Østergaard, Stauning, Gaardejer Chr. L. Thomsen, Kærsgaard og Teglværksejer A. Poller, Alkjær-sig. Af disse blev allerede forinden Bankens Start Bog-handler J. Kristensen indvalgt i Direktionen og erstattet med Træhandler M. P. Christensen. Endvidere udtraadte i 1911 Jens Nygaard, der hidtil havde været Formand, af Bankraadet, og i hans Sted nyvalgtes Købmand M.



Skjern Bank.

Sonderup, Egeris Mølle. Til Formand valgtes derefter N. Abildtrup, hvilken Post han stadig beklæder. Til Revisorer valgtes Førstelærer Bertelsen og Herredsfuld-mægtig Christensen. Den sidste fraflyttede umiddelbart derefter Byen, hvorfor nyvalgtes Mejeribestyrer M. Haahr. Da Lærer Bertelsen i 1914 afgik ved Døden, valgtes i hans Sted Købmand P. Frandsen. Endvidere revideres Bankens Aarsregnskab nu af Revisionskontoret i Esbjerg.

Paa et 6 Dage senere afholdt Bankraadsmøde valgtes til administrerende Direktør og Bogholder Sagfører

Ejlseren og til Direktører og Kasserere Købmand Hans Bank og Møllejeer Jens Petersen, Hans Bank døde dog forinden Bankens Start og erstattedes med Boghandler J. Kristensen. Paa et Bankraadsmøde den 20. Marts 1912 antoges som Bogholder den hidtidige Assistent Ancher L. Kragh, der derefter fik meddelt Prokura i i Forening med en Direktør.



E. Eilersen
Sagfører, Bankdirektør.



J. Kristensen
Bankdirektør.

Efter at Bestyrelse var valgt, søgtes der Forhandling med Varde og Ringkjøbing Bank om Inddragelse af de stedlige Filialer, men dog uden noget Resultat. Banken var saaledes nødsaget til at optage Konkurrencen med 2 Pengeinstitutter, der i flere Aar havde haft Kontor i Byen.



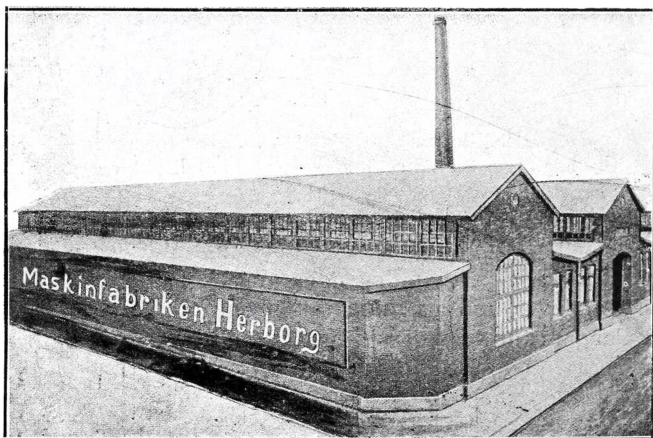
J. Petersen
Møllejeer, Bankdirektør.

Banken aabnedes derefter 11. Juli 1906 med Kontor i Købmand Chr. Nielsens Ejendom paa Bredgade lige

... 13

overfor Stationen. Allerede i 1914 blev disse Lokaler Banken for smaa, og 1. Maj overflyttedes Kontoret til Møllejeer Jens Petersens Ejendom i Jernbanegade.

Bankens Udvikling er sikkert gaet over alles Forventning, naar Hensyn tages til, at ovennævnte Filialer endnu opretholdes. Nu i Maj 1916 er den samlede Indlaans- og Folio Kapital paa over 1,800,000 Kroner og Ballancen paa godt 2,000,000 Kroner. Sidste Regnskabsaar var Totalomsætningen over 24,000,000 Kroner. Aktiekapitalen er hidtil uforandret 75,000 Kroner med en samlet Reserve af Kroner 53,500.



Fabriken »Herborg« (P. M. Nielsen).

FABRIKSDRIFT OG HAANDVÆRK I SKJERN.

Maskinfabrikken »Herborg«, Indehaver P. M. Nielsen.
Brødr. Delfs Farveri, Spinderei og Klædefabrik.

Cementvarefabrikken »Løven«, Indehaver S. Chr. Pedersen.

Cementvarefabrikken »Fremtiden«, Indehaver M. Andersen.

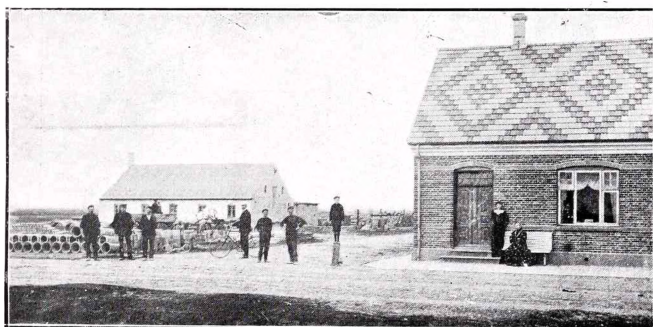
Cementvarefabrikken »Godthaab«, Indehaver A. Jacobsen.

Jespersen & Jacobsens Damp Save- og Høvleværk.
Jens Pedersens Dampsnedkeri & Listefabrik.

Maskinfabrikant N. K. Kristoffersen, Statens Tilsynshavende for Motorkøretøjer i Ringkjøbing Amt.

Skjern Tricotagefabrik, Indehaver J. P. Siggaard.

Maskinsmed Erik Jensen, autoriseret Køreskole for Uddannelse af Chauffører.



Cementvarefabriken »Loven«
(Chr. Pedersen).

L. C. Jensens Skotøjsfabrik.

Skjern Brødfabrik, Indehaver Hans Jensen.

Smedemestre: Lyder Andersen, Chr. Lauridsen,
Chr. Jensen og A. P. Jensen.

Snedkermestre: Andr. Jensen, M. K. Madsen, Jens
Lund og N. Schmidt.

Malermestre: P. Nielsen, H. Brix, N. Herborg
Pedersen, L. Vestergaard, Th. Thomsen og N. Slot.

Blikkenslagermestre: Carl Nielsen og Koed Madsen.

Bødkermestre: Chr. Vejlegaard.

Bogbindermestre: J. C. Miltersen.

Sadelmagermestre: J. H. Rasmussen, N. Schou
og N. Nielsen.

Rebsslagermestre: J. Sahl. Jensen.



Georg Niensens Manufakturforretning.

Kurvemagere og Kurvefabrik, H. P. Lauridsen.
 Bagermestre: J. C. Sunesen, C. Olsen, A. Husted,
 Hans Jensen og Enkefru K. Larsen,
 Barbermestre: S. Graabeck, C. Ingesen og J. Falk.
 Skomagermestre: A. K. Hansen, M. Madsen, N.
 Dynesen, P. M. Madsen, N. Chr. Pedersen og H. Nielsen.
 Slagtermestre: Chr. Beiter, N. Kruse, M. Morten-
 sen og A. Mikkelsen.
 Skræddermestre: P. Poulsen, H. K. Nielsen, Chr.
 Jensen og M. Sneum.
 Uhrmager- & Guldsmedemestre: N. Chr. Ormstrup
 og M. Christensen.
 Bundtmagermestre: Chr. Mikkelsen.
 Børstenbindermestre: P. Simonsen.
 Drejermestre: L. Thomsen.

Murermestre: H. Chr. Press, F. Fredslund, L. Jensen, Jens Bech, Chr. Nielsen, L. Pedersen, M. Høgfeldt og Chr. Christensen.

Tømrermestre: P. Nissen, Troels Christensen, Gravers Christensen, Dalkjær Christensen, A. Andersen og J. Clausager.

Karstmagermestre: Chr. Siersbæk.

Møllebyggermestre: Chr. Frølund og J. Korsholm.

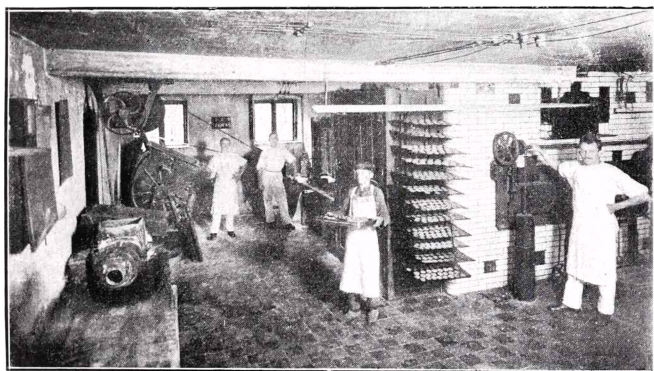
Cigarmagere & Cigarhandlere: J. P. Ottow.

Arkitekter: P. Ingolf Christensen.

Elektrikere & Installatører: M. Nielsen.

Fotografer: P. Th. Gravesen.

Bogtrykkerier: J. Strandbygaard.



J. C. Sunesens Bageri & Conditori.

Tandlæger & Tandteknikere: H. Thyssen, S. Graa-
bech og Fru B. Andbæk Kirkegaard.

Læger: Dr. Valdemar Levinsen.

Dyrlæger: C. P. F. Christiansen og K. R. Mulbjerg.

Handelsagenter: Th. N. Thomsen, C. Christensen
og Mikkel Johansen.

KØBMÆND:

Manufakturhandlere: J. N. Stendevad, Georg Niel-
sen, Johan Nielsen og Chr. S. Larsen.

Herreekviperingshandlere: H. M. Hansen, P. Poulsen og H. K. Nielsen.

Tricotagehandlere: L. Knudsen og Sofie Eskildsen.

Isenkræmmere: V. Christiansen, L. Holm og Hans Fogh.



H. K. Nielsens Skråderi & Herreekviperingsforretning.



P. Th. Graversens Fot. Atelier.

Kolonialhændlere: Chr. Gade Hansen, C. Jensen P. Frandsen, Bagger Jensen, O. Hauch, J. A. Petersen, M. Joh. Knudsen, J. Bang Nielsen, Fru M. Lauridsen og Karl Jensen.

Viktualie- & Fedevareforretninger: J. Kastberg og J. P. Jensen.

Modeforretninger: Hedvig Wittendorff, Fru M. Knudsen, Fru C. Ingesen og Frk. K. Svendsen Høy.

Blomsterhandlere & Handelsgartnere: Frk. K. Svendsen Høg, Th. P. Oldager og A. Petersen.

Træhandlere & Cyklehandlere: Niels Jensen, Michael Mikkelsen, Joh. Holstein og M. P. Christensen.



J. Kristensens Eft. (J. Jacobsen).



L. C. Jensens Sko- & Sadelbetrækfabrik.

Møllere & Kornhandlere: J. Petersen og J. Hjorth Christensen.

Tømmerhandlere: Hans Bank og Jens Jessen.

Bog- & Papirhandlere: J. Jacobsen og Th. Thomsen.

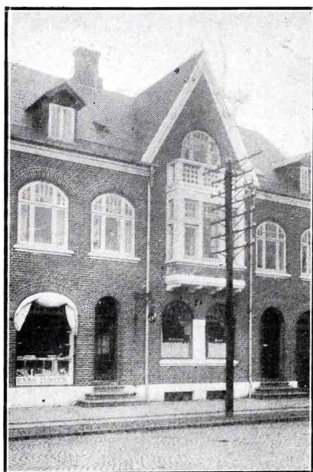
Maskinforretninger: M. P. Christensen, V. Christensen og Chr. Grene.

Ølhandlere: Chr. Kirkegaard.

Mælkehandlere: M. Overgaard.

Ejendomshandlere & Ejendomsmæglere: Chr. Nielsen, P. Christensen og N. Pagaard.

Kreaturhandlere, Opkøbere & Eksportører: Chr. Nielsen, P. Andersen, Otto Larsen, P. Larsen, Chr. Bech og Niels Frandsen.



Hans Jensens Conditori & Café.

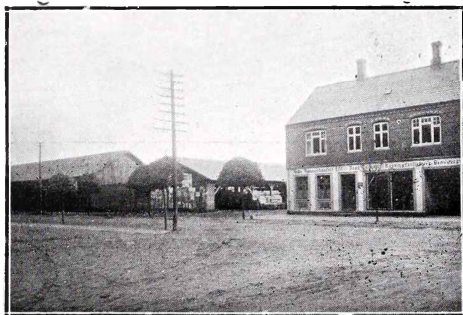
Vognmandsforretninger: Henrik Korsgaard, Peder Mikkelsen, Otto Larsen, Peter Larsen, J. H. Jensen, Andr. Poulsen, Th. Thomsen, Martin Christensen og Anton Christensen.

Automobilforretninger: Eli Chr. Nielsen, Reparation og Udsalg af Biler.

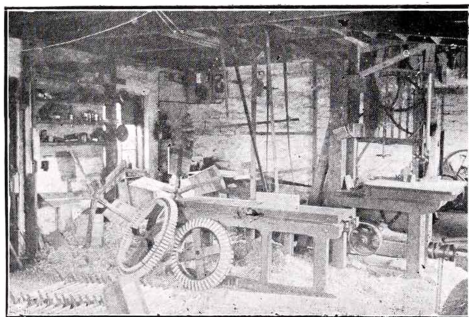
Af Byens større Foretagender bør nævnes Skjern Aktie Tømmerhandel, der blev oprettet i 1887 af følgende Mænd: Sagfører Kaptain Kiær, Møllejejer P. Chr. Jensen, Købmand Chr. Hausen, Mølle- & Gaardejer

Hans Ebbesen, Gæstgiver Jensen, Gaardejer P. Pedersen, Gaardejer Th. Chr. Christensen, alle af Skjern, samt Købmand A. Christensen, Stauning.

Til Forretningsfører antoges Chr. Winther fra Aarhus, der ledede Forretningen indtil Aaret 1900, da han



Skjern Aktie Tømmerhandels Eftflg.
(Jens Jessen).



Chr. Frølund's Møllebyggeri.

overgik til anden Virksomhed, og afløstes da af Chr. L. Stisen, der førte Forretningen videre indtil 1908, da han fratraadte paa Grund af Optagelse i en en gros Forretning.

Tømrermester Jens Jessen, Skjern, blev derved antaget som Forretningsfører, hvilken Stilling han beklædte indtil 1911, da han købte Forretningen af Aktieselskabet, og nu driver samme for egen Regning. Forretningen er samtidig udvidet til at omfatte Støbegods, Maskiner, Biler, Linoleum m. m.

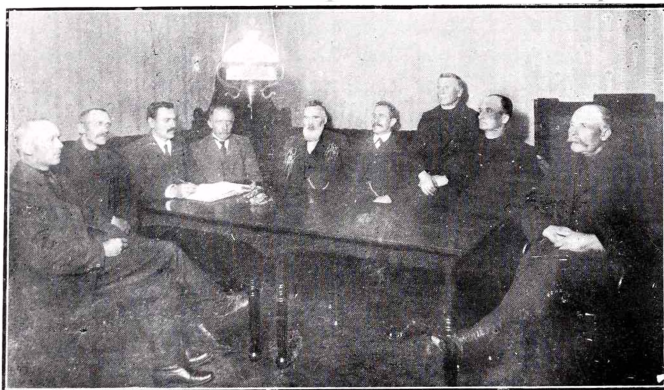
Skjern Aktietømmerhandel har ikke været nogen lukrativ Forretning, hvilket heller ikke har været Formaalet, det har derimod stedse været Meningen at sælge



Skjern Øl Depot (Chr. Kirkegaard).



Inspektør P. J. Pedersens Villa.



Skjern Sogneraad 1916.



Bredgade i Skjern.

Varene til saa smaa Priser, at det købende Publikum i By og Egn kunde være i Stand til at bygge billigt og nyde en passende Kredit.

Maskinfabrikken „Herborg“, der nu er kendt ud over Landets Grænser, blev oprettet af dens nuværende Indehaver, P. M. Nielsen, for ca. 20 Aar siden, Nielsen begyndte i smaa Kaar og under meget beskedne Forhold

med kun et Par Medhjælpere, men Nielsen vilde fremad, han forbedrede og udvidede stadig, som Kundekredsen voksede, og selv om der, navnlig de første Aar, har været Vanskeligheder af forskellig Art, blev disse dog ret hurtig, paa Grund af Fabrikant Niensens store Dyg-



Bredgade i Skjern.



Østergade i Skjern.

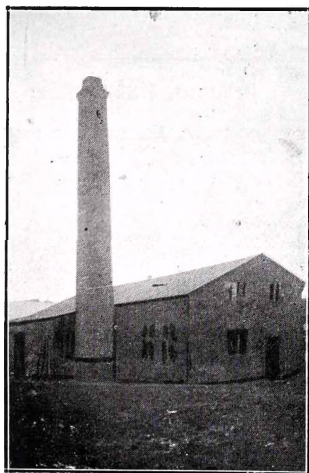
tighed og Energi, alle overvundne, beskæftiger nu ca. 50 Mand, foruden at alle tekniske Hjælpemidler ere tagne i Brug.

Foranstaaende Fortegnelse over selvstændige Virksomheder og Næringsdrivende i Skjern, der udviser et Antal af over halvandet Hundrede, vidner om en jævn

og rolig Udvikling, i de ca. 40 à 50 Aar Byen har været om at naa sin nuværende Størrelse, og at de økonomiske Forhold er solide baade i By og Opland er almindelig bekendt.

SKJERNEGNEENS POLITISKE FORHOLD.

Skjern er Valgsted for Ringkjøbing Amts 6. Valgsted, og skønt det er en Kampkreds, har den alligevel kun sjældnen skiftet Rigsdagsmand. Fhv. Bankdirektør



Skjern Maskinsnedkeri
(Jens Pedersen).

A. Clausager, Skjernbrogaard, repræsenterede Kredsen i 12 Aar fra 1866, da han første Gang valgtes; og denne unge og højtbegavede Mand kom hurtig frem iblandt sine Rigsdagskolleger paa Grund af sin store Dygtighed

... 25

og Arbejdsevne: denne kloge og dygtige Politiker stod fast, hvor andre faldt, han indlagde sig saaledes uvisnelig Hæder ved at stemme imod Grundlovsrevisionen i 1866.



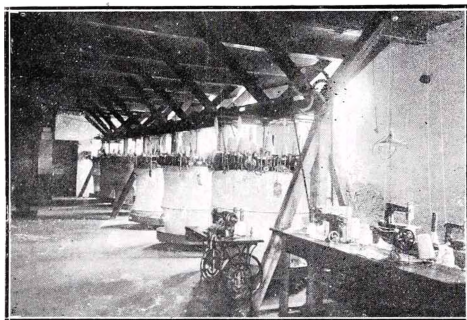
Centralhotellet
(Jul. Sorensen).



Chr. Mikkelsens Bundtmagerforretning.

A. Clausager nedlagde sit Folketingsmandat i 1878, da han modtog Valg til Landstinget, og i hans Sted

valgtes til Folketingsmand en yngre Broder, Gaardejer A. B. Clausager, Sædding, der var Kredsens Folketingsmand indtil 1887, da han afløstes af sin Broder, A. Clausager, der Aaret iforvejen havde nægtet at modtage



Skjern Tricotagefabrik
(J. P. Siggaard).



Hjorth Christensens Lagerlokaler.

Genvalg til Landstinget, A. Clausager repræsenterede da atter Skjernkredsen indtil 1890, da han efter indtrængende Opfordring lod sig opstille i Ringkjøbing imod I. C. Christensen, men opnaede som bekendt ikke Valg.

Skjernkredsens nuværende Folketingsmand, L. P. Ovesen, stillede sig første Gang i 1890 og opnaede at blive valgt; men faldt ved det følgende Valg i 1892 for A. B.



Skjern Møbelmagasin
(M. K. Madsen).



Fra Kongebesøget i Skjern.

Clausager, som dernæst ved Valget i 1895 maatte overlade Valpladsen til L. P. Ovesen, der i den mellemliggende Tid, støttet af et ham venligsindet og velredigeret

Blad, havde gjort et stort agitatorisk Arbejde for sin Politik.

Ovesen har jævnlig haft Modkandidater, og det har flere Gange staaet lige paa Vippen for ham; men han har dog hidtil klaret Skærene.

Hermed er i korte Træk skildret de lokale Forhold af forskellig Art, og det er sikkert et fælles Ønske hos alle Byens Borgere, at Udviklingen, der hidtil er gaaet under saa gode Auspicier, ogsaa fremtidig vil forme sig til Held og Lykke for Beboerne i Skjern.



KENDTE NAVNE OG DATOER.

Sagfører *L. H. Kiær*, f. 1841 i Ribe, blev 1862 dansk Jurist, deltog i Krigen 1864, var Fuldmægtig paa Herredskontoret i Skjern fra 1865—70, da han etabl. sig i Skjern som Sagfører. Kiær er Stifter af og Formand for Skjern Sogns Sparekasse, som fra en ganske ringe Start nu er af de største i Landet, han er tillige Meddirektør i Ringkjøbing Bank, hvis Filial i Skjern han bestyrer fra Oprettelsen i 1900, har tidligere været Formand i Sogneraadet og Bygningskommissionen, ligesom Stempelpapirsalget siden 1884 er betroet ham, er Ridder af Ddg., vel nok en af Byens bedste Borgere.



Kaptajn, Sagfører Kiær
R. af D. p. p.

E. Ejlersen, Sagfører og Bankdirektør, f. 1872 i Stouby, blev juridisk Kandidat 1892, derefter Herreds- & Sagførerfuldmægtig forskellige Steder, modtog Sagførerbestalling 1900 og overtog 1904 afdøde Sagfører Christensens Forretning i Skjern, er Meddirektør i Skjern Bank, og under hans dygtige Ledelse er Skjern Bank vokset til en efter Forholdene antagelig Størrelse, var Medstifter i 1910 af Grundejerforeningen og Formand for denne i 4 Aar, ligesaa Formand og Medstifter af A. S. Skjern Vandværk, Brandforsikringsselskabet „Danmark“s Repræsentation er betroet ham. En jævn bramfri Mand, der nyder stor Popularitet i By og Omegn.

Jens Petersen, Bankdirektør og Møllejer, f. 1863 i Skjern, er uddannet i Faderens Forretning (Korn- og Foderstoffer), som vedblivende drives fremad; er i Bestyrelsen for det landskendte Kornfirma, Eriksen & Christensen, Esbjerg, samt Meddirektør i Skjern Bank. Har i Aarenes Løb haft følgende Tillidshverv: Sogneraadet 1900—1913, Skolekommissionen fra 1903, Menighedsraadet fra dets Oprettelse, Kirkeværge, samt i Bestyrelsen for Københavns Kirkefond, en nobel, dygtig Mand, som er yderst velset overalt.



P. M. Nielsen
Fabrikant.



Nielsen jun.
Fabrikant.



Jens Jessen
Tommerhandler.

P. M. Nielsen, (Herborg) Maskinfabrikant, født 1868 i Skjern; lærte Smedefaget hos I. Nielsen, Lem, grundlagde sin Virksomhed i 1897, (Fabrikation af Røeskrædere), begyndte ganske smaat, men har i Aarenes Løb oparbejdet denne ved et stort og energisk Arbejde til nu at være Landets største Fabrik i sin Branche. Gentagne Gange har Fabrikken været hjemsøgt af Ildsvaader, sidst i 1913, men hver Gang opbygget større og større og er uden Sammenligning Skjern største industrielle Virksomhed. Et talende Bevis for hvad Flid og Dygtighed formaar at udrette er her præsteret. Fabriken spænder over et Areal af 3000 □ Al., store, lyse og luftige Lokaler samt Lagerrum og Kontorer. I den daglige Drift deltager nu Fabrikant Nielsens ældste Søn.

Jens Jessen, Tømmerhandler, f. 1870 i Bølling; lærte Tømrerfaget og modtog teknisk Uddannelse dels paa Højskole og Statens Tegnelererkursus, var i nogle Aar i Amerika, begyndte Forretning i Skjern 1895 som Bygmester, indtil han i 1908 overtog Skjern Aktietømmerhandel, som nu ved et dygtigt og energisk Arbejde er drevet op til at være den største paa Pladsen. Formand for Bygningskommissionen og Taxationsformand for „Den alm. Brandassurance samt for Jyske Grundejeres Kreditforening.

Jul. Sørensen, forhv. Hotelejer, f. 1870 i Lundtang; var oprindelig Landmand, byggede senere Lunde Kro og gav derved Impulsen til Opkomsten af Lunde Stationsby, var Ejer i nogle Aar af denne og Lundtangaard, indtil han i 1905 overtog Skjern Centralhotel, som med stor Dygtighed blev ledet af ham, indtil han 1. Maj i Aar afstod dette og flyttede til Odense, for udelukkende at drive Hestehandel. Jul. Sørensen hører til dem, der kun har Venner. En retsindet og brav Mand har hermed forladt Skjern.



Jul. Sørensen
fhv. Hotelejer.

C. Nielsen, Stationsforstander af 20. Lønningsklasse, f. 1856, har været ved Landvæsenet og aftjent Værnepligt fra 1874—81. Præliminæreksamen fra Sorø Akademi, ansat ved D. S. B. i 1881, Assistent i Vejle, Kolding, Vamdrup, Fredericia og Nyborg, Overassistent i Nyborg 1898, Stationsforstander i Thisted 1905 og i Skjern 1913. Kgl. Vejer og Maaler i Skjern.

Martin Haahr, Elektricitetsværksejer, f. 1870 i Ølgod Sogn, lærte i 17-Aars Alderen Mejerivæsen, var paa Landbrugs- og Mejeriskole paa Ladelund og var Mejeribestyrer af Skjern Andelsmejeri i 26½ Aar, indtil han



Chr. Gade Hansen
Købmand.



Chr. Grønlund
fhv. Hotelejer.

Sommeren 1915 blev Medejer af Skjern Elektricitetsværk, f. T. Formand i Skjern Sogneraad, Medlem af Værgeraadet, i Bestyrelsen for Skjern Sparekasse og Revisor i Skjern Bank.

J. Kristensen, fhv. Boghandler, Bankdirektør, f. 1859 i Tarm. Meddirektør i Skjern Bank, Medlem af Menighedsraadet og Bestyrelsesmedlem i Skjern Sparekasse.

Chr. Gade Hansen, Købmand, f. 1854 i Tarm, uddannet hos Hansen & Madsen, Tarm, blev etabl. 1882 i Bølling og 1885 i Skjern, hører saaledes til de ældste Borgere i Byen, er Medlem af Sogneraadet og Formand for Skjern Handelsforening.

Chr. Grønlund, fhv. Hotelejer, f. 1859 i He, begyndte for ca. 20 Aar siden i Skjern som Bager, byggede det over hele Landet kendte „Grønlunds Hotel“, som medens han selv havde det, betragtedes som et af Landets allerbedste Landhoteller. I de senere Aar har han befattet sig med privat Byggeri og lever nu stille og tilbagetrukket paa sin Ejendom, hvor særlig Haven har fanget hans Interesse.

Georg Nielsen, Manufakturhandler, f. 1883 paa Lange-land, uddannet hos Vald. Nielsen, Rudkøbing, overtog S. Christensens store Manufakturforretning og har siden drevet denne op til at blive en af Landets største Stationsforretninger. Georg Nielsen har Ord for at være en dygtig Købmand, der forstaar at gøre sig afholdt af Kunderne.

Jens Pedersen, Snedkermester, f. 1865 paa Holms-land, begyndte 1890 som Tømrer i Skjern, udvidede senere Forretningen til Maskinsnedkeri & Listefabrik, som nu drives ved Elektricitet, og har oparbejdet en stor Forretning med Bygningsarbejde, var Medlem af Skjern Sogneraad 1904—09, Vurderingsmand for Hus-mandskreditforeningen og til Ejendomsskyld, en dyg-tig og hæderlig Haandværker, der gør sit Fag Ære.



Georg Nielsen
Købmand.



Jens Pedersen
Savværksejer.



Chr. Pedersen
Cementvarefabrikant

Chr. Pedersen, Cementvarefabrikant, f. 1858 i Outrup, lærte Bødkerprofessionen hos Hans Johansen i Nørre Nebel, etabl. 1883 som Bødkermester i Skjern, denne Forretning afstod han i 1904 til sin Søn, og har siden drevet en stor Cementvarefabrik, som trods Konkurrence stadig hævder sin Førsteplads, en flink, jovial Mand af den gode, gamle Haandværkertype.

L. C. Jensen, Fabrikant, f. 1879 i Sdr. Felding, ud-lært hos M. P. Christensen, Skjern, begyndte i 1908 Fabrikation af Sadelbetræk til Cykler, som hurtigt slog

an hos Landets Grossister, og udvidede Forretningen i 1911 til at omfatte Fabrikation af Morgensko, og denne Virksomhed er nu fra en ringe Begyndelse drevet op til at beskæftige 25 Arbejdere hele Aaret, et Bevis paa, hvad Flid og Energi tilsammen kan udrette.

J. P. Siggaard, Fabrikant, f. 1883 i Ikast, uddannet paa Jacob Jensens Tricotagefabrik i Hammerum, indtraadte i 1910 som Kompagnon, men overtog Fabrikken for egen Regning i 1915, og under Siggaards dygtige Ledelse er Fremtiden sikret.



L. C. Jensen
Fabrikant.



J. P. Siggaard
Fabrikant.



Hjorth Christensen
Købmand.



Hans Jensen
Bagermester.



H. K. Nielsen
Skræddermester.



Ingolf Christensen
Arkitekt.

Hjorth Christensen, Korn- og Jernhandler, f. 1882 i Skjern, uddannet hos Hans Bank, Skjern, og Chr. Jensen, Hobro, overtog i 1912 sin Faders gamle, ansete For-

retning med Korn, Foderstoffer & Jern, en af Byens ældste, som ved et roligt og støt Arbejde stadig føres frem.

Hans Jensen, Bagemester, f. 1877 i Borris; oprindelig Landmand, derefter ved Handelen i nogle Aar, indtil han i 1904 etabl. sig som Bager i Skjern, og har i Løbet af faa Aar skabt sig en anset Forretning, driver tillige Rugbrødsfabrik samt Afholdskafé & Conditori i egen nyopført Ejendom.



J. Jacobsen
Boghandler.



Chr. Mikkelsen
Bundtmager.



M. K. Madsen
Snedkermester.

H. K. Nielsen, Skræddermester, f. 1872 i Horne, lært hos Th. Christensen, Outrup, blev etabl. 1901 i Skjern, Forretningen, der i de forløbne Aar er drevet stærkt op, er nu Byens største Forretning i Herreekvipering & Skrædderi.

P. Ingolf Christensen, Arkitekt, f. 1883 i Herning, lært Tømrerprofessionen hos Frode Christensen i Skjern, Afgangseksamen fra Odense tekniske Sole i 1912, været Tilsynshavende ved Ombygningen af Skjern Kirke, Lærer ved Teknisk Skole siden 1913, Kredsfører i F. D. F., har bygget flere af Skjerns smukkeste Ejendomme.

Chr. Mikkelsen, Bundtmager, f. 1881 i Hemmet; udlært hos H. K. Nielsen og P. Poulsen, Skjern, overtog 1900 Korsgaards Forretning, som nu fortsættes i de store nye Lokaler i den smukke Bygning, han har opført skraas for Jernbanestationen.

J. Jacobsen, Boghandler, f. 1889 i Aadum, overtog J. Kristensens Boghandel 1915, Forretningen drives nu som rabatberettiget Boghandel og er i livlig Fremgang.

M. K. Madsen, Snedkermester, f. 1889 i Skjern; lært hos Snedkermester A. P. Madsen, hvis Forretning han overtog i 1915, har arbejdet i forskellige Byer i Jylland og bl. a. hos det bekendte Kunstsnedkerfirma Chr. Rasch, København. Skjern største Møbellager findes her.



Jens Pedersen
Inspektør.



Tage Klint
Landinspektør.



S. Weitemeyer
Landinspektør.



J. C. Sunesen
Bagermester.



P. Graversen
Fotograf.

J. C. Sunesen, Bagermester, f. 1884 i Hillerslev, lært hos J. Christensen, Thisted, og arbejdet derefter forskellige Steder i Indlandet, indtil han i 1909 etabl. sig i Skjern, har nu indrettet sig et nyt og moderne Bageri med alle Nutidens Maskiner og Ovne.

Chr. Kirkegaard, Ølhandler, f. 1873 i Sædding pr. Skjern, en flink, elskværdig Mand, der er vellidt af sine Kunder.

Tage Klint & Svend Weitemeyer

Landinspektører.

Træffes hver Torsdag fra Kl. 10—2 paa »Grønlunds Hotel«
i Skjern. Til andre Tider modtages Besked af Bygningskonstruk-
tør Christensen. Telefon 75 Skjern.

Herning Telf. 101 & 339.

Skjern Telf. 75.

Forsikringsaktieselskabet National

KØBENHAVN.

Aktiekapital 4 Millioner Kroner

tegnr

Syge-
Ulykkes-
Sygekasse- } Forsikring

Uden Hensyn til Aarsindtægter.

Automobil-
Motorcykle- } Forsikring

Incasso Agenturer i alle Købstæder og større
Stationsbyer. Forlang Tilbud hos Agenturerne
eller hos Selskabets Repræsentant for Vestjylland.

P. J. Pedersen

Skjern.

En Forsikringsværdi afhænger af
Forsikringsbetingelserne.

Nationals Betingelser er korte
letfattelige og liberale

K. A. Lycks

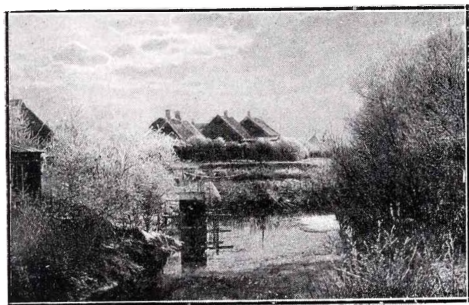
Ketcherfabrik

Skjern.

P. J. PEDERSEN:

T A R M B Y.

— — — — —



TARM BY OG DENS UDVIKLING.

TARM er en af de mest bekendte af Vestkystens Stationsbyer, idet Byen, længe før Banen kom, har været en kendt Handelsplads beliggende ved Chausséen, der er anlagt helt nede fra Hamborg, og Jylland rundt. Tarm er da et Knudepunkt med Post og Telegraf.

Der udgik fra Tarm kørende Post (Deligencer) i alle Retninger, Fragtvogne mellem Varde, Ringkjøbing og Holstebro bedede og overnattede i Tarm, og det er meget interessant at tale med de gamle Post- og Fragtkuske fra den svundne Tid, enkelte af disse ere endnu i Live, der er navnlig gamle Christian Smed, som trods sin fremrykkede Alder fortæller livlig og underholdende mange muntre Episoder fra de gode gamle Dage.

Landbruget i Tarm-Egnen indtager samme høje Stade som de fleste Steder i Vestjylland, idet Landboerne ved Flid og Dygtighed har bragt det vidt, Heder opdyrkes og gøres til frugtbart Agerland, og der findes i hvert Sogn et moderne Andelsmejeri.

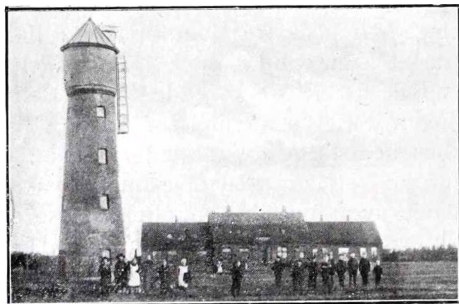
En stor Støtte for Landbruget er de store og frugtbare Engstrækninger i Skjerndalen.

SKOLEVÆSENET I TARM.

Tarm private Kost- og Realskole er en af de største og mest ansete Realskoler i Landet, ejes og ledes af S. Madsen Mygdal med Assistance af en Stab af dygtige



Tarm Realskole
(Bestyrer Madsen Mygdal).

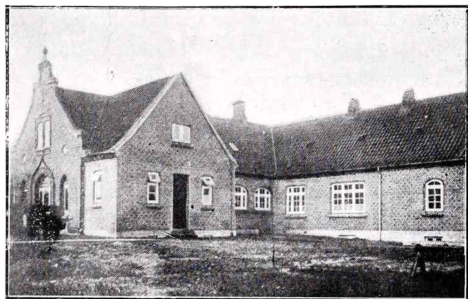


Tarm Kommuneskole og Vandværk.

Lærerkræfter, Skolen har bestaaet i over 30 Aar og har ca. 100 Elever.

Tarm Kommuneskole, der ledes af Førstelærer Jørgensen, har 5 Klasser med ialt ca. 160 Børn, Skolen har 2 Lærere og 2 Lærerinder.

Førstelærer Jørgensen har været en god Mand for Tarm Stationsby, han har i en Aarrække været Sogneraadsformand, ligesom han beklæder forskellige Tillidshverv, som han ved siden af sit Embede passer til alles Tilfredshed.



Tarm Sygehus.



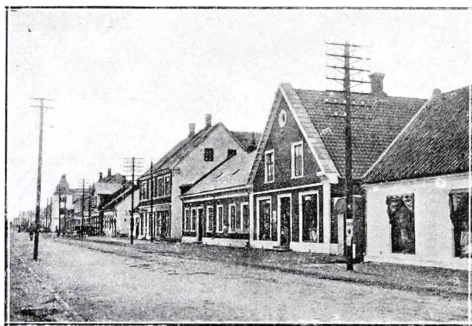
Tarm Kirke.

Tarm Stationsby, der tæller over 1000 Indbyggere, følger godt med Tiden; der bygges store Forretnings Ejendomme og elegante Hjem, og saavel Byen som Borgerne er præget af almindelig Velstand.

Der er Elektricitet samt Vand- og Gasværk, Gaderne makadamiseres eller brolægges, og et udmærket moderne

Kloaksystem er anlagt. Byen har for et Par Aar siden bygget en smuk Kirke, og der har i mange Aar været Apotek samt Amtssygehus og Epidemihus.

En Chance mere for Udviklingen fik Tarm iøvrigt for 2 à 3 Aar siden ved Anlægget af Tarm-Nebelbanen, denne Jernbane, der straks fik meget at bestille, har været til stor Gavn for hele Oplandet, men de driftlige Tarmboere lægger sig ikke til Hvile paa de engang vundne Laurbær, der arbejdes paa et nyt Baneprojekt øst paa til Houen, Sdr. Omme og Grindsted i Tilslutning til de mange midtjyske Baner, der ligesom danner et Centrum i Byen Grindsted, og saafremt dette Projekt

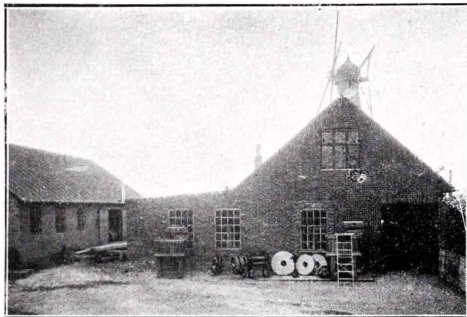


Hovedgaden i Tarm.

bliver til Virkelighed, hvilket det forhaabentlig gør inden alt for længe, vil det i flere Henseender betyde ny Landvinding, idet store Arealer af forskellig Art da vil kunde udnyttes mere intensiv end hidtil, ligesom det i høj Grad vil lette Afsætningen af Skoveffekterne fra de store Plantager, der findes i Oplandet mellem Tarm og Grindsted.

Pengeinstitutter i Tarm: Aktieselskabet Tarm Bank, Tarm Spare- og Laanekasse.

Forsikringsaktieselskaber: Brand- og Livsforsikringselskabet „Danmark“, Repræsentant ved Bankbogholder Gyving Nielsen. Guardian Assurance Company Limited, Repræsentant ved Købmand Chr. Christensen.



H. Sønderby & Co.
Møllesten- & Kværnfabrik.



Tarm Stølefabrik (Mads Henriksen).

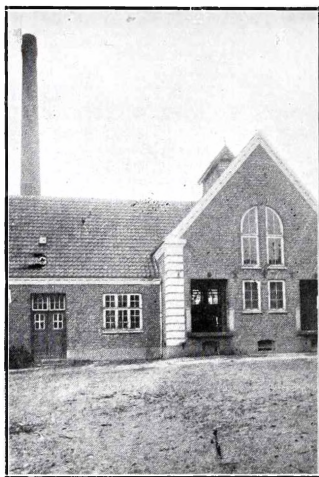
Bølling Nørre Herreders Brandassuranceforening, Forretningsfører Karetmager S. P. Sørensen.

Gejstlige: Provst O. Boeck, R. af Dbg., og Pastor N. Buch.

Læger: Kredslæge Dr. E. Busch.

Sagførere: Sagfører P. Jensen.

Fabrikker: H. Sønderby & Co. Maskinfabrik, Møllebyggeri samt Møllestensfabrik. M. Henriksen, Stole- & Møbelfabrik. M. Madsen, Damp Save- og Høvleværk. S. Winding, Cementvarefabrik. A/S. Blaakilde Benmølle og Limfabrik.



Tarm Andelsmejeri
(Bestyrer A. M. Jacobsen)

HAANDVÆRKERE.

Murermestre: Mads Jessen, Niels Madsen, J. Hansen.
Tømrmestre: J. A. Petersen, J. P. Johansen, Chr. Gabs.

Snedkermestre: J. Gotfred Mikkelsen, Chr. F. Balleby og Chr. Villumsen.

Karetmagermestre: L. P. Sørensen og H. Jørgensen.

Smedemestre: J. L. Hansen og R. M. Sørensen.

Malermestre: H. Henriksen, C. Nygaard, A. Lausten, Jørg. Jensen, A. J. Delff og K. Paulsen.

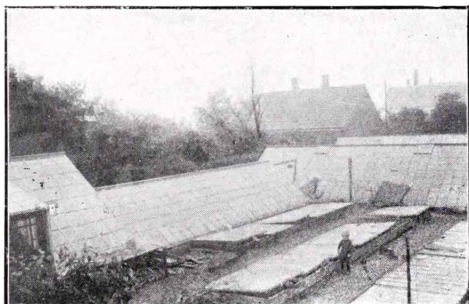
Uhrmagere & Guldsmede: C. Kjelstrup og K. Knudsen.

Sadelmagermestre: H. P. Nielsen.

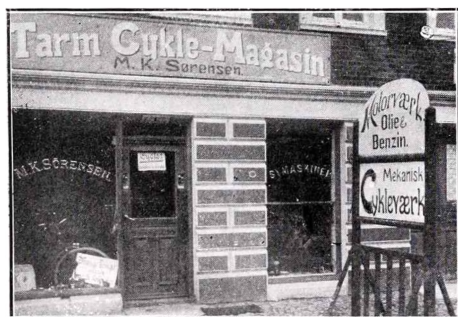
Bagermestre: Emanuel Christiansen, Frk. M. Mikkelsen og Tarm Mølle & Bageri ved Johs. Christensen.

Barbermestre: N. P. Dejgaard og K. P. Lauridsen.

Skomagermestre: N. Nielsen, J. Christensen og H. Bach.



V. Christensens
Handelsgartneri & Planteskole



M. K. Sørensens Cykleforretning.

Skræddermestre: J. P. Petersen, N. A. Jensen, A. Mikkelsen.

Gartnere: V. Christensen.

Bødkermestre: C. Didriksen.

Rebsslagermestre: J. P. Mikkelsen.

Drejermestre: P. Faldgaard og H. Attermann.

HANDLENDE:

Manufakturhandlere: Chr. Nielsen, O. M. Graversen.

Tricotagehandlere: F. E. Esmarck og Frk. Elise Nielsen.

Modeforretninger: Fru Scharbau, Frk. Karen Krogh.

Bog- & Papirhandlere: G. Madsen.

Isenkræmmere: Harald Jensen og M. C. Ormstrup.

Kolonialhandlere: C. Holbæk, Chr. Christensen, Otto Simonsen, C. Hahne Christensen og S. D. Nielsen.



Gotfred Mikkelsens Møbelmagasin.

Cyklehandlere & Træhandlere: Evald Bro, J. Lund Poulsen, N. Nielsen, M. Kr. Sørensen og N. H. Knudsen.

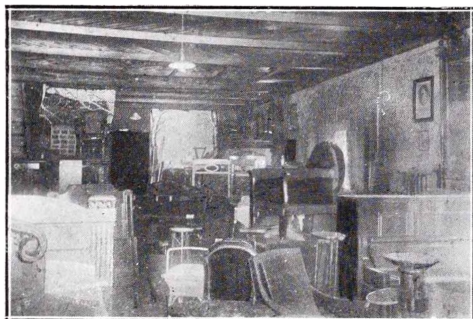
Tømmerhandlere: J. P. Jensen & Co.

Kornhandlere: H. J. Hansen og Johs. Christensen.

Viktualiehandlere: Frk. A. Lauritsen og Fru M Christensen.

Fiskehandlere: M. Poulsen og P. Chr. Nissen.

Vognmandsforretninger, Biler: Niels Sørensen,
Jørg. Damgaard, Lars Larsen og M. Flodgaard Madsen.
Ejendomsmæglere & Ejendomshandlere: Martin
Madsen.



Gotfred Mikkelsens Möbelmagasin.



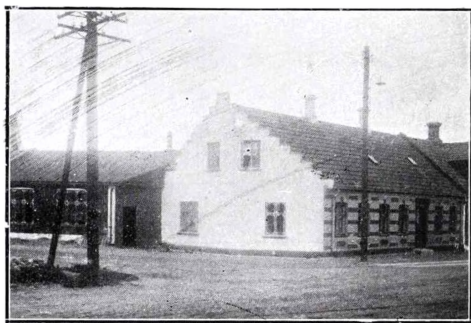
Otto Simonsens
Kolonial- & Delikatessforretning.

Kreaturhandlere, Opkøbere & Eksportører: Hans
Nissen og Laurids Nielsen.

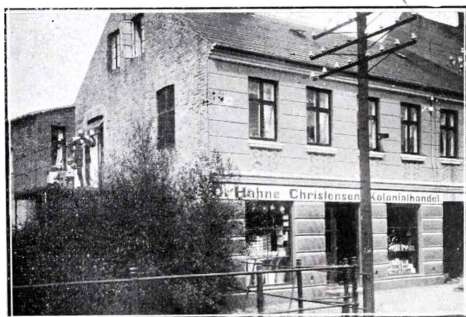
Cigar- & Tobakshandlere: P. Foldgaard og N. P.
Dejgaard.

Hoteller & Restaurationer: Bechs Hotel, Indehaver
Enkefru Bech. Afholdshjemmet, Indehaver J. Larsen.

Af kendte og dygtige Mænd, der i særlig Grad har arbejdet for Byens Fremgang og Udvikling og derved erhvervet deres Medborgeres Agtelse og Tillid, maa nævnes afdøde Gæstgiver Jens Bech, der drev sit Hotel paa en saa pæn og nobel Maade, at det blev et kendt og skattet Opholdssted for det rejsende Publikum.



Chr. Nygaards Malerforretning.



C. Hahne Christensens Kolonialvareforretning.

Afdøde Sagfører Chr. Jensen, der i over 30 Aar drev Forretning i Tarm, var i enhver Henseende en uegennyttig og hjælpsom Mand, der var afholdt af alle.

H. Sønderby & Co., dette Firma er bleven landskendt paa Grund af dets fortrinlige Fabrikata i Møllesten, Kværne m. m.

M. Henriksens Stolefabrik er kendt i vide Kredse, og denne Virksomhed er fra en ringe Begyndelse, paa Grund af Ejerens Dygtighed og Energi, blevet en af de største i sin Branche her i Landet.

Evald Bro, der begyndte en mindre Forretning i Cykler, Fodtøj m. m. for ca 10 Aar siden, har ved Flid og Energi mangedoblet sin Omsætning.

Envidere bør nævnes: Boghandler G. Madsen, Tømmerhandler J. P. Jensen, Kærtmager S. P. Sørensen, Drejermester P. Faldgaard, Snedkermester J. Gotfred Mikkelsen, Skomagemester N. Nielsen, Kornhandler H. J. Hansen, der alle i en længere Aarrække har drevet Forretning i Tarm, og desuden paa forskellig Vis ydet en Indsats i Udviklingen til Gavn og Støtte for deres By.



O. M. Gravesens Eftflg.
(Hartvig Gravesen).

Alt tyder paa, at Tarm gaar en smuk Fremtid i Møde, thi der er en sjælden Samvirken til Stede mellem de forskellige Kræfter til at udnytte enhver Chance og tage Opgaverne op, naar disse foreligger.



Ewald Bro, Cykle- & Skotøjsforretning.

KENDTE NAVNE OG DATOER.

Oscar Boeck, Sognepræst og Provst, f. 1852 i Ulstrup Præstegaard, Student fra Aarhus Latinskole og theol. Kandidat fra Københavns Universitet. Formand i Hjælpekassen og Skolekommissionen, Medlem af Skoledirektionen, Medlem af Magdalenehjemmets Bestyrelse, Formand i Ringkjøbing Amts søndre Kreds for D. M. S., Ridder af Dbg.

M. Henriksen, Fabrikant, f. 1855 i Bøvling, lært Tømrer- & Snedkerprofessionen hos sin Fader, derefter arbejdet forskellige Steder og bl. a. besøgt Rodkilde Haandværkerskole og Vallekilde Bygningskursus, nogle Aar i Amerika, og blev etabl. i Skjern som Bygningshaandværker fra 1888—95, flyttede til Tarm 1895 og anlagde i 99 sin Stolefabrik, der stadig maatte udvides, og som nu beskæftiger Aaret rundt 30 Mand, har Leverage bl. a. til Fællesforeningen. Et godt Stykke Livsgerning er her gjort af en Mand, der med smaa Midler har arbejdet sig frem til den Stilling, han nu indtager i Samfundet.

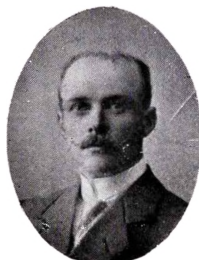
C. Hahne Christensen, Købmand, f. 1880 i Stauning, lært Handelen hos sin Fader, Købmand A. Christensen, Stauning, derefter hos Søren Mikkelsen, Ringkjøbing, overtog Forretningen i 1905, denne drives paa en sund Basis, og derfor i jævn og støt Fremgang. Hahne Christensen har haft mange Tillidshverv betroet, bl. a. fra 1907 — 13 Bestyrelsesmedlem for Elektricitetsværket, Medlem af Lønborg-Egvad Sogneraad, hvis Kasserer han tillige er, Medlem af Bankraadet for Tarm Bank, i Bestyrelsen for syd og vestjysk Handelsforening. En ung, driftig Mand, der til Fulde har sine Medborgeres Tillid.



Oscar Boeck
Provst.



M. Henriksen
Fabrikant.



C. Hahne Christensen
Købmand.



I. G. Mikkelsen
Snedkermester.



O. M. Gravesen
Købmand.



H. J. Dellf
fhv. Farver.

H. Sønderby, Møllebygger, f. 1871 i Borris, blev etabl. 1904, og Fabrikatet, som omfatter Kværne og Møllesten, nyder overalt den største Anseelse. Sønderby

er Formand for Tarm Haandværker- & Industriforening samt Medlem af Sogneraadet.

I. Gotfred Mikkelsen, Snedkermester, f. 1879 i Assing, uddannet bl. a. hos Johs. Hansen, Aadum, derefter paa Hadsten Haandværkerskole, senere arbejdet i København, blev etabl. i Tarm 1900 og har her oparbejdet Byens største Møbelforretning. Et Bevis for at Mikkelsen nyder Anseelse som en dygtig Haandværker er, at han i sin Tid modtog Statsstipendie til en Rejse til Udlandet.



Jens Beck †
fhv. Gæstgiver.



Otto Simonsen
Købmand.



Evald Bro
Købmand.

O. M. Gravesen, fhv. Manufakturhandler, etabl. i Tarm 1890, og i Løbet af 25 Aar er Forretningen stadig bleven udvidet, et sikkert Bevis for dens Udvikling. I 1915 overtog Sønnen Forretningen, som han nok skal forstaa stadig at føre frem som den Ledende paa Pladsen.

H. J. Delfs, fhv. Farver, f. 1848 i Bobøl, uddannet hos A. Jensen Holsted, og har indtil fornylig drevet Uldspinderi & Farveri i Tarm. Kom hertil i 1882 og hører til Byens ældste og bedste Borgere; blandt hans Børn er de kendte Brødr. Delfs i Skjern.

Jens Bech, Gæstgiver, f. 1860 i Gudnæs, † 1906 i Tarm, var oprindelig Købmand i Thy, indtil han i 1893 overtog Tarm Gæstgivergaard, som han drev indtil sin Død. Forretningen føres nu videre af Enkefru Bech, og er en af Vestkystens mest søgte Hoteller, kendt viden om for sit udmærkede Køkken og Betjening.

Otto Simonsen, Købmand, f. 1886 i Kvong, lærte Handelen i Varde og frekventerede Byens Handelsskole, driver Kolonial-, Urtekram- & Vinforretning, som søges af Byens og Omegnens bedste Kunder, han er en stabil og dygtig Købmand.

Evald Bro, Cykle- & Skotøjshandler, f. 1879 i Hanning, lærte Handelen hos Carl Pedersen, Tarm, overtog dennes Forretning i 1904, og siden med stor Dygtighed drevet denne op. En flink, velset Mand, som nyder Kundernes Tillid.



A. M. Jacobsen
Mejeribestyrer.



Vald. Christensen
Handelsgartner.



Hartvig Gravesen
Købmand.

A. M. Jacobsen, Mejeribestyrer, f. 1878 i As Sogn, er uddannet paa Mejerierne „Bjørnkjær“, „Spangkilde“ og „Lønborg“, blev Bestyrer for Tarm Andelsmejeri i 1906. Indenfor Mejerikredse nyder Jacobsen stor Tillid, er bl. a. 2 Gange tildelt Forsøgslaboratoriets Diplom, ligesom flere Sølv- og Broncemedailler for Mejeriprodukter.

Vald. Christensen, Handelsgartner, f. 1876, lærte i Odder paa Rosen- & Træskolen, senere Hørsholm Planteskole, og var i flere Aar i London, for yderligere at dygtiggøre sig i sit Fag, etabl. i Tarm 1901, driver Planteskole, Blomstergartneri og alt, der hører under Gartneriet.

Hartvig Gravesen, Manufakturhandler, f. 1890 i Tarm, uddannet hos J. Suurballe & Co., Skive, overtog Faderens Forretning i 1915, som han paany har maattet udvide. En flink, energisk Mand, der er vellidt af Kunderne.



N. Nygaard †
fhv. Malermester.



M. K. Sørensen
Cyklehandler.



Chr. Nygaard
Malermester.

N. Nygaard, Malermester, f. 1863 i Velling, † i Tarm 1915; var uddannet hos Malermester Olsen, Ringkjøbing og arbejdet i flere Aar forskellige Steder, indtil han etabl. sig i Tarm 1899, hvorefter hans Søn, Chr. Nygaard, fra 1915 fortsætter Forretningen.

M. K. Sørensen, Cyklehandler, f. 1891 i Svostrup, lærte Faget paa Horsens Cyklefabrik, og derefter arbejdet paa forskellige Steder i Danmark. Etabl. sig i 1913 i Tarm, og har foruden sin Cykleforretning indrettet moderne mekanisk Værksted for Reparation af Automobiles og Motorer; vel nok Byens største Værksted for den Slags Arbejde.

Chr. Nygaard, Malermester, f. 1891 i Lem, lært hos sin Fader, arbejdet hos J. Nielsen, Lemvig, og H. Noe, Ringkjøbing, overtog Faderens Forretning i 1915, som gaar stadig frem.

N. H. BLOCH:

Ø L G O D B Y.



Storegade i Ølgod.

NAVNET »ØLGOD« er meget gammelt; det kan følges tilbage helt til Oldtiden, men i Tidernes Løb har Udtalen af Navnet forandret sig noget. — Lærde Folk mener, at Sognet oprindelig hed »Ahl guth«. I Oldtiden kaldte man nemlig et langstrakt Engdrag for en »Ahl«, og da »guth« er den gamle Form for »god«, er Navnets Oprindelse let at forklare. Ølgod betyder altsaa »Gode Enge«, og dette Navn bærer den med Rette den Dag i Dag. Skønt der ikke findes noget større Vandløb i Sognet, har det dog et stort Antal ret betydelige Engdrag.

Fra de ældste Tider har Ølgod været en Samlingsplads for Beboerne i Egnen mellem Varde og Skjern Aa. Som et bredt »Horn« har Landet i Oldtiden strakt sig ud i Vest mellem nævnte to Aaer, der den Gang var langt større end nu. Landet kaldtes »Horne Herred«, og Beboerne havde deres Thingsted i Ølgod, som rimeligvis har ligget midt i den beboede Del af Herredet.

De store lyngklædte Høje i Vestkær bærer endnu Navnet »Thinghøjene«, og her har Oldtidens Beboere samledes for at afgøre deres Retssager og adskilligt andet Mellemværende. Deres Herredsfoged var en Bonde af

deres egen Kreds; han var deres Dommer og Høvding, og i den hedenske Tid har han sandsynligvis tillige været deres Offerpræst.

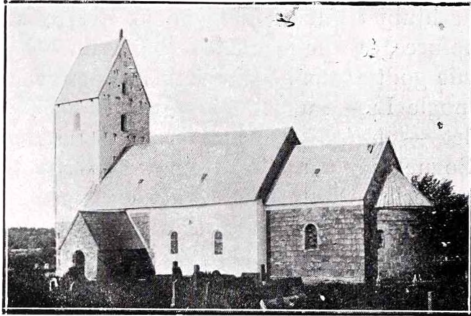
Omkring Aaret 1300 deltes Herredet i 3 Herreder, der hver fik sit Thingsted og sin egen Herredsfoged, nemlig: Øster Horne Herred, Vester Horne Herred og Nørre Horne Herred, og denne Inddeling gælder den Dag i Dag, kun at man i den nyere Tid har slaaet 2 eller flere Herreder sammen til eet Herredsfogeddistrikt, og Beboerne har mistet deres gamle Ret til selv at vælge deres Herredsfoged.

Efter denne Deling var Ølgod ikke mere den officielle Samlingsplads for Egnens Beboere. Ølgod Sogn kom til at ligge nordligst i Øster Horne Herred, og i over 5 Hundrede Aar maatte Ølgodboerne drage til andre Sogne til Herredsting og Markeder eller lignende, men i den allernyeste Tid har disse Forhold atter forandret sig. I 1875 anlagdes den vestjydske Længdebane, der blev bygget Station i Ølgod, og Egnens naturlige Betingelser i Forbindelse med Beboernes Dygtighed og Energi har gjort Ølgod til den største Stationsby i det gamle Horne Herred, og derved er Ølgod atter blevet til en Samlingsplads for Beboerne inden for et ret betydeligt Opland, omend det ikke har opnaaet at blive Thingsted, og opnaar det sandsynligvis aldrig mere.

Da Banen aabnedes i 1875 var Ølgod en almindelig Landsby med Kirke og Skole samt nogle Gaarde og Huse. Den Smule Forretningsliv, der fandtes, samlede sig i det væsentlige om Kirken, hvor der boede en Købmand og en Bager, og hvor den gamle Kro endnu findes. Da Banen paabegyndtes, byggedes der en Gæstgivergaard og et Købmandshus lige over for Stationen og et Par Aar efter lod Ølgod Kommune opføre en Lægebolig ved Stationsvejen.

En ganske lille Kirkeby og et Par Huse ved Stationen, det er Begyndelsen til den nu ret betydelige Stationsby, der tæller ca. 1200 Indbyggere, og det hele er nu bygget sammen til en sammenhængende By. Som det

vil fremgaa af det følgende, voksede Byen kun yderst langsomt i Begyndelsen, og det er egentlig først i de sidste 15—20 Aar, at Tilgangen ret er kommen.



KIRKEN.

Den ældste Bygning i Ølgod er Kirken. Det er en smuk Granitkirke i gotisk Stil med et højt og slankt Taarn imod Vest og en prægtig Korrunding mod Øst, smukke stilrette Vinduer og Blytag. Det er vist ikke Overdrivelse, naar man regner den for at være den smukkeste Kirke mellem Varde og Skjern Aa. Historikere mener, at dette staar i Forbindelse med, at Ølgod var Thingsted for det gamle »Horne Herred«. Det kunde jo ikke undgaas, at det af og til indtraf med daarligt Vejr paa Thingdagene, saa Thinget ikke kunde holdes under aaben Himmel, ved saadanne Lejligheder søgte man op til Kirken, som rimeligvis var den eneste Bygning i Egnen, der havde Plads til saa mange Mennesker. Saaledes har man samledes i den oprindelige gamle Trækirke, der stod indtil ca. Aar 1200.

Paa Biskop Absalons Tid og i de nærmeste Aartier derefter havde vi gode Tider her i Landet; det var en Opgangsperiode, der i mange Maader kan sammenlignes med vor Tid. Folk havde baade Raad og Lyst til at

ofre noget paa Kirkerne, og i denne Periode er de gamle Trækirker rundt om i Sognene blevet erstattet af solide Stenkirker.

Da man her i Ølgod skulde til at bygge en ny Kirke, er det rimeligt, at Beboerne fra de øvrige Sogne i Herredet har hjulpet lidt til; det var jo Herredskirken her skulde opføres, og alle Herredets Beboere vilde jo komme til at nyde godt af den. Rimeligvis har »Vestersognene« leveret nogle Læs Sneglehuse — eller Skjæl, som man kaldte det — hvoraf Murkalken blev tilberedt, og de øvrige Sogne har rimeligvis leveret Kampesten. En gammel Overlevering fortæller, at Tømmeret til Kirken er hugget i Haulund, og adskilligt taler for, at dette kan være rigtigt.

Blandt Munkene, der fra England, Frankrig og Tyskland vandrede herind, var der mange dygtige Haandværkere og Arkitekter. Sandsynligvis er det en saadan udenlandsk Bygmester, der har ledet Arbejdet ved Opførelsen af Ølgod Kirke; man har gættet paa, at det er Bygmesterens Billede, der findes udhugget i Granit paa Koret imod Øst, men det ved man intet om. Ligeledes findes et Billede paa Ydermuren mod Øst af en frygtelig Drage med udspilede Kløer og Viftelhale. Omkring disse to Billeder har der dannet sig et gammelt Sagn, der lyder saaledes:

»Hejbøl Bonde ejede engang Ølgod Kirke. Da han en Aften kom kørende med sin Familie forbi Kirken, saa han, at der brændte Lys derinde, og da han som Kirkeejer naturligvis skulde betale Lysene, stod han af Vognen, gik ind i Kirken og slukkede Alterlysene, men da han vilde gaa ud, stod der en frygtelig Drage i Døren. Bonden bad da til Kirkens Skytsengel St. Laurentius og lovede ham, at hvis han maatte faa Magt med Dyret, vilde han bygge en Apsis til Koret. Han trak derpaa sin Kaarde, gik løs paa Dyret og fældede det. I Henhold til sit hellige Løfte byggede han Korrundingen og lod baade sit eget og Dragens Billede udhugge i Muren, under sit eget Billede lod han hugge et Skæppemaal

for at vise, hvor mange Penge dette Bygningsarbejde havde kostet ham.«

Om dette Sagn har noget som helst historisk Grundlag at bygge paa, ved man intet om; der foreligger intet om, at Ejeren af Store Hejbøl nogensinde har ejet Ølgod Kirke.

Vi træder derefter ind i Kirken, et stort lyst og hyggeligt Rum, hvis første indtryk siger os, at ligesom Fædrene har bragt store Ofre for at faa bygget en smuk og solid Kirke, saaledes har den nulevende Slægt paa en værdig Maade holdt denne Kirke vedlige.

Det ældste Inventar i Kirken er Døbefonten, der bærer Aarstallet 1454. Den er støbt af Bronze og prydet med flere Billeder af Helgener og Biskopper, deriblandt Kirkens Skytshelgen, den førnævnte St. Laurentius, som her er afbildet med en Rist i Haanden. For at forstaa dette Billede, maa man vide, hvem denne Helgen var:

Den hellige Laurentius var Diakon i Rom paa Pave Sixtus den Andens Tid. Under Kejser Valerian udbrød der en Kristenforfølgelse i Rom; mange blev fængslede og henrettede, deriblandt Laurentius, som ifølge gamle Sagn skal være bleven langsomt brændt paa en Jernrist i Aaret 258. Han blev senere Genstand for megen Tilbedelse, og en Mængde Kirker og Klostre var indviede til ham.

Kirkens Stolestader samt Prædikestolen og Altertavlen stammer fra Tiden efter Reformationen. Det er Præsten Søren Jensen og hans Søn Jens Sørensen, der har ladet gøre disse Ting. Særlig er Altertavlen smuk; den er udført i Rokokostil og bærer Aarstallet 1596. — De nuværende Billeder paa Altertavlen er udførte af Kunstmaler H. Agersnap og forestiller Korsfæstelsen, Opstandelsen og Vandringen til Emaus. En Inskription fortæller, at Aar 1899 lod en Kvinde af Menigheden Tavlen istandsætte.

Der har tidligere ligget en ret anselig Herregaard i Ølgod Sogn, nemlig Lindbjerggaard. Man finder i Kir-

ken et lille Minde om denne Gaards Glanstid, idet den daværende Ejer, der var af Juul-ernes berømte Æt, har ladet sine Forældres samt sin Hustrus Forældres Vaaben smukt udskære paa de to øverste Stole.

Det øvrige Inventar i Kirken stammer i alt væsentligt fra vor egen Tid. Orgelet, Varmeapparatet, et fint udskåret Egetræs Pulpitur, Dørene, Præstetavlen, Skabet til Altertøjet samt Præstens Stol er anskaffet i de senere Aar. Det maa siges, at Kirkeværgerne har røgtet deres Hverv med sjælden Forstaaelse og Smag, og der er virkelig bragt betydelige Ofre fra Beboernes Side, for at deres Kirke kunde blive præget af Skønhed og Hygge. Den nuværende Kirkeværge, forhenværende Købmand I. K. Jensen, har igennem mange Aar været Sjælen i dette Forskønnelsesarbejde.

Kirken har i de senere Aar modtaget adskillige smukke og værdifulde Gaver. De fire Lysekroner samt Orgelet er skænket af Kvinder og Mænd af Menigheden. Nu i dette Foraar har Provst Thyssen i Anledning af sin Bortrejse givet Kirken en smuk syvarmet Lysestage. Ligeledes har Kvinder af Menigheden udført smukke Broderiarbejder til Kirkens Udsmykning, f. Eks. Tæpperne foran Alteret og Døbefonten samt Alterdugene.

Det er ikke tilfældigt, at man i Ølgod har bragt saa store Ofre for at faa en smuk Kirke. Det hænger sammen med, at Beboerne er meget flittige Kirkegængere. Søndag efter Søndag er Kirken fyldt til sidste Plads, særlig til Højmesse gudstjeneste. Paa de store Højtidsdage er ogsaa alle Staapladserne aldeles fyldte af Menne-sker, og naar Kirkerummet da straalere i stærk elektrisk Belysning, Orgelet bruser, og Menighedssangen toner stærkt og kønt, da føler man, at Ølgod Kirke er et virkeligt Hjem for Menigheden.

Det er et stort Antal af Præster, der har virket ved Ølgod Kirke i de forløbne Aarhundreder; men en stor Del af dem ved man intet som helst om. Dette gælder alle Præsterne i den katolske Tid samt de første Aar efter Reformationen. Formodentlig har der 1536 siddet

en katolsk Præst i Embedet, og han er saa gaaet over til Luthers Lære; men da der ikke førtes Kirkebøger eller lignende den Gang, ved man intet om ham.

De følgende Præsters Navne med Angivelse af deres Virketid findes paa Præstetavlen i Kirken. For Tiden er Kaldskapellan A. Wied den eneste Præst vi har, idet Sognepræsten, Provst E. K. Thyssen nu i Foraaret er blevet forflyttet til Ribe, efter at han havde virket her i ca. 22 Aar.

Provst Thyssen var i Aarenes Løb vokset sammen med Menigheden, som omfattede ham og hans Familie med stor Kærlighed. Ved deres Bortrejse holdt Beboerne en Afskedsfest for dem, og ved denne Lejlighed blev der aflagt mange smukke Vidnesbyrd om Beboernes Hengivenhed overfor deres Sognepræst, ligesom der overrakte ham en Takadresse med ca. 1300 Underskrifter og en betydelig Pengegave.

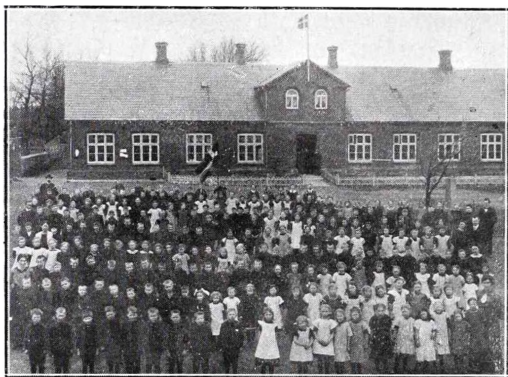
ØLGOD SKOLE.

Ølgod Skole hører til de gamle Hovedskoler, der oprindeligt var knyttede til Hovedsognets Kirke. Det vil næppe kunne oplyses, hvor gammel Skolen er, men sandsynligvis er den oprettet kort Tid efter Reformationen.

Den 2. April 1756 holdt Biskop Hans Adolf Brorson Visitats i Ølgod, og han indberetter herom følgende til Generalkirkeinspektionen: »Provsten Hr. Ude Haahr prædikede opbyggelig over Tekst: Joh. 19, V. 3 ff. Ungdommen svarede aldeles vel. Degnen Gregers Andersen er ulastelig i Levned og flittig i sit Skolehold.

Hans Efterfølger var formentlig Niels Tejlgaard, som var Degn i Ølgod og Strellev fra 1770 til 1809, saa vidt man ved. Han ligger begravet lidt Syd og Øst for Vaabenhusets Dør, og her ser man hans Mindesten endnu.

Efter Tejlgaard kom en Lærer Goth, som kun var her i 3 Aar. I 1812 forflyttedes han nemlig til Alslev og Hostrup, medens Degnen i Alslev samtidig ansattes som Kirkesanger og Skolelærer i Ølgod og Strellev Sogne.



Ølgod Skole 1912.

Det er cand. phil. Jens Pertou Haahr, der her er Tale om. Han er født 1788, er Søn af Jørgen Udesen Haahr paa Lindbjerggaard og altsaa Degn i Ølgod og Strellev den 2. April 1812. Han blev Student fra Ribe Latinskole i 1808 og i nogen Tid derefter studerede han Theologi; men i de vanskelige Tider under Napoleonskrigene har han formentlig ikke kunnet skaffe Penge til Studeringen. Han var gift med Mette Cathrine Jessen, en Datter af Præsten Anders Abrahamsen Jessen, Alslev.

Om Lærer Haahr fortælles mange muntre Historier, der endnu lever blandt Beboerne i Ølgod. Lærer Sindberg, der har samlet alle de Oplysninger, der paa nogen Maade kunde skaffes til Veje, om tidligere Lærere i Ølgod, har optegnet mange fornøjelige Træk om Lærer Haahr; men det vil af Hensyn til Pladsen ikke være muligt at gengive dette her.

Haahr skal have været en ualmindelig dygtig Sanger; der fortælles om ham, at naar han Helligaftenerne ringede Solen ned, stillede han sig ofte i et af Glughullerne i Taarnet og sang saa højt, at han kunde høres langt bort. En Sønneson af ham meddeler følgende om ham: »Han var livlig og vittig, men jeg er ikke helt vis paa, at han ikke tillige har haft lidt af salig Wessels Svagbed, noget sikkert i saa Henseende har jeg dog aldrig faaet oplyst«.

Som halvstuderet Mand havde han Lov til at tale fra Prædikestolen, og han prædikede ikke saa sjældent i Præsterne Esmanns og Palludans Tid. Han forstod ved saadanne Lejligheder at anslaa de rørende Streng, saa Folk sad og græd i Kirken.

Lærer Haahr døde i 1837, knap 50 Aar gammel.

De forannævnte Lærere har været Sognedegne i Ølgod og Strellev, og det siger sig selv, at det ikke er blevet til meget med Skolegangen, naar een Mand skulde besøge Undervisningen i begge Sogne.

Ved Skoleloven af 1814 indtraadte der en betydelig Forbedring i saa Henseende. Der blev nu ansat en Lærer i hvert Sogn. Børnene deltes i en ældste og en yngste Klasse, der gik i Skole skiftevis hveranden Dag om Vinteren og formentlig en halv Dag ugentlig om Sommeren. Endvidere blev der ansat ueksaminerede Lærere til at besøge Undervisningen i de Dele af Sognet, hvor Børnene havde for langt til Ølgod Skole. — Der var ingen Skolebygninger saadanne Steder, men der holdtes Omgangsskole i Hjemmene, og Læreren fik Kost og Logi gratis i det Hjem, hvor Skolen holdtes. Undervisningen foregik som oftest i Dagligstuen, men ogsaa undertiden i Sovekammeret, hvor Konen og Pigen samtidig sad og kartede og spandt.

I Aarene omkring 1825 opførtes der Skolebygninger flere Steder i Sognet, men fremdeles med en ueksamineret Vinterlærer. De betegnedes da som Biskoler i Forhold til den gamle Hovedskole, hvor der var en fast ansat Lærer.

Efter Haahr blev Lærer Lindvig i Øse kaldet til Lærer og Kirkesanger i Ølgod. Hans fulde Navn var Morten Christensen Lindvig, og han skal være født i Borris i Aaret 1799.

Ogsaa i hans Tid var der kun eet Klasseværelse ved Ølgod Skole, og Skolens 2 Klasser undervistes fremdeles hveranden Dag om Vinteren og en halv Dag om Sommeren.

Der menes, at Lærer Lindvig skal have plantet tre store Lindetræer, der endnu staar i Skolens Have; men forøvrigt synes der ikke at være særlige Minder om ham.

Ved Lindvigs Død blev Degnen Thue Laurids Nathkjær i Strellev kaldet til Ølgod, hvor han levede og virkede i knap 3½ Aar. Han døde d. 14. Januar 1857. I dette korte Tidsrum har han ikke formaaet at sætte varige Spor, det er derfor ogsaa kun ganske lidt, man ved om ham. Han skal være født i Haderslev den 31. Juli 1800, skal have ført et noget uroligt Ungdomsliv, blev først ansat som Lærer i Ringkjøbing, og derfra kom han til Strellev i 1839.

Nathkjær efterfulgtes i Embedet af Niels Tranberg Bruun, der var født i Orten i Varde Landsogn den 28. Februar 1819, hvor han allerede i en Alder af 15 Aar blev antaget som Vinterlærer og underviste der i 4 Aar. 1838 blev han optaget paa Lyngby Seminarium, hvorfra han demitteredes 1840. Han blev 1841 kaldet til Lærer i Hodde, han var derefter Lærer i Ho og N. Vilstrup, og den 11. Marts 1857 blev han kaldet til Ølgod, hvor han forblev til 1879, da han paa Grund af Svaghed søgte sin Afsked, derefter levede han endnu 6 Aar paa sin Ejendom »Aldersro«, hvor han døde 1885.

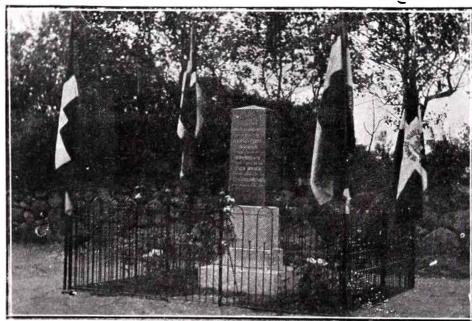
Bruun var en Mand med rige Evner, skarpsindig og klarttænkende, dertil meget pligtopyldende, saa han øvede sin Gerning med stor Dygtighed og Troskab. -- En af hans Føresatte udtalte engang om ham: »Han har ubetinget været Provstiets dygtigste Lærer«. Han sang Fædrelandssange med Børnene, og han fortalte Bibelhistorien og Danmarkshistorien for Børnene i en

Tid, da »Ramseriet« endnu praktiseredes i de allerfleste Skoler.

Ogsaa den konfirmerede Ungdom tog Lærer Bruun sig af. Han fik Skolekommissionen og Sogneraadet til at gaa ind paa en lille Ændring i Undervisningsplanen, saaledes at han gav Børnene fri Lørdag Eftermiddag, og da underviste han saa den konfirmerede Ungdom. Han havde en egen Evne til at vinde de unges Tillid, saa han kunde være deres Lærer og dog samtidig omgaas dem som Ven og Kammerat. Hans gamle Elever mindes ham derfor med Glæde, og ofte hører man dem udtale sig meget anerkendende om hans Ungdomsskole.

I Bruuns Tid blev Skoleordningen forandret. Et nyt Klasseværelse blev tilbygget, en ueksamineret Vinterlærer blev antaget til at læse med yngste Klasse, og Hverdagsundervisning om Vinteren blev indført.

Peter Hansen Sindberg, der blev Bruuns Eftermand og endnu lever som pens. Lærer her i Byen, er født i Kær, Ulkebøl Sogn paa Als d. 19. August 1839, men kom i Tiaarsalderen her til Jylland i Decbr. 1849.



Monumentet paa Ølgod Kirkegaard over faldne Krigere fra Ølgod Sogn i 1848, 49 og 50 samt 1864.

Til sine tidlige, dybest fæstede Barndomsminder regner han sine Oplevelser i Trearskrigen. Endnu mindes han saa grant det storslaaede Syn, da den før-

ste Afdeling af den danske Hær (5. Batt.) marcherede gennem Byen med udfoldet Fane. Denne røde Dug med det hvide Kors var endnu ukendt for de allerfleste. — Ligeledes blev han Ørenvidne til Kampene paa Dybbøl Banke og det øvrige Sundeved. Ikke alene Kanontordenen, men ogsaa Geværknaldene hørtessaa tydelig, da hans Hjem laa i Nærheden af Sundet, — det Sund som alle troede maatte være et sikkert Værn for Øen. Den Gang slog det til — 1864 blev denne Tro bittert skuffet.

Fra sit 10. Aar og indtil Konfirmationsalderen blev han undervist i Hauge Skole i Tistrup og begyndte derefter som 15-aarig sin Lærervirksomhed ved en lille Omgangsskole i Hoddeskov. Næste Aar blev han Lærer ved en nyoprettet Skole paa Krogsgaard Mark i Tjæreborg, hvor han forblev i 3 Aar. Var derefter Lærer i Tistrup en Vinter. I 2½ Aar forberedte Sindberg sig derefter til Lærereksamen hos Pastor (senere Provst) Assens i Jerne sammen med 3 andre, og samtidig underviste han Præstens Børn. Han tog Eksamen i København 1861.

I 18 Aar var Sindberg Lærer i Horne, og den 11. Oktober 1879 blev han kaldet til Ølgod, hvor han virkede i 28 Aar, indtil han i 1907 paa Grund af kronisk Bronchitis og Astma saa sig nødt til at tage sin Afsked. Han havde da været Lærer i 53 Aar. 1904 kunde han derfor jubilere: 1. November havde han været Lærer i 50 Aar, og 2. November samme Aar var det 25 Aar siden, han blev indsat i Embedet i Ølgod. Ved denne Lejlighed vistes der ham og hans Hustru megen, velfortjent Anerkendelse fra Beboernes og fra Skolemyndighedernes Side. Ved en festlig Sammenkomst i K. L. Jensens Sal overrakte Beboerne ham et Guldur med Kæde, og ½ Aar før dekoreredes han med Danebrogsmandenes Hæderstegn.

Sindberg var en ualmindelig dygtig Lærer, han fortsatte Lærer Bruuns Virksomhed baade i Børneskolen og Ungdomsskolen med samvittighedsfuld Troskab og Energi.

Efterhaanden som Stationsbyen voksede udvidedes Skolen til 6 Klasser, der ansattes en fast Andenlærer og Lærerinde samt flere Vinterlærerinder. Ungdomsskolen maatte opgives, og Arbejdet samledes udelukkende om Børneundervisningen. Fagdeling blev indført og Sindberg underviste særlig i Religion og Dansk i de ældste Klasser. Gennemlæser man „Tilsynets Paategninger“ i Embedsbogen, da møder man stadig Udtalelser som denne: „Særlig bør Undervisningen i Dansk og Religion fremhæves“, og en af de øverste Tilsynsmænd har med stor Anerkendelse fremhævet: „Lærer Sindbergs grundige og dygtige Undervisning“.

Nu lever Lærer Sindberg noget ensomt i sit lille „Mindebo“, hvor hans Hustru, en Gaardmandsdatter fra S. Vium, døde 1913, et halvt Aar før Guldbryllupsdagen kunde fejres.

Siden 1. Oktbr. 1907 har Niels Hansen Bloch været Førstelærer ved Ølgod Skole. Han er født d. 23. Febr. 1874 i S. Omme, hvor Faderen var Landmand, i 1898 tog han Lærereksamen fra Silkeborg Seminarium, var derefter en kort Tid Lærer ved Galtrup Højskole paa Mors, derfra kom han til Stilbjerg Skole i Ringive, senere til Lønne, hvorfra han forflyttedes til Ølgod.

Siden 1907 er der yderligere oprettet 3 nye Klasser ved Skolen, der altsaa nu har 9 Klasser med ca. 275 Børn. Ved Skolen er der ialt 4 fast ansatte Lærere og en Forskolelærerinde, desuden er der om Vinteren ansat 4 Vinterlærerinder.

I Ølgod har man som de fleste andre Steder i Vestjylland holdt fast ved den saakaldte „Vestjydske Skoleordning“ med Hverdagsundervisning om Vinteren og 2 halve Dages ugentlig Undervisning om Sommeren. — Denne Ordning har staaet sin Prøve gennem Aarene til Trods for, at Skolemyndighederne ikke altid har set paa den med ubetinget Velvilje. Det har nemlig vist sig i Tidens Løb, at de vestjydske Børn meget vel kan staa Maal med Børnene i den øvrige Del af vort Land. Og saa har „Den vestjydske Ordning“ den Fordel, at den

anvender Vintertiden til Skolearbejdet og Sommeren til det praktiske Liv — en Ordning, der sikkert baade er sund og naturlig for Børnene.

I de senere Aar har man dog ændret Undervisningsplanen lidt af Hensyn til Stationsbyen, saa de Børn, der ønsker det, kan faa 5 Dages Undervisning ugentlig om Sommeren. Endvidere er der oprettet en Skolehave, der ligeledes er frivillig, men den har stadig saa stor Tilslutning, at det kniber med Plads.

OFFENTLIGE KONTORER.

Naar de gamle Ølgodboere skulde sætte sig i Forbindelse med en eller anden offentlig Institution ud over Kirke og Skole, maatte de til Varde. Skulde man hente Læge eller Medicin, maatte man ligeledes til Varde. Der var 3 Mil hen og Vejene var daarlige. Da Jernbanen kom i 1875, var det som om hele det offentlige Liv var rykket nærmere. Ikke blot kunde man nu let og hurtigt foretage en Rejse, men gennem den daglige Postforbindelse havde man stadig Føling med Omverdenen.

I 1908 døde forhenværende Landpost Peder Pedersen (Brink) i Ølgod. Denne Mand havde i mange Aar besørget hele Postbefordringen mellem Varde og Ølgod. 2 Gange om Ugen gik han til Varde med Breve og Pakker her fra Sognet og hentede de indgaaede Breve, Aviser og lignende hjem, derefter gik han rundt i Sognet og afleverede Posten paa de forskellige Brevsamlingssteder. Paa lignende Maade besørgede afdøde Vognmand Hans Knudsen i den Tid saa at sige al Fragtgodstrafikken.

Da Banen kom, vendtes der fuldstændig op og ned paa disse Forhold. Peder Brink blev Landpost; daglig besørgede han nu sin Postrute ud i Sognet fra Ølgod Station, som tillige havde Postekspedition. Ogsaa alt Fragtgoods gik nu med Banen til Ølgod, og Trafikken

blev snart saa stor, at Hans Knudsen fik nok at gøre med at befordre Varer fra Ølgod Station ud til Købmændene i Omegnen.

Paa Ølgod Station foregik der en meget betydelig Udvikling af baade Person- og Godstrafikken. Til at begynde med klarede Stationsforstanderen og en Stationskarl det alene, og i 1914 var der ansat 2 Assisterter, 2 à 3 Portører og en hel Stab af Bancarbejdere. Desuden var der ansat en særlig Assistent til at besørge en Del af Postekspeditionen.

Lokalerne blev efterhaanden alt for smaa til den omfattende Trafik. Derfor blev der foretaget en Deling ved Forstander Birchs Død. Der opførtes et nyt og moderne Posthus, og Postekspedient Christensen, Varde blev ansat som Postmester i Ølgod, medens Stationsforstander Boeck, V. Vedsted, blev ansat som Stationsforstander i Ølgod.

Af andre Kontorer i Ølgod kan man nævne Sparekassen og Varde Bank.

„Ølgod Sogns Spare- og Laanekasse“ som den officielt hedder, havde tidligere Kontor i Ekknud hos daværende Sparekassedirektør N. H. Uhd, men ved hans Død i 1908 flyttedes Kontoret til Ølgod. For 3—4 Aar siden oprettedes en Filial af Varde Bank i Byen.

Endvidere kommer der hver Mandag 2 Sagførere og en Landinspektør til Byen og har da faste Kontortider her.

Et af de største Goder, der fulgte med Stationsbyens Grundlæggelse, var dette, at der kom en Læge til Byen. Kommunen opførte Hus til ham og antog ham som Kommunelæge. I en lang Aarrække var Dr. Philipsen praktiserende Læge i Ølgod. Han kom hertil som ung Mand og virkede i en stor og besværlig Praksis her i Egnen, indtil han for en halv Snes Aar Siden flyttede til Hellerup for der at leve i Ro paa sine gamle Dage. Han levede sig i høj Grad sammen med Befolkningen, der havde stor Tillid til ham. Hans Minde vil længe leve blandt Beboerne i Egnen.

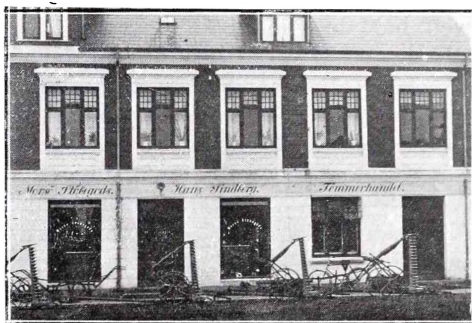
De følgende Læger, nemlig Læge Hinkbøl i Bramminge, åfdøde Læge Nielsen og nuværende Læge Hjortvad, er yngre Mænd, der med Dygtighed har virket i deres Gerning, men de har kun været i Ølgod en forholdsvis kort Tid.

I mange Aar maatte Beboerne hente deres Medicin i Varde, men ogsaa denne Ulempe er der raadet Bød paa, idet der 1904 blev bygget et Apotek i Byen.

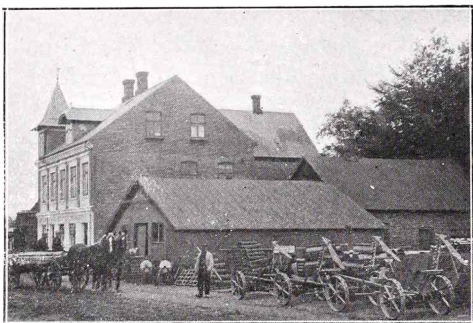
Sluttelig kan nævnes, at 2 Tandlæger kommer her til en Dag om Ugen, saa Folk omtrent kan blive hjulped paa alle mulige Omraader.

Men det er jo ikke blot Menneskene der trænger til Læge og Medicin; — ogsaa Dyrene kan blive syge, og i vor Tid, da man i Regelen har ret kostbare Husdyr, maa man have kyndig Hjælp. I ældre Tid hjalp Naboerne hinanden, som de kunde bedst, men det gaar ikke an mere. Stationsbyen har derfor ogsaa medført, at der er kommen en Dyrlæge hertil.

Det er vel ca. 30 Aar siden Dyrlæge Th. Jessen nedsatte sig som Dyrlæge i Ølgod, han er en af „vore egne“, idet han stammer fra „Gødsvang“ i Tistrup, han er da ogsaa stærkt præget baade af Vestjydens jævne og tilforladelige Færd og hans energiske Udholdenhed. Han har en ualmindelig stor Praksis, som han bestrider med afgjort Dygtighed.



Hans Sindbergs Maskinforretning, Ølgod.



Hans Sindbergs Støbegodsforretning, Ølgod.

ØLGOD SOM HANDELSBY.

Naar Ølgod Stationsby i de senere Aar har taget et saa betydeligt Opsving, som Tilfældet er, da hænger det vel først og fremmest sammen med, at Byen har et stort og godt Opland; men disse naturlige Betingelser vilde ikke betyde synderligt, hvis Byens Forretningsfolk ikke havde besiddet Indsigt og Dygtighed til at udnytte dem. — Det kan næppe kaldes Overdrivelse, naar man siger, at Forretningsfolkene i Ølgod virkelig har forstaaet denne Kunst; de har forstaaet at hjælpe deres Kunder med at finde netop den Vare, der passede dem, derved har de vundet Kundernes Tillid og Tilfredshed, og de har derved gavnet baade Kunderne og sig selv.

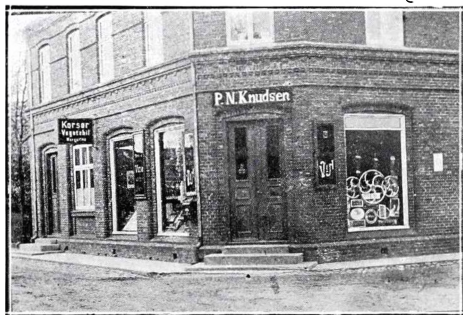
Om de fleste af Byens Forretningsfolk gælder det, at de har arbejdet deres Forretninger op fra en ganske lille Begyndelse.

Følgende lille Træk, som pens. Lærer Sindberg har fortalt, viser hvor primitive Handelsforholdene paa Landet var i ældre Tider:

En Dag i Aaret 1852 eller deromkring vilde nogle Mænd fra Tistrup paa Jagt, men de havde intet Krudt. I Tistrup Sogn var der intet at faa, thi der var ingen

Købmænd, men ovre i Ølgod var der en Gaardmand, Anders Mejlvang, der drev lidt Handel ved Siden af sit Landbrug, han var den eneste Købmand i hele Egnen, og Mændene i Tistrup maatte derfor have Bud til Ølgod efter Krudt, for at de kunde komme paa Jagt.

Anders Mejlvang havde selvfølgelig ikke sine Varer udstillede i en Butik som Nutidens Købmænd; han havde dem i sin Stue, og han havde et passende lille Udvalg af alle mulige Varer, som Folk havde Brug for.



P. N. Knudsens Kolonialforretning.

Man forstaar bedst den rivende Udvikling, der er foregaaet siden 1852, naar man sammenligner Anders Mejlvangs lille Landhandel med det pulserende Handelsliv, der nu findes i Stationsbyen, hvor man i Øjeblikket vil kunne tælle følgende Forretninger:

- 10 Kolonialforretninger
- 7 Manufaktur- og Trikotageudsalg
- 2 Isenkramforretninger
- 2 Støbegods- og Maskinudsalg
- 5 Herreekviperingsforretninger
- 2 Tømmerhandeler
- 2 Bagerier
- 2 Handelsgartnerier
- 2 Møller med Kornhandel

- 3 Slagterforretninger med Kødudsalg
- 1 Fedevarerforretning
- 1 Mejeri med Mælkehandel & Smørudsalg
- 2 Cigarforretninger
- 1 Cykleforretning med Automobilværksted
- 1 Bog- & Papirhandel
- 2 Snedkerforretninger med Møbeludsalg
- 1 Møbelforretning med polstrede Møbler
- 2 Sadelmagerforretninger
- 2 Uhrmager- & Guldsmedeforretninger
- 3 Mode- & Broderiforretninger
- 1 Sæbehus
- 1 Farvehandel
- 1 Træsko- & Trævareforretning
- 2 Skotøjsudsalg
- 1 Blomsterhandel
- 1 Apotek
- 1 Uldspinderi med Udsalg
- 1 Ølbryggeri med Øludsalg
- 1 Ølhandel.

Foruden disse Forretninger, der i egentlig Forstand har Butikksudsalg, kan nævnes en hel Række andre af noget forskellig Beskæffenhed:

- 4 Gæstgiverier og Beværtninger
- 3 Smede- og Maskinforretninger
- 2 Karetmagere med Udsalg af Vogne
- 2 Barberforretninger
- 1 Fotografisk Atelier
- 1 Bikassefabrik med Udsalg
- 1 Bødkerforretning med Udsalg
- 2 Savskærerier.

Dertil kommer en hel Del Smaahandel med Fisk, Frugt og andre lignende Ting. Man vil forstaa, at Forholdene har forandret sig i den Grad, at det vilde være ganske ufatteligt for os, hvis vi ikke selv havde oplevet det. Og Forholdene har udviklet sig paa den Maade, at man stadig har delt Forretningerne, saa at de efter-

haanden blev specialiserede med Kolonial, Manufaktur, Korn, Jernvarer o. s. v. hver for sig, medens de oprindelig forhandles sammen, undertiden næsten i een og samme Butik.



Ølgod Mølle (A. Randbæk.



K. Graversens Fotogr.-Atelier.

Den vanskeligste Opgave for en Købmand for 30-40 Aar siden var ikke den at forsyne Kunderne med Varer, men derimod at skaffe dem Afsætning for deres Produkter, særlig deres Smør. Forhenværende Købmand I. K. Jensen og Købmand P. N. Knudsen, der begge i

70-erne nedsatte sig i Ølgod Kirkeby som Købmænd, har i høj Grad prøvet disse Vanskeligheder.

For ca. 25 Aar siden var der to unge Foretningsmænd, der etablerede sig i Ølgod, nemlig Tømmerhandler Sindberg og Fotograf Graversen, og nu sidder de hver for sig i en stor og omfattende Forretning, som de har oparbejdet.

H. P. Sindberg begyndte som Kolonialhandler, og det var nærmest som en Slags Bifortjeneste, at han



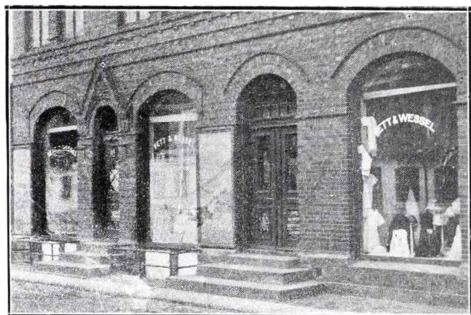
H. Dejgaards Handelsgartneri.

nogle Aar efter aabnede en lille Tømmerforretning nede paa Stationspladsen. Men Tømmerhandelen tiltog, og efter nogen Tids Forløb maatte han afhænde Kolonialforretningen, da Tømmerforretningen krævede hele hans Arbejdskraft.

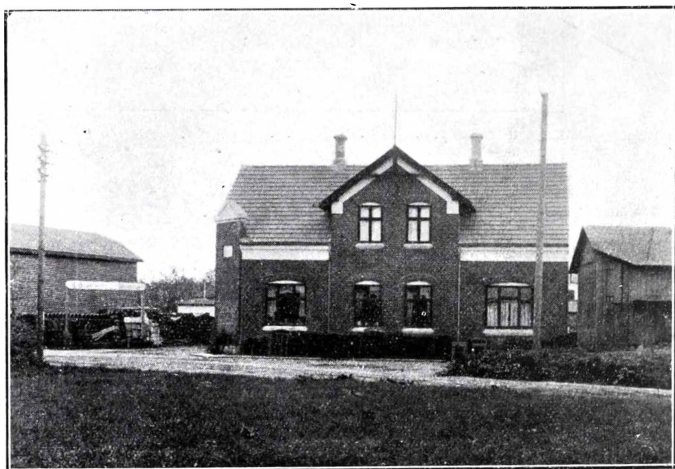
Senere er der fremkommen en Tømmerforretning mere i Byen, idet en ung, energisk Forretningsmand J. B. Jensen fra Tarm har overtaget en Tømmerhandel her.

I denne Forbindelse er det ganske lærerigt at læse en Bemærkning i en gammel Protokol om en Synsforretning i Ølgod Præstegaard 1847: Synet havde udsat 8 Bjælker i et af Præstegaardens Udhuse; men da Synsmændene kom igen i 1848, var der endnu ikke indlagt nye Bjælker, fordi — som det hedder i Protokollen —

at der hverken i Varde eller ved Nymindegab kunde skaffes Bjælker, der var lange nok. Tiden har forandret sig paa dette som paa saa mange andre Omraader.



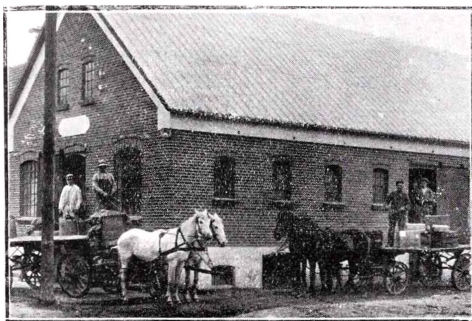
Vett & Wessels Udsalg fra Magasin du Nord
Willum Thalund.



I. B. Jensens Tømmerhandel.

Fotograf K. Graversen begyndte som Fotograf og Barber, og i Førstningen kunde han let selv bestride begge Dele, medens hans nu har 4 Medhjælpere.

Ogsaa paa Havebrugets Omraade er der sket meget store Forandringer. For en Menneskealder siden havde Vestjyderne saa godt som ingen Interesse for deres Haver; ja, de fleste havde kun en lille „Kaalgaard“ med Kaal og Suppeurter. Nu findes der smukke Haver næsten ved ethvert Hjem i Ølgod, for en Del er det maaske nok noget Tiden har ført med sig, men det tør ogsaa siges, at Gartner H. Dejgaard, der i en lang Aarrække har været Handels- og Anlægsgartner i Byen, har bidraget meget til at vække Folks Sans for Havebrug.



Chr. Thyregods Mølleri & Foderstofforretning.

Ældre Folk fortæller, at det, der for ca. 30 Aar siden særlig bidrog til at give Stationsbyen sit Præg, var Ølgod Mølle. Den smukke Vindmølle ragede op over Husene og blev som et Mærkepunkt i Landskabet. Nu er ogsaa den forsvunden; de høje Huse klemte den inde, saa den ikke kunde faa „Luft under Vingerne“; nu anvendes Motoren som Drivkraft. Baade Møller A. Randbæk og Møller Thyregod har hver en saadan Motormølle og en betydelig Korn- og Foderstofforretning.

De ældste Forretninger i Ølgod var i høj Grad blandede; men efterhaanden som de voksede, delte de sig. Noget af det første der udskiltes var Manufakturvarerne. Det siger sig selv, at det var ret vanskeligt at opbevare

disse Ting i en Kolonialbutik. Da Byen begyndte at vokse lidt, kom der en Manufakturhandler og nedsatte sig her; han havde et forholdsvis stort Udvalg af Varer, saa Folk ikke behøvede at rejse til Varde hver Gang de skulde have nyt Tøj. Folk kom derved ind paa at købe hele deres Forbrug i Ølgod, og nu er der flere store og moderne Manufakturforretninger, hvoraf Willum Thalunds er den betydeligste.



H. Bech Hansens Malerforretning.

I en lang Aarrække er der hver Vinter i Fastelavnen bleven afholdt en Haandværkerudstilling i Ølgod. Man har ved saadanne Lejligheder god Anledning til at se, hvad Byens Haandværkere kan præstere, og selv vi, der ikke er Fagmænd, kan dog drage Sammenligning mellem, hvad der udstilles i vor egen By og Haandværkerudstillinger i andre Stationsbyer. Blandt Beboerne her i Eggen er der sikkert Enighed om, at det gennemgaaende er en dygtig Haandværkerstand, der findes her. I enkelte Fag er Ølgod endog forud.

Da en Købstadsmand en Dag gik igennem Ølgod, standsede han ud for Rebslager Enevoldsens Butik og udbrød: „Nu om Stunder vil man ikke finde Mage til Rebslagerbutik i mange Købstæder“. Heller ikke er det almindeligt med en speciel Forretning med Malerverer eller en Bødkerforretning i Stationsbyerne.

Der findes ikke megen Fabriksvirksomhed i Ølgod eller dens umiddelbare Nærhed. Der findes to ret bety-



J. N. Jessens Bødkerforretning.

delige Teglværker, nemlig i Østbæk og Harkes, samt Uldspinderiet og en Cementvarefabrik; men iøvrigt maa det siges, at Ølgod er mere Handelsby end Industriby.

ANDELSFORETAGENDER.

Der har fra gammel Tid været et Præg af Selvstændighed og Selvhjulpethed over Vestjyderne. Den vestjyske Bondestand har aldrig været undertrykt af Herremændene i samme Grad som Tilfældet var paa Øerne og i Østjylland. Det er derfor ikke tilfældigt, at den første Bonde, der tog Ordet i de danske Stænderforsamlinger, var en Vestjyde, nemlig Gaardmanden Ole Kirk fra Ulfborg. Naar han tog Ordet for at værne om Bøndernes Rettigheder, da er han en Talsmand for en Befolkning, der holder af selv at styre sine Sager, omend paa en stilfærdig og besindig Maade.

Beboerne i Ølgod har det samme Præg over sig, og de har haft dygtige Talsmænd til at gaa i Spidsen, naar det gjaldt om at fremme en god Sag, til Gavn for Byen og Sognet.

En Gaardmand, der for nogle Aar siden bosatte sig her, sagde: „Jeg vilde gerne til Ølgod at bo, fordi her er saadan et godt Samarbejde mellem Beboerne, og det betyder meget i økonomisk Henseende“.

Denne Mand har sikkert Ret. Beboerne har haft let ved at samles om et Fællesforetagende her, og adskillige saadanne Foretagender har bestaaet i en lang Aarrække.

I 1868 oprettedes Ølgod Sparekasse af en Kreds af de ledende Mænd i Sognet. Den første Bestyrelse bestod af Gaardejer Niels Hansen Uhd, Ekknud, Lærer Bruun, Ølgod, Gaardejer Mads Kr. Poulsen, Mejlvang, Gaardejer Kristen Knudsen, Agersnap, Hans Plauborg, Lindbjerg, Kristen Hansen, Agersnap og Jes Hansen, Ølgod.

Til at begynde med var Omsætningen kun lille: Folk var jo ikke vant til at benytte en saadan Pengeinstitution, men der har stadig været Fremgang, og nu har Sparekassen en meget betydelig Omsætning.

Hvis man for ca. 35 Aar siden kom med Toget nordfra til Ølgod, vilde man have faaet det Indtryk, at Ølgod var en Hedelandsby, idet en betydelig Hedestrækning stødte umiddelbart op mod Byen fra Nord, medens Landskabet mod Syd er meget frugtbart. Denne Hede er nu omdannet til en smuk Plantage, der giver Læ for den skarpe Nordenvind og danner en smuk Baggrund for Byen.

Ogsaa her maa vi nævne N. H. Uhd. Det var ham og Lærer Sindberg samt Gaardejer Kr. Sørensen, Østbæk, (nu Husejer i Ølgod), der gik foran og fik dannet et Aktieselskab, som i 1881 købte 140 Tdr. Land Hede à 10 Kr. pr. Td. Land til Beplantning. Aktiebrevene var paa 50 Kr. hver. Man var saa heldig at faa en ualmindelig dygtig og samvittighedsfuld Plantør hertil, nemlig afdøde Kristian Holt, der har tilplantet det hele

Areal. Nu staar der en smuk Plantage, der daglig er til Glæde og Opmuntring for Byens Beboere, og det Plantningsarbejde, der her udførtes, har tillige virket i høj Grad til Fremme for Plantningssagen i Egnen. Man har i de senere Aar begyndt at plante Løvtræer til at afløse Naaletræerne.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af Tømmerhandler H. Sindberg, Købmand P. N. Knudsen og Provst Thyssen.

Ogsaa paa det aandelige Omraade har den ældre Slægt i Ølgod forstaaet at løfte i Flok. Fra ca. 1867 til i Begyndelsen af 80-erne har der været Højskole i Ølgod, med Niels Hansen Mortensen (senere Førstelærer i Oksbøl) som Forstander. Selv om denne Skole var privat Ejendom, var det dog Beboerne, der stod bagved og fik Skolen oprettet. I denne Forbindelse maa særlig Gaardejer, Amdsraadsmedlem Bollerup Andersen nævnes som en af Førerne. I en Aarrække havde man tillige en lille Friskole.

I 1908 kom Spørgsmaalet frem om Opførelsen af et Elektricitetsværk i Ølgod. Beboerne holdt Møde om Sagen, og der nedsattes et Udvalg med Træhandler N. P. Jensen som Formand til at arbejde for Sagens Gennemførelse. Dette Møde holdtes i Januar Maaned, og inden Aaret var omme var Værket færdigt. Det kostede med Maskiner og Ledninger ca. 100,000 Kr. Som Drivkraft anvendes en 55 HK. Sugegasmotor og en 80 HK. Dieselmotor. Der betales i de første Aar 4 og 2 Øre pr. Hektowat, eftersom Strømmen anvendtes til Lys eller Kraft. Nu under Krigen betales der 4½ og 2½ Øre.

Elektricitetsværket har stadig virket til almindelig Tilfredshed med N. Klausen Kristensen som Bestyrer. Den nuværende Formand er Købmand P. N. Knudsen.

Endvidere findes der i Ølgod som i alle andre Stationsbyer en hel Mængde Foreninger af forskellig Art. Kun en af disse Foreninger skal her fremhæves, nemlig Vaabenbroderforeningen med Partikulier Søren Graversen som Formand. Der har stadig været et godt

Sammenhold mellem de gamle Krigere her, og derfor har deres Forening ogsaa altid været meget livskraftig, hvilket bl. a. fremgaar af, at de for mange Aar siden rejste et meget smukt og anseligt Minde for deres faldne Vaabenfæller her fra Ølgod Sogn.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



Provst E. K. Thyssen.



Fhv. Lærer P. Sindberg.



Ant. Randbæk
Møllejejer.

E. K. Thyssen, Sognepræst til Ølgod og Strellev, Provst for Øster og Vester Horne Herreder, f. 1857 i Nordby, Fanø. Medlem af Bestyrelsen for Det danske Hedeselskab 1908, af Bestyrelsen for Ribe Amts Plejehjemsforening 1895, Formand for Ølgod Sogns Hjælpe-

kasse 1901, Formand for Ølgod Sygeplejeforening 1895. Under 30. Marts 1916 udnævnt til Sognepræst for Sct. Catharine Kirke i Ribe. Han gaar da ud af de forskellige ovennævnte Virksomheder undtagen Hedeselskabet og Plejehjemsforeningen. R. af Dbg. 30. April 1913, Dannebrogsmænd 27. Marts 1916.

Hans Sindberg, Købmand, f. 1867 i Horne, uddannet hos J. P. Jensen, Ølgod, og Th. C. Jensen, Lindbjerg Mølle, etabl. 1893 i Ølgod, gennem Aarene oparbejdet Forretningen til nu at være Byens største indenfor Trælast, Støbegods & Landbrugsmaskiner. Sindberg er i



P. N. Knudsen
Købmand.



K. Graversen
Fotograf.



H. Dejgaard
Handelsgartner.

Bestyrelsen for Ølgod Laane- & Sparekasse, Formand for Aktie Plantagen og Kasserer i Forsvarsbrødreformationen.

Kr. Graversen, Fotograf, f. 1867 i Petersborg, lært Fotografien hos H. Hansen, Odense, etabl. 1891 som Fotograf & Frisør i Ølgod, er Formand for Lokalforeningen af »Det blaa Baand« gennem 21 Aar og i Hovedbestyrelsen for samme paa 11 Aar. Graversen hører til de ældre, solide Borgere i Byen, og særlig Afholdssagen har haft hans fulde Interesse.

Anthon Randbæk, Møllejejer, f. 1867 i Sdr. Lem, arbejdet først ved Landbruget, derefter 4 Aar paa N. Vosborg, saa Vemb Andelsmølle, Grønbjerg Mølle i Forpagtning, senest i 7 Aar paa Kloster Mølle i Gudum,

overtog 1905 Ølgod gamle Mølle, som han 10 Aar senere ombyggede og nu driver som Motor-Mølleri, ligesom den lokale Foderstofforening har Kontor og Lager paa Møllen, som Randbæk leder og er Kasserer for.

Th. Nielsen, Bistadefabrikant, f. 1855 i Horne Sogn, blev etabl. som Bødkermester 1876 i Ølgod og er vistnok Byens ældste Haandværksmester, afstod sin Forretning i 1911 til J. N. Jessen, og fabrikterer nu Bistader, som sælges over hele Landet; modtog i 1888 i København Udstillingens Sølvmedaille, og har flere Gange faaet Broncemedailleer for sit Fabrikat.



Hans Sindberg
Grosserer.

Hans Dejgaard, Handelsgartner, f. 1857 i Ølgod, var i 4 Aar paa Ladelund Landbrugsskole, derefter gennem flere Aar paa Mathiesens Planteskole, Korsør, og H. Erichsen, København. Begyndte Forretning i Ølgod 1891, og har gennem Aarene modtaget forskellige Aerkendelser bl. a. Diplom af 1. Klasse paa Havebrugsudstillingen i Esbjerg, og er valgt til Dommer ved Det kongelige Haveselskab for Husmandshaver. En stiltfærdig, jævn Mand, der med stor Interesse gaar op i sin interessante Gerning.

J. Bollerup Jensen, Tømmerhandler, f. 1884 i Ølgod; uddannet hos J. P. Jensen, Tarm, og gennem flere Aars Ophold i Amerika og Grønland. Etabl. 1912 og driver en omfattende Forretning med Tømmer og Bygningsmaterialer.



J. B. Jensen
Tommerhandler.



Wm. Thalund
Købmand.



J. N. Jessen
Bødkermeister.

Willum Thalund, Manufakturhandler, f. 1885 i Ørre, uddannet hos Kaysens Eftflg., Holstebro, Pählmanns Handelsskole og derefter et Aarstid i London & Eastbourn; købte Forretningen i 1912 og har Udsalg fra Magasin du Nord, København.

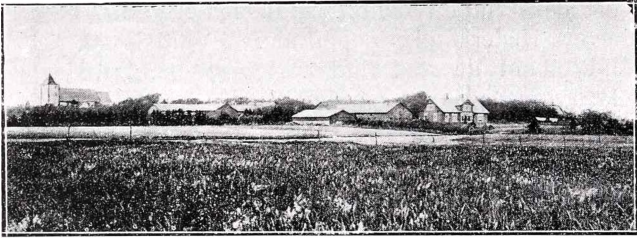


Bech Hansen
Malermester.

H. Bech Hansen, Malermester, f. 1887 i Lydum Mølle, udlært hos C. Mecklenborg, Varde, og derefter 2 Vintre paa Odense tekniske Skole, etabl. 1913 i Ølgod, sammen med sit Fag drives Tapet- & Farvehandel.

P. H. HAAHR:

T I S T R U P B Y.



Tistrup Kirkeby.

Jeg elsker de brede Sletter
i Sollysets Sommerpragt,
i Vinterens Stjernenætter
bag Snetæppets Juledragt.

(Johs. Helms).

DET har tidt ærgret mig, som indfødt Vestjyde og mangeaarig Lærer i Vestjylland at høre den megen Tale om Vestjyllands Øde. I Roms Geografi staar saaledes 1915, og det stemmer sikkert med mangen Københavners og Øboers Opfattelse. Vestjylland er en jævn flad Slette, dog findes flere Steder højere Bakkedrag, Bakkøer, fordi de ligger som store Øer paa de næsten vandrette Sletter, der omgiver dem og kaldes Fladerne. Jordbunden paa Fladerne bestaar af det bare Sand, og tæt under Overfladen ligger gerne Al. Den eneste Plante, som nogenlunde kan trives i det golde Sand over Alen, er den fattige Lyng, der som et stort sortbrunt Tæppe breder sig milevidt over Fladerne. Hist og her ser man et Par lave Hytter, tækket med Lyng, hist og her en Flok Faar, der søger deres tarvelige Føde mellem Lyn-gen, og vogtes af ensomme Hyrder. Man kalder denne sørgelige Ørken med Fællesnavnet den jyske Hede(!) Man maa nok udbryde: Lidt mindre Fantasi og lidt mere Virkelighed! Skulde man tro, Forfatteren havde set Vestjylland i de senere Aartier; det er næsten som

man kunde læse i Blichers Noveller fra første Halvdel af forrige Aarhundrede; thi Sandheden er jo den, at store milevide Heder findes neppe mere i Vestjylland, det er i Midtjylland de skal findes. I Vestjylland findes ret gode, flere Steder meget gode Jorder i udmærket Kultur, vidtstrakte Enge og pletvis Moser og Hede, der svinder Aar for Aar. En fremmed, som kommer til Tistrup, Ølgod Egnen, undres over de mange nybyggede Bøndergaarde, dette tyder dog ikke paa ørkenagtigt Forhold; nej, Dyrkningen er bleven intensivere, Jorden forbedres Aar for Aar ved udstrakt Brug af Kunstgødning, ved Opsamling af Ajle (der findes procentvis flest Ajlebeholdere i Ribe og Ringkøbing Amter), ved stærk Rodfrugtdyrkning, Besætningerne forøges, og Staldene bliver for smaa. Her har Andelsmejeriernes Vugge staaet. Ligeledes kan fremhæves, at der er gjort meget for at forskønne Egnen ved levende Hegn, smaa Plantager og store Haveanlæg. Dog skal det bemærkes, at enkelte Mænd har ryddet Plantninger op, der var ca. 25 Aar gamle, fordi Jorden var bleven for dyr at have liggende saaledes. Udbyttet var for ringe paa en Jord, der egnede sig til Dyrk. Desuden skulde det være mærkeligt, om de store Stationsbyer her i Vestjylland (man studere den sidste Folketælling) kunde opstaa og trives med Hede og ørkenagtige Strækninger til Opland, og det er Hovedindtrykket man faar af Vestjylland ved ovenstaaende Skildring. En anden Mærkelighed er denne, at Folkelønnen i Følge statistiske Oplysninger er højest i Sydvestjylland. Dette tyder heller ikke paa Armod, men hænger sikkert sammen med, at Vestjyden har noget af Arnis Udlængsel i sig; fra sin Barndom er han vant til de store Udsigter fra Oldtids Kæmpegrave; thi det er jo sandt, at her findes de brede Sletter, Vestjylland er de store Udsigters Land, 3—4—5 Mil kan Øjet række en klar Høstdag fra Kæmpehøjens Top eller Kirkens hvide Taarn. Følgen af denne Udlængsel er, at mange unge tager Plads paa Øerne, i Sønderjylland eller rejser til Amerika, medens det er meget sjældent, at Øboer eller

Østjyder tager Plads i Vestjylland. Ligeledes tager den vestjyske Ungdom meget paa Højskole, og dog kan ingen Højskole trives i Vestjylland.

Befolkningen her er ægte Vestjyder (dog noget blandet i Stationsbyen) med deres Fortrin og Fejl. Vestjyden er arbejdsom, fremadstræbende, praktisk med en sund Dømmekraft og nøgtern Opfattelse af Forholdene. Han spørger ofte, vel ogsaa for ofte: „Ka et betaahl sæ“? I det hele er Tænkeevnen stærk hos Vestjyden, udviklet som den er gennem Aarhundreders Kamp for Føden. Han har Handelsblod i Aarerne, man huske paa Studehandelen i gamle Dage, Jydepottehandelen og Bindkræmmerne. Ofte skal der pruttet længe og slaas mange Klask i hinandens Hænder, før Handelen bliver til noget. Det er næppe enhver Handel, der kan forsvares overfor Samvittighedens Domstol, omend det dog vist gaar fremad i den Retning. Heller ikke er det prisværdigt med de mange Ejendomshandeler, især synes det underligt, saa let mangan en kan skille sig fra sin fædrene Jord. Hermed hænger vel ogsaa sammen den megen Kortspil, der ofte drejer sig om Hundreder af Kroner. Der er ingen Egn af Landet, hvor der spilles saa højt Kortspil som her i Vestjylland, man kunde nok ønske, det blev indskrænket.

Her er ikke nogen synderlig Rangsforinkel mellem velstillet og mindre velstillet, Gaard- og Husmandsbørn samt Tjenestefolk blander sig mellem hverandre ved Gilder og i Foreninger. Fantasien og den poetiske Sans kunde uden Skade være større hos Vestjyden. Følelseslivet holder han saa vidt muligt inden for Vesten. Der findes ofte et Drag af Hedens Vemod, af Havets Alvor, men ogsaa af dets Trods, over Befolkningen, Side om Side med sund Livsglæde og Lune; typiske i saa Henseende er de vestjyske Digtere Brorson og Blicher; hos S. Kirkegaard, der stammer fra Sædding ved Skern, er Tankens Styrke — det vestjyske Træk — særlig fremtrædende, tilligemed stor Inderlighed og Dybde i Følelseslivet.

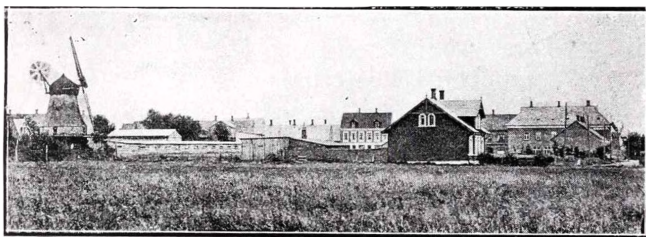
Sproget er ikke blødt syngende som Fynboens, det har laant Kraft af Havet og Bredde af de store Sletter, men har ogsaa, som Blicher har vist, Udtryk for stærke Følelser, men i jævne Ord, godmodigt Skæmt og stille Vemod.

Tistrup skrives i Følge Dansk Atlas (1768) i gamle Breve, Dusæthorp, Dysthorp og Tistorp. Torp betyder mindre By, Datterby, og sammensættes med et Personnavn, vel ham, der først flyttede ud eller den betydeligste blandt de første Udflyttere. Sandsynligvis er Personnavnet i Tistrup afledt af Gudenavnet Tyr eller Tir (sml.: Tirsdag); man kan nemlig ikke udensvidere sige, at det er Gudenavnet, der forekommer, da de gamle Nordboer aldrig kaldte deres Børn ved samme Navn som en af Guderne, men et afledt som Thorstein, Odinkar.

Der er som før antydet sket vældige Fremskridt i Tistrup i de sidste 100 Aar. I Følge Matrikulen af 1688 var der fire Byer i Tistrup Sogn: Gjødsvang, Tistrup, Snorup og Krarup. Resten var nemlig enlig liggende Gaarde eller Huse. Nogle Gaarde ejedes af to, tre eller fire Bønder, i Krarup var der saaledes ti Gaardmænd paa tre Gaarde, og nogle laa øde. Hesselhogaard er den bedste med næsten 12 Tdr. Hartkorn, en Gaard i Krarup har 11, Agerkrog 11, Fru Helle Mormand, Enke efter Chr. Norby til Lunderup, har $\frac{2}{3}$ og Knud Tøstesen $\frac{1}{3}$. Uregaard, hvorpaa Herredsfoged Niels Mogensen og Jens Nielsen bor, har 4 Tdr. 5 Skp. Tistrup By er langt den folkerigeste, men Ejendommene er mindst. Præstens Anneksgaard (nu Kr. Uhres) er størst med lidt over 3 Tdr. Hartkorn, ialt er der 23 Steder, deraf 2 Husmandssteder øde. I Gjødsvang er endogsaa en Gaard paa 2 Tdr. Hartkorn øde. Ialt er der i Tistrup 59 Familier, hvilket giver, naar der regnes 5 Personer til en Familie 295 Indbyggere 1688.

I sin Tid havde Kronen meget Bøndergods her, men efterhaanden sælger eller overdrager den det til andre. (Bønderne paa Gaardene var altsaa Fæstere). 1537 faar

Niels Krag til Agerkrog Skøde paa en Gaard i Have, en i Bredho. 1578 faar Laurits Skram til Hastrup Gaarden Galtho, tre Gaarde i Krarup og en Gaard i Hesselho. 1579 faar Domkapitlet i Ribe en Gaard i Tistrup By, en i Tønning og en i Snorup. 1609 faar Niels Krag til Agerkrog Gaarden Hessel tilligemed et Bol i Tistrup. 1688 var Kronen kun Ejer af to Gaarde, en i Gjødsvang og en i Have. Herremændene vilde gerne samle deres Bøndergods omkring deres Herregaarde; de byttede derfor med Bøndergodset, det meste i Tistrup Sogn var gaaet ind under Nørholm, saaledes hele Tistrup By med Undtagelse af Anneksgaarden og en Gaard, som Kirken ejede.



Tistrup By.

Om Tistrup By hedder det: „Dens Jord saas med en Kærv Byg, to Kærve Rug, hviler et à to Aar, bestaar af Sand og lidt Muld paa en rød Sandgrund, eragtes for skarp“. Det eneste, der nu passer, er, at Sandgrunden er rød, den har ikke forandret sig.

Om Tistrup Sogn i det hele berettes: „Dette Sogn kand gjøre sig en temmelig Fordel med sorte Potter, som der blifver brendt, hvilke Bønderne i Sognet til Janderup henhføre og der forhandler, hvorfra de siden til Hamborg oc andre Steder blifver henskibede. I denne Consideration er Ejendommene anset og taxeret i højere Sort end dend ellers kunde taale“. Vi er altsaa paa Potteegnen. Om denne Industri skrives endvidere i Danske Atlas (1768): Lundenæs Amt (hvortil Ø. Her-

red i sin Tid hørte) har tvende meget simple, men tillige for Almuen sær fordelagtige, nationale Fabriker, hvoraf den ene bestaar i den store Mængde Jydepotter og sorte Kar, som forfærdiges i Torstrup, Hodde, Horne og Ølgod Sogne i Østerherred, hvilke ej alene bruges overalt i Riget, men endog utroligt mange udføres af Riget til Holland, Hamborg og andetsteds. -- Disse to Beretninger stemmer overens i det fordelagtige i Jydepotteindustrien, den gav rede Penge, og dem var der faa af i de Tider. Leret er sikkert for Tistrup Bys Vedkommende taget i de saakaldte fælles Lergrave Syd for Stationsbyen, saaledes paa den til Førstelærerembedet hørende Hedelod. Nu er Potteindustrien her som overalt i Herredet „en saga blott“; de rede Penge faas ad anden og bekvemmere Vej; men Industrien her har altsaa været i fuld Gang for over 200 Aar siden og lige til vore Dage.

Af Landbruget er der ogsaa tegnet et ret lyst Billede i Danske Atlas: I Østerherred dyrkes Jorden meget vel, og Bønderne befinder sig i *god Stand; de, som har begyndt at bruge Mergel, har af en skarp gjort en god og frugtbar Jord. Mon det egentlig er gaaet ind i Folks Bevidsthed, at man her paa Egnen allerede merglede i Midten af det 18 Aarhundrede?

Tistrup Sogns Fremgang illustreres godt ved Folketællingerne: 1688 var der altsaa c. 295 Indbyggere, 1769: 425, 1787: 504, 1801: 414, 1834: 523, 1840: 529, 1850: 609, 1860: 736, 1870: 907, 1880: 1016, 1890: 1129, 1901: 1427, 1911: 1728, 1916: 1892. Som man ser er Indbyggerantallet nu c. 4 $\frac{1}{2}$ Gange saa stort som for godt 100 Aar siden.

Tistrup By bestaar egentlig af tre Dele: Kirkebyen, Stationsbyen og Søndermarken. Kirkebyen gør et venligt Indtryk med sine vel vedligeholdte Gaarde med tilhørende smukke Haver, navnlig Anneksgaardens Have med Lund, er en Pryd for Byen. Her ligger Kirken, hvis Tiende før har hørt til Nørholm; nu er Tinden afløst og Kirken i Aar overgaaet til Selveje. Der er henlagt 12500 Kr. til Vedligeholdelse, foruden mindre Sum-

mer til eventuelt større Reparationer. Skib og Kor er fra romansk Tid (omtrent Aar 1200) af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, nogle oprindelige rundbuede Vinduer spores. I den senere Middelalder fik Skib og Kor Hvælvinger, ligesom Taarnet med Pyramidetag og Vaabehuset tilføjedes af Mursten. Korets Østmur er omsat med Mursten i 1770, hvilket Aarstal tilligemed Bogstaverne A. C. T. (Andreas Charles Teilmann til Nørholm) staar paa Østgavlen. Altertavlen er fra 1898,



Parti fra Tistrup.

Romansk Granitdøbefont med Udhugninger, smukt udskaaret Prædikestol i Renæssancestil, skænket 1611 af Niels Krag. I Korvæggen sort Marmorsten fra 1592 over Otte Clausen til Nørholm, død 1571, hans Hustru Dorthe Daa og hendes 2. Mand Ove Juul til Kjeldgaard (begravet under Koret). I Kirken er ogsaa begravet Niels Krag til Agerkrog og Fru Jytte Høg.

Nærved Kirken ligger Skolen. Degneboligen har i sin Tid ligget i Hulvig, Hodde Sogn; omkring Aar 1700 flyttedes den til Tistrup, og laa da noget sønden og vesten Kirkebyen, vistnok omtrent midtvejs mellem denne og Stationsbyen. 1783 flyttedes Degneboligen endelig til dens nuværende Plads i Kirkebyen; noget indeklemmt ligger Skolen, 1863 blev den ombygget, og

bestod da af et Klasseværelse og Lærerbolig samt Udhus.
I den vestre Gavl er indmuret to Tavler.

Paa den ene staar:

Hodde og Tistrup Sognes Skole og Degnebolig 1783.

Det Hus, som er i Herrens Navn

opbyggt, kan intet fælde;

det staar til Efterslægtens Gavn

og trodser Tidens Ælde.

Andreas Charles Teilmann.

Paa den anden Tavle staar:

Tistrup Skole og Degnebolig ombygget 1863.

Dersom Herren ikke bygger et Hus,

da arbejde de forgæves, som bygge derpaa.

Da Skolen i 1863 blev ombygget, var den sikkert tidssvarende, navnlig er der mange Vinduer og højt til Loftet, men Tidens Tand har gnavet slemt, nu er Skolen forældet, og navnlig Klasseværelset er meget daarligt. 1892 blev bygget et nyt Klasseværelse til, det er bedre, dog ikke praktisk eller moderne. 1901 blev endelig bygget Andenlærerbolig med Klasseværelse, som er tidssvarende. Grunden til Udvidelserne skyldtes naturligvis Børneantallets Stigning, som igen især var en Følge af Stationsbyens stærke Vækst. 1903 var der 92 skolepligtige Børn i Distriktet, 1905: 106, 1907: 123 1909: 133, 1911 var der 143 skolepligtige Børn i Distriktet og 156 Børn i Skolen. Nu er der en lille Nedgang at notere, idet der i 1915 var 134 Børn i Skolen; men sandsynligvis kommer der atter en Stigning. Der maatte flere Lærerkrafter til, man klagede desuden fra Stationsbyen over, at der var for lidt Skolegang om Sommeren. I Begyndelsen klarede man sig med en Privatlærerinde med Tilskud fra Stat og Kommune, hun underviste i lejet Lokale i Stationsbyen, det samme, som nu Kommunen har lejet til de 2 yngste Klasser. Aar 1912 blev der oprettet et Tredjelærereembede, og desuden findes en Vinterlærerinde.

Den første Degn i Tistrup og Hodde, jeg ved om at sige, hed Find, det var ham der fik Degneboligen flyttet til Tistrup. Hans Eftermand var her kun et Aar og blev saa forflyttet til Gaverslund ved Fredericia, hans Navn var Buhl. Derefter kom Søren Rasmussen hertil fra Skarrild, han var her i mange Aar og døde i Tistrup c. 1771. Jeg har nemlig fundet i de gejstlige Skifteprotokoller i Viborg, at der den 25. Marts 1771 er afsendt Meddelelse til Provst Haahr i Ølgod fra S. Rasmussens Arvinger om, at de selv ønsker at dele efter ham.

Efter ham kom Lauge Pedersen Fanø fra Ankelboe i Grene Sogn. Hans Fader havde været Præst i Hodde-Tistrup. Skiftet brev efter Degnen 18. April 1780. Severin Haahr, en Søn af Provst Haahr i Ølgod, var her kun faa Aar.

Omtrent 1782 kom dennes Eftermand Peder Johannes Lobedantz. I hans Tid blev Degneboligen flyttet til sit nuværende Sted i Byen. Lobedantz gik paa Prædikestolen, han maa efter de nuværende Regler mindst have været stud. theol. Han døde 17. Juni 1797. Skiftet brev af 17. Juli s. A. Efterkommere i Tistrup. Fra 1797 til 1816 var Niels Daniel Dam Degn. Han kom fra Klap Mølle i Velling. Han har ikke været særlig stiv i Regnekunsten; thi der er fortalt, at han sendte Børnene ind til sin Kone, naar han ikke selv kunde regne Stykkerne; hun døde som Enke i Ølgod og fik Pension af Embedet i Tistrup, stor 2 Td. Byg og 10 Skp. Rug aarlig in natura.

Dams Efterfølger var Seminarist Hans Jørgensen fra Lyhne, men han var her kun $\frac{1}{2}$ Aar, saa byttede han Embede med Efterfølgeren Horsbøl og kom til Varde, senere til Odense.

Niels Nielsen Horsbøl var Degn i Tistrup eller, som det nu hedder, Skolelærer og Kirkesanger fra 1816 til 2. Februar 1842. Han er født i Horsbøl, Grindsted Sogn 1791. Seminarist fra Borris Seminarium 1814, Huslærer hos Pastor Fabricius, Ansager, Lærer i Varde og derefter i Tistrup. 1830 blev Hodde skilt fra. 1827 blev han tillige Gaardejer i Bredbo. Han laa en Tid i hæftig Strid

med Beboerne om Erlæggelse af Offer og Accidenser stammende fra, at Børnene ogsaa skulde gaa i Skole om Sommeren, og Læreren derfor have mere i Løn, hvilket vakte stærk Modstand. Horsbøl havde Medhold hos Autoriteterne og vandt som oftest sine Sager. Striden stilnede af, og Horsbøl var en anset Mand.

Eftermanden var Jens Christian Christensen fra Eg i Grindsted, hvor han var født 16. Jan 1810, dim. fra Lyngby Seminarium, Lærer paa Fanø, derefter 11 Aar i Horne, hvorfra han kom til Tistrup; søgte sin Afsked 1877 og døde i Varde 1897. Han var af den gamle Skole, streng, men i visse Maader en dygtig Lærer.

Fra 1877 til 1885 var Sørensen Lærer og Kirkesanger; han var af den grundtvigske Retning, kom herfra til Silkeborg, er nu pensioneret og bor i Ribe.

Hans Efterfølger var Niels Sørensen Kristensen, født i Galtho, Tistrup, kom hertil fra Hauge, gik af med Pension paa Grund af Svagelighed 1903, døde i Tistrup 17. Marts 1905, 57 Aar gammel. — Siden 1903 har Forfatteren af nærværende Skildring været Førstelærer og Kirkesanger i Tistrup, Andenlæreren er A. Kr. Andersen (Bindslev), Tredielæreren L. P. Lundsfyd.

Skolegangen er ordnet saaledes: 1. Klasse (yngste) og 2. Klasse Halvdags- og Hverdagsundervisning hele Aaret. 3. og 4. Klasse Heldags- og Hverdagsundervisning om Vinteren, om Sommeren 2 Dage ugentlig. 5. Klasse Heldags- og Hverdagsundervisning om Vinteren, 1 Dag ugentlig om Sommeren. Det gode ved denne Ordning er, at de store Børn gaar hver Dag om Vinteren, og at de smaa kun faa Halvdagsskolegang. Om Sommeren sysselsættes de større Børn ved praktisk Arbejde; men her kniber det at forene By og Land, da det er vanskeligere for Byboerne at finde passende Beskæftigelse for deres Drengene i Hjemmet, mange af dem er ogsaa ude at tjene om Sommeren. En Mand som tidligere Professor i Fysik ved Københavns Universitet, Christiansen (fra Holmsland), har rost den vestjyske Skoleordning i høje Toner, ja, kalder den den bedste, hvor

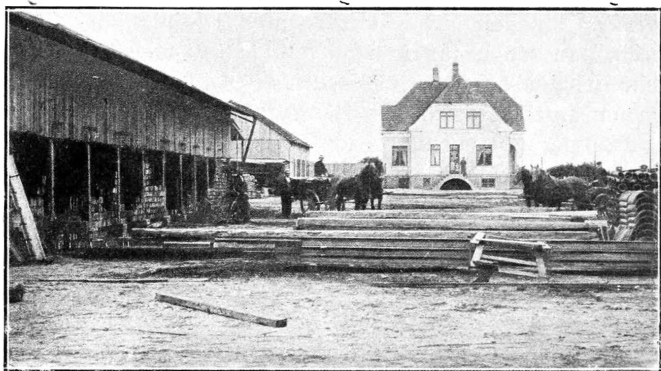
der er Tale om ublandet Bondebefolkning. — Et Barn, der har vanskeligt ved at følge med i Skolen om Vinteren, kan saa udmærket faa Oprejsning ved det praktiske Arbejde om Sommeren; Børnene lærer af Arbejdet og faar Lyst til det.



Parti fra Tistrup

I Tistrup Kirkeby har Hodde-Tistrup Sparekasse sit Kontor hos Formanden Gaardejer K. M. Sørensen; Kassereren er Gaardejer N. M. Pedersen, Agerkrog. Kontortid: 1. og 3. Lørdag i hver Maaned fra 2—6 Em. Den 31. Marts 1916 henstod paa 488 Konti 157081,29 Kr. Rente af Indlaan er 4 pCt., af Udlaan 4 $\frac{1}{2}$ pCt. p. A. Aktiekapital 1000 Kr., Reservefond 7740,33 Kr.

Endvidere ligger her Tistrup Mejeri, opført 1883, ombygget 1909, delvis ombygget samt indlagt Kølemaskine og Syrneanlæg 1916. Regnskabet for 1915 udviser en Ballance af 516599,32 Kr. Der er leveret 3935446 kg Mælk paa Mejeriet. Formanden er Gaardejer K. M. Kristensen, Tistrup Kirkeby, Mejeribestyreren N. C. Nielsen.



Tistrup Trælasthandel (Th. Thomsen).

STATIONSBYEN (1916: 623 Indb.)

skylder sin Tilblivelse og Vækst 3 Ting: Banen, det ret frugtbare Opland og de opadgaaende Tider. Banen blev aabnet 8. August 1875 af Kong Kristian IX. Det var egentlig ved et Tilfælde, at Stationen fik sin nuværende Plads; det var Meningen, den skulde have ligget ved Lindingbro i Nærheden af Nørholm, men det satte daværende Stamhusbesidder Kammerherre Rosenørn-Teilmann sig imod, man mener for Uroens Skyld. Saa blev den lagt paa dens nuværende Plads, som forøvrigt er paa Agerkrogs Jorder; henved Halvdelen af Stationsbyen ligger i Agerkrog, Halvdelen i Tistrup.

Den Gang var der ingen, eller saa godt som ingen, Beboere ved Stationen; af de første kan nævnes Maler Hans Jensen og Smed Niels Kristensen (Tønding). Syd for Byen strakte Heden sig, men der var opdyrkede Pletter hist og her. Nu er det anderledes: En Rejsende, der første Gang kommer til Tistrup St. med Toget og er saa heldig ikke at komme gennem Ventesalen, bliver lige straks imponeret. Til Venstre ses det ny moderne Højskolehotel, til Højre den store toetages Hjørnebygning

med Kælder og Kvist, med store Butikker og Verandaer, og foran en lang, lige Gade, man ikke kan se til Ende paa; det er Hovedgaden, og her findes Butikker omtrent til Midten, derefter følger Villakvarteret med Lægeboligen fornemt tilbagetrukket. Foruden denne Gade findes omtrent parallel hermed Nørregade samt Søndergade, der sammen med Hovedgaden danner en spids Vinkel længst mod Øst, desuden lige Tværgader. Byen har altsaa et nyt Præg. -- Sønderheden er i det hele bleven til Søndermarken.



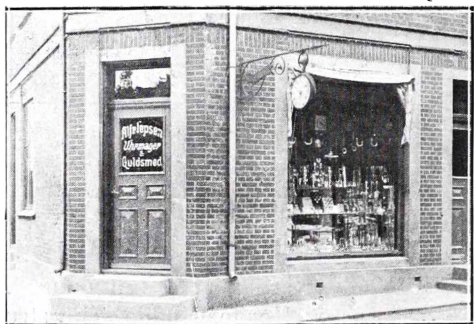
N. Jepsen Uds Støbegodsforretning.

Stationen fører mange Folk til Byen; navnlig Mandag og Tirsdag er der livlig Trafik (Levering af Svin), og i Kunstgødningssæsonen kan man se hele Skarer af Vogne; det er ikke underligt, at Kommunens Vejvæsen er dyrt. Fra Tistrup, Horne, Hodde, Thorstrup, Ansager og Grindsted kommer de, helt eller delvis. Her skal Bønderne af med deres Produkter af Smør, Æg, Svin og Kreaturer, og her skal de have deres Kraftfoder, Kunstgødning, Frø, Kul og alle Slags Kolonialvarer, Manufaktur, Isenkram, Maskiner, Møbler, Træ m. m. En stor Part, af hvad der kommer med Banen, bliver foreløbig i Stationsbyen hos Forretningsfolkene, Resten forsvinder snart fra Byen paa Fragtvoгне til Omegnens Handelsfolk eller Brugs- og Foderstofforeningerne etc.

Ligeledes kommer der mange Rejsende og skal med Toget, det gavner baade den Ene og den Anden.



I. C. Buchs Kolonialforretning.



Alfred Jepsens Uhrmager- & Guldsmedforretning.

I Statsbanernes Driftsberetning for Finansaaret 1913 —14 oplyses, at Antallet af Rejsende for Tistrup St. udgjorde 27762 (Rejser paa Dobbeltbilletter regnes for 2) til en Sum af 24315 Kr. Afgaaet og ankommet Gods ialt 22128,1 Ton. Fra St. befordret 2161 Stk. Hornkvæg, 14252 Svin og Grise, et Tal der er særlig interessant, da

disse jo ikke gaar til Mærkeder, men til Slagterier. Større Transport af Svin har kun Hillerød (14309), Nykøbing M. (15258) og Varde (15812), af Landstationer saaledes ingen. Indtægten af afgaaet Gods fra Tistrup St. udgjorde ialt 25175 Kr., ankommen 71441 Kr., altsaa en Middelindtægt af 48308 Kr., hvilket med Billetsalget ialt giver 72623 Kr. og viser, at Tistrup er blandt de større Landstationer. — Det tør derfor siges, at det nærmest

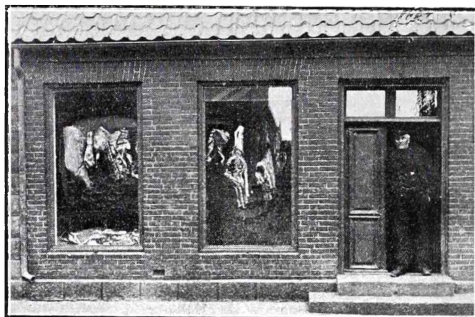


J. H. Christensens Bødkerforretning.

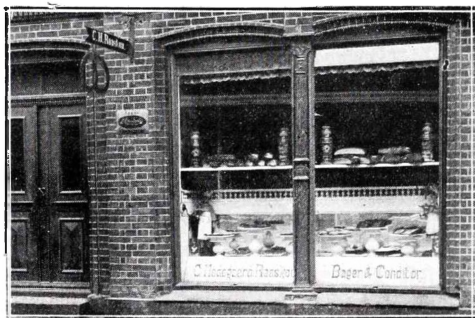
er en Skandale, at selve Ventesalen og Kontoret er de samme nu som ved Banens Aabning. Ventesalen er ofte overfyldt af Folk og da nærmest uhyggelig, Sandstrøet paa Gulvet, daarlig Petroleumsbelysning, skønt det elektriske Lys straalere i Byen. Kontoret er ogsaa utilladelig lille, især i Betragtning af, at der er en betydelig Postekspedition. I Finansaaret 1914—15 udgjorde Postvæsenets Indtægt for Tistrup ialt 9783 Kr., ankomne almindelige Brevforsendelser 124228, afsendte Brevforsendelser 58760; udbetalte Postanvisninger og Postopkrævninger for 282756 Kr., indbetalte Postanvisninger og Postopkrævninger 388371 Kr., ankommen 219735 Numre af Tidender og Tidsskrifter.

Tistrup Opland er som nævnt godt; der blev anlagt ny Vej ad Horne og senere ad Lervad, de gamle forbedre-

des i høj Grad, og Byen voksede. Dog var der ikke mange nye Huse i 1890; men derefter byggedes der jævnt indtil Aarene 1905--06--07, 1906 byggedes 14--15 Huse, 1907 for ca. 110000 Kr. Siden er der bygget smaat;



J. P. Sørensens Slagterforretning.



C. H. Raaskous Bageri & Conditori.

det synes, som Byen nu har de Forretningsfolk og Haandværkere, som er passende foreløbig.

I Forbindelse hermed kan nævnes, at Jordpriserne har været ca. 6 Kr. pr. □ Al. for de bedste Byggegrunde; i Aar er solgt Bagjord til 2,75 Kr. pr. □ Al.

Elektricitetsværket blev bygget 1907, Ejendomsskyld med Villa er 39000 Kr., det ejes og drives af A. Hegtmann.

Byen blev kloakeret 1914 og har et fortrinligt Kloakanlæg, der har kostet 21000 Kr. foruden Stikledninger. Anlægget er projekteret af Landinspektør R. Jensen, Varde.

Af betydelige Bygninger skal endvidere nævnes Lægeboligen, opført 1902 af et Aktieselskab, kostede ca. 10000 Kr. Asylet er bygget 1907 og kostede med Montering 7000 Kr., det har Plads til 10 Gamle og er det eneste selvstændige i Øster Herred.

Stationskroen blev i 1905 købt af et Aktieselskab for 55000 Kr. og omdannet til Højskolehjem med indskrænket Salg af Spiritus og Forbud mod Kortspil. 1907 blev det ombygget, vurderet til 75000 Kr. Ejendomsskyld, men er sikkert 100,000 Kr. værd i Øjeblikket. Sidste Aars Regnskab ballancerede med 38826 Kr. 76 Øre. Formanden er Sognefoged Jens Christiansen, Tønding, Bestyrerinden er Frk. Karen No.

Af Stationsbyens Foreninger mærkes Haandværkerforeningen, Formand Maler Jessen; Borgerforeningen, Formand Dylræge With; Det blaa Baand, Formand Ole Nielsen. Desuden huser Byen Skatteraadformanden for Varde Skattekreds Købmand N. Jepsen Uhd og Skyldraadsformanden for Øster og en Del af Vester Herreder Husejer Jens J. Østergaard. Byen har et Missionshus og et Afholdshotel.

Lit.: Trap: Danmark; Steenstrup: De danske Stednavne; Købke: De danske Kirkebygninger; Poul Bjerger: Hodde og Tistrup i gamle Dage (Fra Ribe Amt 1915); Danske Atlas, Landsarkivet i Viborg, Optegnelser af Degnen Horsbøl.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



J. C. Buch
Købmand.



J. P. Sørensen
Slagtermester.



Th. Thomsen
Tømmerhandler.

N. Jepsen Uhd, Købmand, f. 1860 i Ansager, har faaet sin første Uddannelse paa Esbjerg Trælasthandel. Etabl. 1899 i Tistrup som Tømmerhandler og driver nu en udstrakt Forretning med Støbegods & Landbrugsmaskiner. Gennem Aarene har Jepsen Uhd haft mange Tillidshverv, bl. a. Formand og Kasserer for Ansager Sparekasse fra 1888—1898, Skatteraadsformand for Varde Skattekreds siden 1903, Formand og Taxationsmand for Kreditforeningen i Herning samt Medlem af Bestyrelsen for Tistrup Højskolehjem.

Thomas Thomsen, Tømmerhandler, f. 1883 i Tistrup, uddannet hos P. Pedersen, Tistrup, fra 1897—1907, derefter Formand paa Esbjerg Trælasthandel i 3 Aar, etabl. 1910 og har siden med stor Dygtighed drevet Forretningen op til den dobbelte Omsætning.

I. C. Buch, Købmand, f. 1871 i Nr. Vium, i 4 Aar hos P. Pedersen, Nymølle, og derefter 4 Aar hos I. W. Palludans Eftflg. i Varde, etabl. 1901 i Tistrup, driver nu en stor Kolonial-, Kul- & Brændselsforretning, samt har Depot for Carlsberg og Tuborg Bryggerier; var i flere Aar Formand for Borgerforeningen.

J. H. Christensen, Bødkermester, f. 1874 i Varde Landsogn, udlært hos Chr. Pedersen, Skjern, og derefter arbejdet i forskellige Byer, indtil han etabl. sig i 1897 i



J. H. Christensen
Bødkermester.

Tistrup, Forretningen leverer særlig Smørfustager og Ailetønder, og laver som Specialitet Syrningsbeholdere. Christensen er en flink og dygtig Haandværker, og nyder sine Medborgeres Tillid, bl. a. været Medlem af Sogneraadet fra 1903—13 og er Formand for Vestjyllands Bødkermesterforening.

I. P. Sørensen, Slagtermester og Kreaturhandler, f. 1853 i Billum, har i de sidste 30 Aar drevet Slagterforretning, samt Opkøb af Kreaturer, er en af Vestkystens kendte Mænd indenfor Branchen. Sørensen har siden 1900 boet i Tistrup.

Alfred Jepsen, Uhrmager & Guldsmed, f. 1879 i Brande, uddannet hos C. Ormstrup, Herning, og derefter arbejdet forskellige Steder, bl. a. et Aar i Tyskland, etableret 1905 i Tistrup, og driver en af Stationsbyens pæneste Forretninger; var Formand for Tistrup Haandværkerforening fra 1910—13.



N. Jepsen Uhd
Købmand.



Alfred Jepsen
Uhrm. & Guldsmed.



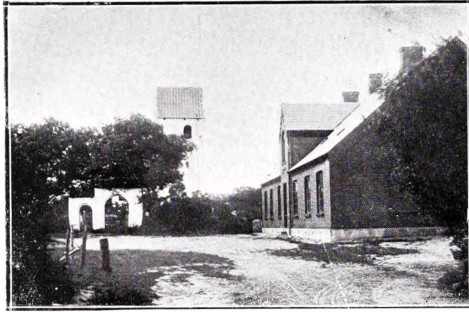
C. H. Raaskou
Bagermester.

P. H. Haahr, Førstelærer og Kirkesanger, f. 1876 i Ølgod Sogn, dim. 1897 fra Jellinge Seminarium, Fmd. for Varde-Ølgod Afholdskreds, Revisor i Sparekassen og Brugsforeningen, Dirigent for Sangforeningen, Medlem af Bestyrelsen for den stedlige Lærerkreds og Dirigent for dennes Lærersangkor.

C. H. Raaskou, Bagermester, f. i København, lært hos Th. Conradsen, Ulfborg, derefter arbejdet i forskellige Byer, samt Kursus paa Teknologisk Institut, begyndte 1914 som Bager & Conditor i Tistrup, idet han overtog Byens ældste Bageri efter H. P. Christensen.

THOMAS CHRISTENSEN:

N. NEBEL OG OMEGN.



Kirken og Skolen.

I den nordvestlige Del af Ribe Amt langt ude mod Jyllands det fjerne Vest, 22 $\frac{1}{2}$ km. nordvest for Varde, ligger N Nebel. De forskellige Dele af Sognet har hver sin Benævnelse som: Præstebye, hvor Præstegaarden er beliggende, Kolle, Hundhale, Nebel, Bolkjær og Sædding, og i Midtpunktet af disse Sognedele ligger Stationsbyen. Ifølge Traps statistisk topografisk Beskrivelse af Danmark (trykt 1879) fandtes paa daværende Tidspunkt i Sognet 50 Gaarde og 49 Huse med ialt 558 Indbyggere. Sognet er forbundet med Lydum i en Kommune og Pastorat.

Mod Øst grænser Sognet til Lunde, mod Syd og Vest til Henne, Lønne, og mod Nord til Sdr. Bork, der hører til Ringkjøbing Amt. Et stort og til Tider frugtbart Engdrag, der strækker sig helt ude fra Ringkjøbing Fjord, skærer sig ind mellem Sognene, og gennem samme løber forskellige Aacer og mindre Vandløb, hvoraf en danner Amtsskellet.

Dette Engdrag er underkastet en ejendommelig Forandring i Løbet af Aaret. Medens man i Foraars- og Sommertiden kan glæde sig over det frodige Græstæppe og nyde Duften fra Blomsterne eller nyrevet Hø og om

Efteraaret betragte med hvilket Velbefindende Korthornskvæget med en tyk Vom lægger sig til Hvile i den bløde Seng, da kan man undertiden om Vinteren ved Paa-landsstorme se Engen forvandlet til en vidtspændende Sø, hvorfra Vandet skvulper højt op paa Siderne af den ophøjede Vej: der har endogsaa været Tider, hvor man frygtede for, at det skulde gaa over Vejen. Men til andre Tider, naar andre Elementer traadte i Virksomhed, naar Frostene stivnede Vandet til Is, da afgav den vidtstrakte spejlblanke Isflade en ypperlig Sportsplads for Skøjteløbere.



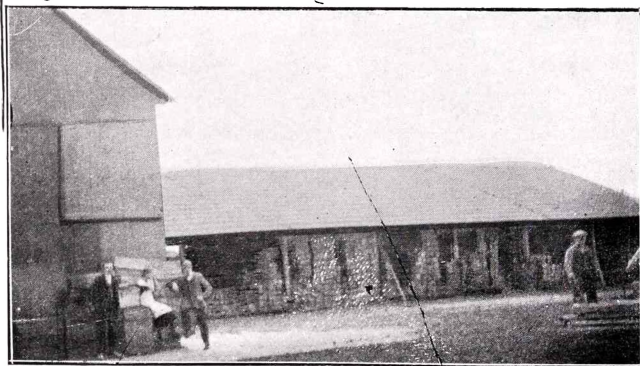
Hovedgaden i N. Nebel.

Ved Folketællingen 1. Februar 1916 havde Sognet 1057 Indbyggere, heraf falder de 500 paa Stationsbyen. Denne, der ligger ved Landevejen, som fører fra Varde til Nymindegab, har ca. 74 Huse foruden Skole og Kirke. Paa hver sin Side af Landevejen ligger Husene, saa Byen udgør en eneste lang Gade, dog med lidt Tilløb til Sidegade. Dette kan let virke skuffende for den Fremmede, der fra Nord eller Syd nærmer sig Byen. Denne ser da større ud, end den i Virkeligheden er, og navnlig er dette ikke mindst Tilfældet, naar det er Aften, da det elektriske Lys i en snorlige Linie — lig lysende Perler paa en Snor — oplyser Gaden.

Da Bygningerne saa godt som alle er opførte siden 1870 og til forskellige Tider i denne Periode, er det forstaaeligt, at der ikke er gaaet frem efter nogen bestemt Plan, og at der ikke altid er taget tilbørligt Hensyn til de Ønsker, som Foreningen „Bedre Byggeskik“ gør sig til Talsmand for nu i Tiden. Man maa jo her erindre, at det store Flertal af Byens Beboere er Haandværkere og Handlende, der har søgt hertil uden anden Kapital end den, de skulde erhverve sig ved deres Hænders Arbejde. Under saadanne Forhold er det forklarligt, at



Hartvig Kristensens Isenkramforretning.



Hartvig Kristensens Tømmerhandel.

Hensynet til Bekostningerne er gaaet foran Hensynet til Skønhedsindtryk.

Blandt de forskellige Forretninger, der findes i Byen, er der ingen, man kan kalde særlig store sammenlignet med Byforhold. Principalen besørger selv Arbejdet og Ekspeditionen; nogle har en Commis til Medhjælp, men adskillige nøjes med Hustrus og Børns Hjælp. Som Følge deraf tjenes ikke de store Kapitaler, men der ødelægges heller ikke meget; det store Gros af Befolkningen er ædruelig og arbejdsom. Til Trods for, at der er nok af alle Slags Handelsfolk med deraf flydende Konkurrence, synes Forholdet mellem dem at være det Bedste.

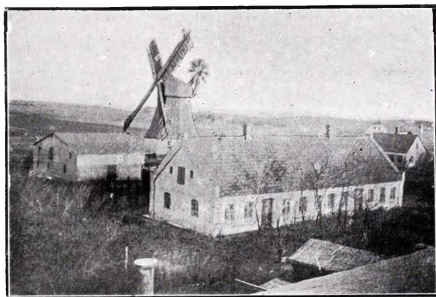
En af de største Forretninger i Byen er Købmand og Kommunekasserer Hartvig Kristensens Isenkram- & Tømmerforretning. Denne er Byens eneste Forretning i denne Branche og er i 1889 grundlagt af Købmand Nicolaisen, nu i Varde.

Af industrielle Virksomheder findes et Uldspinderi, der i 1891 er anlagt af Bødker A. Hansen, der nu er boende i Ringkjøbing. Nuværende Ejer er S. Chr. Nielsen. Et Dampvaskeri anlagt af Niels Vognsen (nu i København), nuværende Ejer er Thor Sørensen. Et Savskæreri tilhørende Niels Cl. Johansen og et Væveri tilhørende Niels Chr. Jensen.

Den i den nuværende østlige Del af Byen beliggende Vindmølle er i 1880 ført hertil fra Lille Andst og opført af Niels Chr. Nielsen. Samme Mand startede et Ølbryggeri, der dog senere er nedlagt. I 1889 overgik Møllen til dens nuværende Ejer P. H. Hübschmann, der senere har udvidet Forretningen til ogsaa at omfatte Handel med Foderstoffer og faaet indlagt Motor. Foruden de under Billedet nævnte Tillidshverv er Hübschmann Medlem af Bestyrelsen for det radikale Venstres Kredsgorganisation. Han er en Mand, hvis Stilling til et Spørgsmaal ikke afgøres efter Hensynet til, hvad der kan være mest fordelagtig for ham selv, men efter hvad hans Retfærdighedsfølelse og Samvittighed byder.

Gæstgivergaarden er i 1893 opført paa sin nuværende Plads af fhv. Gæstgiver S. Sørensen (nu i Nivaa paa Sjælland). Den nuværende Ejer H. Kjær har foretaget forskellige Forbedringer, hvoriblandt en Udvidelse af Teatersalen.

Afholdshotellet, der gør et tiltalende Indtryk, er i 1905 opført af et Aktieselskab. Nuværende Vært er Aage Larsen.

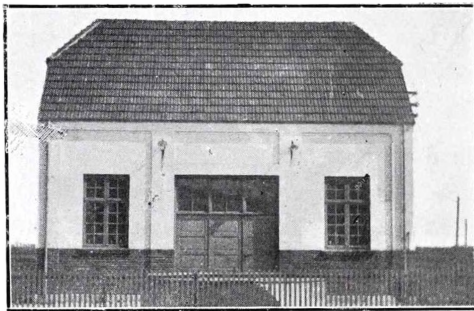


N. Nebel Mølle (P. H. Hübschmann).

Med Hensyn til Belysningspørgsmaal har Byen fulgt med i Udviklingen. Allerede 1902 blev af Ingeniør Svend Hansen, Aarhus, anlagt et Gasværk, hvorfra han solgte Gassen til Forbrugerne. Efteraaret 1903 overtoges Anlægget af Forbrugerne, og i Sommeren 1904 blev der foretaget en Udvidelse. For Tiden er det under Overvejelse at omdanne Værket til at producere Kogegas. Formand for Selskabet er Tricotagehandler A. L. Andersen.

Man blev dog ikke staaende ved Gasbelysningen. Det elektriske Lys, der gaar sin Sejrs gang over Landet, fandt ogsaa Vej til N. Nebel. Landboerne, der gerne ønskede Kraft til deres Maskiner, indledede Forhandling med Byen om Oprettelse af et Elektricitetsværk. Da Overenskomst herom var opnaaet, toges fat paa Opførelsen af Bygningen, og 23. December 1912 begyndte Værket sin Virksomhed.

Denne første Begyndelse foretoges med en Bekostning af ca. 70,000 Kr., herunder indbefattet Central- og Ledningsnet samt Dieselmotoren, men da der blandt Landboerne var stor Tilfredshed med det indførte Lys, blev der snart flere af disse, der ønskede at komme med, hvorfor Selskabet allerede i 1915 skred til Udvidelse af Værket. Ledningsnettet førtes længere ud paa Landet, og der anskaffedes en 60 Hestes Dieselmotor mere, men nu er Værket ogsaa i en saadan Stand, at den er mere end ydedygtig til de nuværende Forbru-



N. Nebel Elektricitetsværk
(Bestyrer Lorentzen).

gere. Denne Udvidelse kostede ca. 33,000 Kr. For Tiden føres Forhandling med Beboerne i Sdr. Bork om Levering af Strøm derover. Formand for Værket er Malermester N. F. Wejs.

Kirken er beliggende i den østlige Del af Byen i Nærheden af Præstegaarden og i umiddelbar Nærhed af Skolen. Den er bygget i romansk Stil, mest af tilhugne Kampesten, er opført omkring Aar 1200, og den rummer 250 Mennesker. Den har Taarn og er tækket med Blytag. Der er fladt Bjælkeloft, med Hvælvinger i Koret. Altertavlen er fra den katholske Tid, ca. Aar 1400, er af Træ og har udskaarne Figurer af Apostlene m. fl. Omkring Aar 1600 er den forhøjet med et Over-

120 ..:

parti, der naar helt op i Hvælvingen, det er i Rokokostil. Kirkestolenes Gavle er udskaaret Arbejde fra det 16de Aarhundrede; herpaa findes Mesterens Navn „Michel Tuesen i Tarp“. Paa Stolegavlene findes „L. B. 1576“, d. e. Laurids Barfod boende i Sædding og „Anne Lauridskuon“ (Laurids Kone). Her har altsaa den bekendte Barfodske Slægt sit Hjemsted.

I Kirken findes flere Ligstene over Præster og Kirkeværger. Der er Orgel og Lysekroner, skænkede ved Indsamling; nu er indlagt elektrisk Lys.

Den nu fungerende Præst Pastor Moos er indsat i Embedet 22. Marts 1896. Han samler god Tilslutning om sin Kristendomsforkyndelse, men ogsaa udenfor Kirken har han, dels gennem Foredrag dels ved ydede Bidrag til forskellige Blade, søgt at faa Befolkningen i Tale. Han er en selvstændig Personlighed og i politisk Henseende frisindet.

Kirkegaarden med sine Plantninger, mange smukke Gravstene og gode Orden gør et smukt og tiltalende Indtryk. Den blev for et Aars Tid siden udvidet, og Muren om den tillagte Del staar tæt op ved Banelinien.

Præstegaarden blev opført efter en Brand omkring 1760. Stuehuset med sin røde Murstensfacade, Straatag, smaa Vinduer, Frontispice er i den ejendommelige vestjyske Stil, der staar saa godt til Landskabet.

SKOLEN.

Omkring ved 1890, da Bebyggelsen ved Landevejen var i fuld Gang, øgedes ogsaa Børneantallet, saa det blev nødvendig, at bygge en ny Skole. Denne rejstes i 1894. Det er en rummelig med rigelige Vinduer forsynet, skifertækket Bygning, der foruden at afgive Lejlighed til Førstelæreren ogsaa har delvis Plads til Lærerpersonele. I Begyndelsen var der 5 Klasser, nu 6. Lærerkæfterne er: en Første- og en Andenlærer, en Vinterlærer samt 2 Lærerinder. Den nu fungerende Første-

lærer J. Andersen tiltraadte Embedet i 1892, og han har i den forløbne Aarrække udfyldt sin Plads paa en saadan Maade, at den store Stab af Ungdom, han har haft med at gøre, er ham Tak skyldig. For denne sin Flid og Dygtighed har han da ogsaa høstet Anerkendelse, saavel fra de ovennævntes Side, som fra Forældrene.

Foruden den alm. Skole har Byen ogsaa en Real-skole, hvortil der er lejet Lokale i et af Husene til Gaden. Skolen begyndte for ca. 3 Aar siden. Dens Bestyrer er M. Lomborg.

MISSIONSHUSET.

Endskønt Missionsfolkene her paa Egnen ikke kan tælles i noget stort Antal, har der dog været saa mange, at de i 90erne fik rejst deres eget Hus. Byggegrund hertil blev skænket af Niels Ole Iversen, og forskellige Venner af Sagen ydede frivillige Bidrag til Bygningens Opførelse. Særlig virksom for Sagen var Bødker A. Hansen. Der afholdes mange Møder, og disse har ofte Tilslutning fra udensogns Boende. Særlig har K. F. U. M. og Kvinders Kredsmøder haft overordentlig stor Tilslutning.

POSTHUSET

er beliggende paa en central Plads i Byen nær Bane-gaarden og er i Aaret 1898 opført paa sin nuværende Plads af Postmester Asmussen (nu i Varde), men ejes nu af Postvæsenet. Postforsendelsernes Antal har været i jævn Stigning, og som Følge deraf blev der for nogle Aar siden foretaget en Udvidelse at Lokalerne. Foruden Postmesteren beskæftiges en Postekspedient, og 7 Landpostbude udgaar daglig i de forskellige Retninger, heraf 2 kørende, en til Kvong pr. Automobil, den anden pr. Vogn til Nymindegab. Byen har Ombæring af Post 2 Gange daglig; om Aftenen maa Folk selv hente den paa Posthuset indtil Kl. 9.

Desuden hører Brevsamlingsstederne i Lydum og Kvong samt Jærnbane-Brevsamlingsstederne i Henne, Lunde, Outrup, Nr. og Sdr. Bork med 10 Landpostbude under Nebel Postkontors Distrikt. Nuværende Postmester E. Christensen tiltraadte Embedet 1. Decbr. 1906.

JERNBANESTATIONEN.

Ved Afstikning af Linjen for Varde-N. Nebel Banen var der nogen Uenighed om, hvorvidt Stationen burde lægges Syd eller Nord for Byen. Begge Linjer var afstukne, men det blev Talsmændene for den sydlige Plads, der sejrede. Det er da ogsaa en for Befolkningen meget bekvem Plads, Stationsbygningen fik, som den nu ligger midt for Byen og i umiddelbar Nærhed af denne. Pr. Bane er der til Varde 38 km. til Tarm 30 km. Den nuværende Stationsforstander P. M. Vissing-Hauerslev tiltraadte Stillingen 1. April 1915.



K. A. Thomsens Skræder- & Herreekviperingsforretning.

SPAREKASSEN.

Omkring ved Tiden i 50erne oprettedes en Brandassuranceforening for Løsøre i den nordlige Del af Vester Herred, omfattende Sognene N. Nebel, Lydum, Henne,

Lønne, Lunde, Outrup og Kvong. Blandt de Mænd, der i særlig Grad har lagt sig i Selen for at faa stiftet nævnte Forening bør foruden Repræsentanter fra de nævnte Sogne nævnes: Gaardejer Chr. Vad og daværende Lærer A. Sørensen. Sidstnævnte, der var en dygtig Skolelærer, var desforuden en Mand, der var vaagen for Tidens Rørelser og som gerne udenfor Skolen virkede med i alt, som kunde fremme Oplysningen eller komme Sognet tilgode.

For at gøre nævnte Assuranceforenings Midler frugtbringende oprettedes i Aaret 1869 N. Nebel m. fl. Sognes



N. Nielsens Boghandel.

Spare- og Laanekasse. De i Brandkassekredsen bosiddende har særlig Adgang til Laan af Kassen, men denne Ret er dog ikke forbeholdt dem alene.

I Tilknytning til Sparekassen oprettedes i Aaret 1900 en Tyendesparekasse, hvis Midler forvåltes af den alm. Sparekasse. Hensigten med Oprettelsen af denne tilkendegives i Navnet, der jo antyder, at det er Tyendets Spareskillinger, Kassen ønsker at faa Tag i, for at Spareren selv kan faa baade Glæde og Gavn deraf senere, naar Livets Krav, som: Ægteskab, egen Forretning eller Bosættelse melder sig. Pastor Tarp, Lunde, var en af de Mænd, der i særlig Grad var virksom for Kassens Oprettelse, og han var den første Formand.

ANDELSMEJERIET.

Der blev ogsaa i N. Nebel paa et tidligt Tidspunkt paabegyndt et Arbejde for Oprettelse af et Mejeri. Af Mænd, der var i Forgrunden i dette Arbejde kan nævnes Hans Christensen (Skomager), Ole Madsen, Lønnehede, daværende Lærer S. Sørensen (nuv. Folketingsm.) og nuværende Sogneraadsformand H. B. Svenningsen. Arbejdet førte til det Resultat, at Mejeriet blev rejst paa en central beliggende Plads ved Landevejen lidt øst for Byen og ved Vejen, der fører til Lydum, og den begyndte sin Virksomhed 1885. Skønt et Landboforetagende har Mejeriet dog ogsaa Tilknytning til Byen, idet denne modtager sin daglige Forsyning af Smør, Fløde og Mælk derfra. Pr. Vogn bringes nævnte Fornødenheder rundt i Byen, og Beløbet, der er betalt for samme, udgjorde for sidste Regnskabsaar 15,610 Kr. Mejeriets nuværende Bestyrer Sixtus Nielsen tiltraadte Pladsen 1. November 1901.



M. M. Ridderholms Møbelforretning.

PLANTAGEN.

En anden Sammenslutning, men af en ganske anden Art, er Aktieselskabet »N. Nebel Plantage«. Den, der især var virksom for at faa paabegyndt en Plantning,

der senere kunde blive en Forskønnelse for Byen, var afdøde Postkontrahent H. J. Jacobsen. Han havde selv givet Eksemplet ved at plante Hegn om sin Mark, og da han fra flere fik Tilslutning til Tanken om at erhverve et Stykke Jord til en Plantage, lykkedes det disse Mænd i 1894 af Præstegaardens Jorder at faa til Købs et Stykke Land paa godt 3 Tdr. til Brug i dette Øjemed. Plantagen ligger paa en god Plads mellem Skolen og Byen, lige ind paa denne. Det er gaaet langsomt med Udviklingen af de plantede Træer, men i de sidste 3--4 Aar har der kunnet spores betydelig Udvikling og Grøde,



Gadeparti fra N. Nebel.

saa Plantagen allerede nu afgiver et behageligt Tillflugtssted for Folk, der ynder Opholdet i det Frie. Selskabets nuværende Formand er Postmester E. Christensen.

Landboforeningen lader hvert Aar afholde Dyrskue paa Markedspladsen ved Gæstgivergaarden. Denne Dag har ligesom faaet Karakter af en Festdag for alle Landboere, Unge som Gamle. For en Del Aar siden var det saadan, at naar de ældre havde hjembragt Dyrene med de af dem vundne Præmier, mødte Ungdommen til Dans. Til megen Fortrydelse for Ungdommen, er denne nu strøget paa Programmet. Der afholdes aarligt et For- og et Efteraarsmarked.

ET TILBAGEBLIK.

Medens Læseren af den foranførte Skildring formentlig har faaet et Indtryk af Byens nuværende Størrelse, dens Handelsforhold og hele Fysiognomi, kan det mulig have Interesse at kaste et Blik tilbage og undersøge, naar den første Bebyggelse er paabegyndt, og hvad det er, der har foranlediget Byens Fremkomst. For at en By kan fremstaa, maa vedkommende Plads først og fremmest have en central Beliggenhed, d. v. s. med godt Opland, til flere, helst alle Sider. Dernæst maa der føre gode Veje ud i dette Opland, saa Forbindelsen med Centralpunktet altid kan holdes vedlige.

N. Nebel opfylder i nogen Grad den førstnævnte Betingelse, og ser man tilbage i Tiden, opdager man snart, at ved Opfyldelsen af Punkt Nr. 2, Gennemførelse af Varde—Nymindegab og Tarm—Nebel Landevej, tog Byggeriet sin Begyndelse.

Den gamle Vej slog et Sving ned i Retning ad Vester Nebel Gaarde, og ved denne Vej laa den Gang Kroen, ligesom ogsaa Postvæsenet havde Lejlighed dernede, der hvor nu Sogneraadsformand Hans Svenningsen bor. Da Varde—Nymindegab Landevej omkring ved 1860 blev gennemført, medførte dette, at Kroen blev afskaaret fra Forbindelsen med denne, idet Vejen blev ført lige ud i vestlig Retning. Da Kro og Alfarvej hører sammen, blev det nødvendigt at flytte Kroen, og den blev da af Hans Myrthue bygget op i den nuværende vestlige Del af Byen.

Byens nuværende 2 Læger er H. Torbøl og G. Jepsen. Naar man undertiden flere Gange daglig ser dem med Automobilfart tøffe ud fra Byen ad de forskellige Veje, kunde man næsten tro, at Halvdelen af Omegnens Befolkning er nogle Svæklinge, der ikke kan leve uden jævnlig Brug af medicinske Stimulanser. Der er dog neppe Grund til at tro, at Sundhedstilstanden er ringere her end andre Steder. Snarere er det vel nok den nære Adgang til Læger, der gør, at de benyttes saa hyppig.

Omkring Slutningen af 70erne kom der Dyrlæge til Egnen. Der var saaledes en Dyrlæge Jørgensen og senere en Dyrlæge Sørensen, der praktiserede til Foraaret 1884, da nu afdøde Dyrlæge H. C. Brodersen kom til Byen og nedsatte sig i det gamle Hus, der nu benævnes Dyrlægeboligen. Den nu praktiserende Dyrlæge L. Brodersen er Søn af den gamle H. C. Brodersen.

Et Par Aar efter Lægeboligens Opførelse fremkom Apoteket. Det blev opført af en Apoteker Schmidt, men blev solgt til Apoteker Born, der altsaa var Byens første Apoteker. Den nuværende Apoteker er S. P. Larsen.

BANESPØRGSMÅLET.

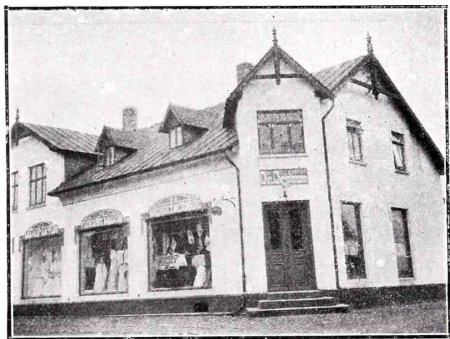
Det næste Spørgsmaal, der kom til at fange Interessen var dette: Hvornaar kommer Banen, og hvor skal Stationen ligge? Projektet om en Bane fra Varde over N. Nebel til Nymindegab var forlængst fremsat til Drøftelse. Der disputeredes og intrigeredes i en Række af Aar om Muligheden for at faa Banen igennem, og undertiden synes det umuligt at opnaa Enighed om dens Retningslinie. En Udtalelse, der faldt af daværende Stiftamtmand Ahnfeldt ved et Møde i Varde, er i saa Henseende betegnende, idet han om Banesagen udtalte: »Af Vrøvl er den kommen, og til Vrøvl skal den blive«.

Forskellige Projekter fremstod og debatteredes, og Trods al Vrøvlet blev Banen Varde—N. Nebel—Nymindegab endelig vedtaget i Rigsdagen, men med en Gren til Esbjerg. Imod denne Gren protesterede Varde paa det bestemteste; der paafulgte ny Forhandlinger, hvis endelige Resultat blev dette, at Grenen til Esbjerg, saa vel som Stykket fra N. Nebel til Nymindegab blev afskaaret.

Forhandlingerne om Kommunernes Tilskud og Stationernes Beliggenhed gav atter Anledning til Stridigheder. Kampen var særlig haard mellem N. Nebel og

Lunde om dennes Stations Beliggenhed. En Overenskomst blev dog endelig opnaaet. Banen blev anlagt, og i Marts 1903 holdt det første Jærnbanetog sit Indtog i N. Nebel.

Paa dette Tidspunkt havde der ogsaa i det nordlige Opland begyndt at hæve sig Røster for en Baneforbindelse mellem Tarm og N. Nebel. Der var dog næppe ret mange, der troede, at denne vilde komme i den nærmeste Aarrække. Naar Planen alligevel saa forholds-



Flensborg Lager (Chr. Christensen).

vis hurtig lod sig realisere, er det sikkert den tiltagende Mergeltransport, der har bevirket dette. I November 1913 aabnedes Trafiken paa N. Nebel—Tarm Banen.

I den her skildrede Aarrække er Byen vokset op til det den nu er, og de to nævnte Baners Ankomst har ikke forandret ret meget i dens Fysiognomi. Uden al usund Spekulation, men paa en rolig og naturlig Maade har den udviklet sig, og dette har givet den et Præg af Soliditet.



Fra Kongebesøget i N. Nebel.

KONGEBESØGET.

30. Juli 1908 var en Mærkedag i N. Nebels Historie, idet Landets daværende Regent Kong Frederik d. 8. med Dronning Louise, Prins Gustav samt Prinsesserne Thyra og Dagmar gæstede Byen paa Gennemrejse til Blaabjerg. Byen havde i denne Anledning iklædt sig Festdragt med Flagning, Rejsning af Æreporte m. m., og en Mængde Mennesker havde forsamlet sig paa Stationen ved Togets Ankomst. Daværende Sogneraadformand Chr. Th. Christensen udtalte et Velkomstord til Kongeparret, og efter en kort Præsentation kørtes videre til Blaabjerg, hvor der i et dertil opstillet Telt indtoges en Frokost. Under Spisningen blev der holdt forskellige Taler, bl. a. talte Folketingsmand S. Sørensen for Kongeparret, og i poetiske Vendinger skildrede han Stedets ejendommelige Natur. Om Eftermiddagen fortsattes Turen over Henne St. til Varde. Daværende Konsejlspræsident J. C. Christensen var med i Følget.

Under dette Kongebesøg modtog Folketingsmand Sørensen Ridderkorset.

I Sommeren 1913 foretog Indenrigsminister Rode sammen med Medlemmer af Finansudvalget foruden andre Rigsdagsmænd en Tur til de af Saltvandsover-

svømmelse hærgede Egne ved Ringkjøbing Fjord, og de overnattede da i N. Nebel. Den følgende Dag fortsattes Turen over Sdr. Bork, Værn- og Tipperengene, hvorfra Selskabet pr. Dampbaad befordredes til Hvide Sande.

En af Nebel Byes Borgere, der er velkendt udadtil, er Folketingsmand S. Sørensen, der har repræsenteret Ribe Amts første Valgkreds siden han blev valgt ind i Tinget den 21. Januar 1890. Sørensen tilhører Venstrepartiet, men har dog i enkelte Spørgsmaal, som Hvide Sande Sagen, gaaet imod Venstres Formand J. C. Christensen. Han beklæder adskillige Tillidshverv, er bl. a. Formand for Varde—N. Nebel Banen, og han har under sin lange Rigsdagsvirksomhed forstaaet at gøre sig afholdt af sine Kolleger paa Rigsdagen. Da han er opvokset i N. Nebel, har været Lærer ved dennes Skole, og hele Tiden haft sit Hjem der, er det naturligt, at han føler sig knyttet til dens Befolkning med stærke Baand. Ved en Festlighed, der i 1915 blev afholdt i Varde i Anledning af hans 25-aarige Rigsdagsvirksomhed, var han da ogsaa Genstand for megen velvillig Opmærksomhed.

Af Haandværkere, der har været med i Arbejdet under Byens Opvækst og lagt Kræfterne i, kan nævnes Tømrer Laust Jensen (Post). I sine yngre Dage virkede han med megen Energi, paatog sig Brobygningsarbejde byggede Huse og handlede med Huse. Senere startede han en Tømmerforretning, der dog nu er nedlagt.

FORENINGSLIVET.

Som de fleste andre Steder er der ogsaa i N. Nebel gennem Aarenes Løb fremstaaet en Række af Foreninger, der dels gaar ud paa at fremme almindelig Oplysning, dels er Sammenslutninger af landøkonomisk, faglig eller politisk Art. Til førstnævnte Kategorie kan henregnes Foredragsforeningen, der fremkom allerede i

80erne. At denne Forening allerede paa et saa tidligt Tidspunkt kunde træde i Virksomhed skyldes sikkert for en stor Del daværende Lærer A. Sørensen, der gjorde et Arbejde for at faa Befolkningen til at interessere sig for lidt mere end netop det daglige Livs Slid. Medstiftere af Foreningen var Gaardejer Søren Jensen, Sædding, (Sognefoged siden 1887) og Gaardejer og nuværende Sogneraadsformand Hans B. Svenningsen. De første Møder blev afholdt i private Hjem, saaledes i Sædding Vadgaard og hos Jeppe Staal, Sædding, Nygaard; men da Pastor Riemann, der imidlertid var kommen til Byen, i 1886 fik meddelt Bevilling til at sælge nogle Parceller af Præstegaardens Jorder, skænkede han samtidig en Grund, hvorpaa kunde opføres en Forsamlingsbygning. Den hertil nødvendige Kapital blev tilvejebragt ved Aktietegning, og i 1887 rejstes Forsamlingshuset, der tillige gør Tjeneste som Gymnastiksal. Desforuden er der et mindre Lokale, som Kommunalbestyrelsen benytter til sine Møder. Huset har senere faaet en Tilbygning, der afgiver Kontor for N. Nebel m. fl. Sogns Sparekasse. Nuværende Formand for Foredragsforeningen er Fru Dagny Bloch Sørensen.

I Byen findes 2 Afholdsforeninger, en I. O. G. T. og en N. I. O. G. T. Loge samt en Blaa Kors Forening. Som særlig virksomme for Afholdssagen kan nævnes Boghandler Nielsen og Rebslager I. M. Pedersen.

Haandværkerforeningen blev stiftet 1889. Siden 1891 har den hvert Aar ladet afholde Udstilling med Tombola, og det derved indvundne Overskud er tildels gaaet til en Syge- og Hjælpekasse, som er oprettet indenfor Foreningen.

Foruden en Sygekasse- og Sygeplejeforening findes en Selvstyreforening, oprettet 1907. Foruden at varetage Byens Interesser arbejder Foreningen for et mere udvidet lokalt Selvstyre, for at faa den størst mulige Bestemmelsesret lagt ned paa stedlig Grund. Læge Torbøl, paa hvis Initiativ Foreningen er oprettet, søger stadig, dels gennem Udgivelsen af et Maanedblad (Selvstyre-Bladet), dels gennem andre af ham udgivne Skrifter, at

slaa til Lyd for denne Sag, og han nærer en urokkelig Tro paa, at Samfundsforholdene hermed kunde forbedres.

At ogsaa Kvinderne i N. Nebel har været vaagne for Tidens Rørelser, fremgaar deraf, at der allerede i 1908 stiftedes en Forening af Dansk Kvindesamfund med 44 Medlemmer. Særlig virksom for dens Oprettelse var Fru Dyrnlæge Brodersen og Fru Magdalene Nielsen. Nuværende Formand er Fru Marie Kjær.

Endnu skal nævnes Borgerforeningen, der arbejder for og varetager Byens Interesser. Spørgsmaal som: Oprettelse af en Bank, Asfaltering af Gaden, Byens Forskønnelse m. m. er for Tiden under Overvejelse. Formand er Manufakturhandler P. Bundgaard. Lad os ønske Foreningen Held og Lykke til Arbejdet for Byens videre Udvikling.

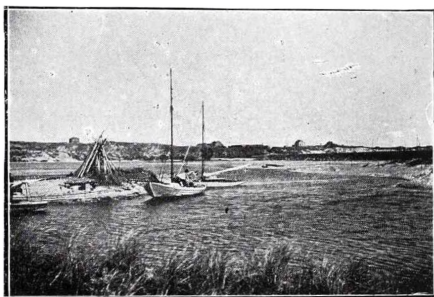
Nymindegab har i sin Blomstringsperiode, Tiden fra 1860 til op i 80erne været et af Vestkystens betydelige Fiskesteder. I en Meddelelse fra 1870 hedder det, at 13 Baade under Foraarsfiskeriet nævnte Aar havde en Fangst paa 12,552 Stkr. Torsk, 19,435 Snese Hvidling, 1324 Snese store Rødspætter, 1453 Stk. meget store Rokler, 2814 Stk. smaa Rokker foruden Knorhaner, Flynder, smaa Hajer og Pighvar. Omtrent Halvdelen af den aarlige Fiskefangst solgtes i fersk Tilstand til Omegnens Landboere; den anden halve Del købtes af de daværende 5 Salterier, der senere afsatte den saltede og tørrede Fisk paa Markederne i Jylland og til Slesvig.

Naar hertil kommer, at det var i samme Tidsrum, der var Søfart paa Norge, da de norske Skippere kom til Nymindegab med Trælast og herfor tilbyttede sig forskellige Landbrugsprodukter, faar man en Forestilling om hvilken Trafik af Vogne, hvilken Liv og Virksomhed der da har hersket ved Nymindegab.

Jeg mindes hin Efteraarsdag for nogle Aar tilbage, da jeg stod paa det samme Sted. Det var Storm, Havet var i Oprør, og i fnysende Vrede brød Bølgerne mod Strandbredden. Ovenover os et oprevet Skylag, der i rasende Fart jog gennem Luften.

En Sejler, der aabenbart var i Nød for at holde sig fri af Landet, kom langsomt drivende fra Nord mod Syd. Redningsbaaden holdtes parat i Tilfælde af Stranding, og gamle Fiskere rystede betænkeligt paa Hovedet. Det blev imidlertid Aften, og Skibet forsvandt ind i Mørket og — Tilintetgørelsen.

Næste Morgen var Skibet Vrag, og der var Lig i Havstokken. Ja, nu som forhen kan Enker og unge Piger spejde efter deres Ægtefæller og Kærester, som er blevet „derude“.



Fra Nymindegab.

Men som Elementerne — Storm og Hav — her kan rase i majestætisk Vælde, saadan kan man ogsaa spore stærke Lidenskaber hos de derboende Mennesker. Det er som om den golde, barske og øde Natur har præget deres Sind.

Jeg sad her paa den samme Plads hin lyse Sommernat, da Ungdommen havde Fest. Et prægtigt Fyrværkeri havde tiltrukket sig Deltagernes Opmærksomhed, og hist og her lød der fra Forsamlingen et langtrukket Aa—h, naar de farvede Lys tog Fart ud i Verdensrummet. Et ungt Par, Mand og Kvinde, benyttede sig af den givne Situation til i Stilhed at liste bort. Der var øjensynligt noget, der for dem havde større Værdi end en Smule Fyrværkeri. I fortrolig, hviskende Samtale

tog de Vej ned mod Stranden, hvor de i Skjul af de høje Klitter uforstyrret kunde fortsætte deres Samtale.

Da de kom tilbage, lyste der over deres Aasyn et Forstaaelsens Smil, der kunde tydes som saa, at de paa denne lille Tur var blevet enige om et Følgeskab for hele Livet. — Det lykkelige unge Par —.

Den dejlige Sommernat med Maaneskin, Fred og Ro over Klit og Hav. Det var en anden Side af Naturen ved Nymindegab. Et skønt Sceneri, der har præntet sig dybt i min Erindring. Det var som om selve Naturen og Mennesket var smeltet sammen i skøn Harmoni.

Endnu er Spørgsmaalet om, hvor Udløbet skal være, ikke bragt til endelig Afgørelse; men siden ovenstaaende Artikel er skrevet, er der sket det uventede, at Udløbet ved Nymindegab i Efteraaret 1915 igen er blevet aabnet. Igen ser man Fiskerbaadene — de hjemlige som fremmede — passere Udløbet til Vesterhavet og vender tilbage igen med rige Fangster af Fisk. Vil dette kunne fortsættes, eller skal Udløbet lukkes igen? Vil Rigsdagen straks være villig til at ofre et Par Millioner Kroner til nye Eksperimenter ved Hvide Sande, eller vil den vente og se, hvordan det ny Udløb virker?

Det er det Spørgsmaal, hvis Løsning imødeses med den allerstørste Interesse, ikke mindst af Befolkningen ved Nymindegab.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



Hartvig Kristensen
Købmand.



P. H. Hübschmann
Møllejer.



Thomas Christensen
Rentier.

Hartvig Kristensen, Tømmerhandler & Isenkrammer, f. 1872 i Stausø, oplært ved Landbruget, købte i 1895 Ølbryggeriet i N. Nebel og drev det til 1904, købte da F. A. Nicolajsens Isenkramforretning og bestyrede samtidig Tømmerhandelen, indtil denne overtoges i 1913. Forretningen er absolut Byens og Egnens største i sin Branche, og er ved et maalbevist Arbejde gaet stærkt frem. Hartvig Kristensen er siden 1907 Formand for Bygningskommissionen, og fra 1910 Kasserer og Medlem af Sogneraadet.

P. H. Hübschmann, Møller, f. 1860 i Bevtoft, fra 1870—79 paa Mølby Mølle, derefter Svend samme Sted til 1882, kom derfra til Ydermøllen i Ribe, overtog 1889 Møllen i N. Nebel, som nu drives sammen med en betydelig Korn- & Fødestofforretning. Hübschmann er

Medlem af Sogneraadet siden 1913, Repræsentant for Ribe Amt for Dansk Møllerforening og i Overbestyrelsen siden 1913, en flink, sympatetisk Mand, som Kundterne synes vel om.

N. Nielsen, Boghandler, f. 1854 i S. Vium, var oprindelig Malermester, begyndte i 1889 i N. Nebel, oprettede sin Boghandel i 1891, som i Aarenes Løb er gaaet



N. Nielsen
Boghandler.

godt frem. Nielsen var i 10 Aar Kasserer i Afholdsföreningen og i 5 Aar Formand for de samvirkende Afholdsselskaber i Vester Horne Herred og er tillige Kasserer for Afholdshotellet.

Thomas Christensen, Rentier, f. 1861 i Obling, Kursus paa Vinding Højskole 1886—87, var i ca. 20 Aar Staldforpagter i N. Nebel, Christensen, der nu har trukket sig tilbage til Privatlivet, hvor han sysler med literære Interesser, bl. a. er Skildringen af N. Nebel By skrevet af Christensen, vi overlader vore Læsere at bedømme hans lille Skrift om Byen, hvor han har tilbragt sin Ungdom.

K. A. Thomsen, Skræddermester & Ekviperingshandler, f. 1879 i Outrup Sogn, lærte hos M. C. Madsen, N. Nebel, derefter arbejdet i forskellige Byer, bl. a. 3 Aar i København, etabl. 1903 som Skræder & Barber, og Forretningen, der nu omfatter alt i Herreekvipering, er sikkert Byens største, tillige drives en 1. Kl. Barber- og Frisørsalon.



Chr. Christensen
Købmand.



K. A. Thomsen
Skrædermester.



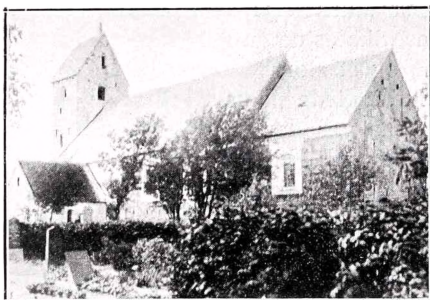
M. M. Ridderholm
Snedkermester.

M. M. Ridderholm, Snedkermester, f. 1882 i Sædding, lært i N. Nebel og derefter i forskellige Byer, blev etabl. 1907, driver special Møbelforretning, og er nu den største paa Pladsen.

Chr. Christensen, Manufakturhandler, begyndte i 1911, og har paa faa Aar forstaaet at drive sin Forretning stærkt op. Christensen har Flensborg Lager og Udsalg og er meget afholdt af Kunderne.

N. P. HANSEN PEDERSEN:

LUNDE BY



Lunde Kirke.

LUNDE ligger i en af Vestjyllands fladeste Egne men Sognets gamle Kirke hæver sig højt over Omgivelserne, den ses viden om, og naar Lundenserne nærmer sig Hjemmet, øjner de som det første milevidt fra det fjerne det ærværdige Hus. Den ses saaledes tydeligt ude fra Tipperne og Værnet og tilsyneladende langt nærmere, end den i Virkeligheden er. Fra Kirkebakken har man et stort Rundskue, og fra det ret høje Taarn kan man i Kikkert se Ringkjøbings Tage mod Nord og Ribe Domkirke mod Syd.

Kirkens Indre er smuk og stilfuld med sin katolske, billedprydede Altertavle og sine gamle Helgenbilleder. Den er bygget til Ære for Stefanus, som derfor har faaet sit Billede i Tavlens Midte ved Siden af Jesus og Madonna.

I ensom Majestæt stod Kirken i Aarhundreder. Vest for laa som i Skjul en lille Række Gaarde, det gamle Lunde, der har givet Sognet Navn.

Imod Øst og Syd var i Nærheden Halager og Nør-lund, ellers var Kirken mod Nord, Øst og Syd omgivet af store Hededrag. Landsbyerne laa i Sognets Udkan-ter, hvor Jorderne gennemgaaende var frugtbare. For

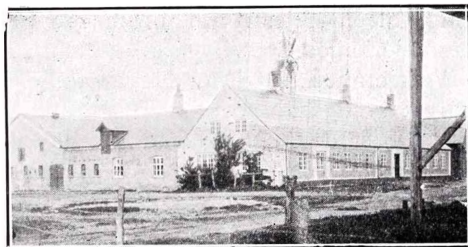
henved 100 Aar siden byggedes Sognets første Skole, — en lille, straatrækt Hytte i Kirkegaardshegnet.

Der var Skolestue med fastspigrede, skraa Borde ved Siderne og et stort, firkantet Bord i Midten. Børnene sad og dinglede paa høje Skamle -- sande Pinebænke —. Saa var der en ganske lille Forstue, hvor der absolut ikke var Plads til Børnenes Tøj; dette maatte derfor tages med ind i Skolestuen sammen med Maden, hvilket gav Luften en krydret, men ikke aromatisk Lugt, især var det galt i Regnvejr. I Stuen var rødt Murstensgulv med store Fordybninger i. Undertiden forsvandt Børnene ned under Bordene med deres Griffler, som de sleb spidse paa Gulvet; naar dette var besørget, dukkede de atter op. Endelig var der i Skolehuset et lille Hummer, hvor der netop var Plads til Sengested, et lille Bord og en Halmstol samt en indmuret Gryde, der gjorde Tjeneste som Kakkellovn. Disse Herligheder tilhørte Abelone som Vederlag for at holde Skolen ren og opvarmet. Uden for Skoletiden var hun der alene, men aflagde jævnlig Besøg i Sognet. Hun var mest velkommen, fordi hun oftest var a jour med det sidste og nyeste Nyt; Aviser var ikke almindelige dengang. En Original var hun, noget stramtandet tillige, men retskaffen og taknemlig for en Smule Venlighed, hvoraf hun mødte saa lidt, Livet havde taget ublidt paa hende. Overtroisk var hun i høj Grad som saa mange gamle i den Tid og blev til sidst noget synsk. Naar der skete noget, som greb Sindene stærkt, nikkede hun betydningsfuldt, — Varslerne var set; ikke for ingenting boede hun ved Siden af Kirken med Vinduer mod Kirkegaarden. Hun var før øvrigt den, der først begyndte at pynte Gravene, der før laa hen med deres firkantede, øde Tuer. Hun havde Skønhedssans, var proper og renlig.

I sidste Halvdel af forrige Aarhundrede var Lundtang i materiel Henseende Sognets Midtpunkt. Dette skyldes en foretagsom Mand, Søren Chr. Carstensen. Han fik Krobevilling, byggede Mølle, drev stor Køb-

mandshandel og indrettede Bageri, alt sammen i eller ved Gaarden, senere fik han en Pottemager til Byen. Kroen laa centralt i Lunde– Outrup Kommune, følgelig holdtes Møder, Licitationer og Valg der, og de alvorlige Forretninger sluttede efter Datidens Skik ved Punchebordet med store „Omgange“.

Søren Chr. Carstensen var paa en Maade Bankier: hans Kundekreds strakte sig langt ud over Sognets Græn-



Lundtanggaard.

ser, han nød ubegrænset og fortjent Tillid, og han viste sig den værdig, han misbrugte den ikke.

I Folkevittigheden gik Lundtang under Navnet „Lille-København“, der endog havde sit „Trekroner“, som ganske vist laa mod Vest.

1879 begyndte Th. Bennedsen en lille Købmandsforretning i en Gaard, beliggende lidt Vest for Lunde Kirke, senere købte han samme Gaard. Forretningen voksede hurtigt, og Bennedsen vandt snart stor Anseelse i Sognet ved sin retskafne Karakter og sin solide og reelle Forretningsførelse, Omsætningen steg fra Aar til Aar. 1879 kom ligeledes Lærer N. P. Hansen Pedersen til Sognet, han var ganske ung og havde tidligere virket under bedre Forhold end dem, han her i Begyndelsen gik ind til: tarvelige Skolelokaler og alene Lærer for 90 Børn. Som Børnelærer havde han kun virket $\frac{1}{2}$ Aar paa Borgerskolen i Rønne, iøvrigt havde han været

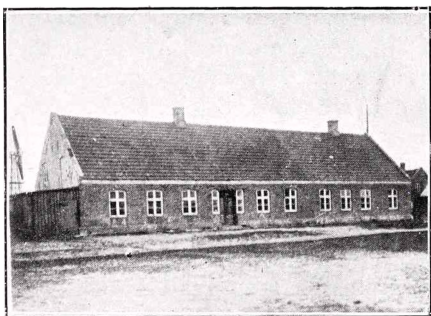
Højskolelærer $\frac{1}{2}$ Aar ved Ask Højskole og Vikar paa Ranum Seminarium 1 Aar. Oprindelig havde Lærer Hansen Pedersen ikke til Hensigt at blive i Lunde, han drømte om andre Egne og Forhold. Vestjyde, som han var, voksede han dog snart sammen med Befolkningen, og han følte sig saa nøje knyttet til den, at han ikke siden har kunnet rive sig løs fra den. — Han var en ivrig Beundrer af Docent Fjord, der havde eksamineret ham til Lærereksamen. Nøje fulgte han, alt hvad der fremkom om Fjords Mejeri- og Centrifugeforsøg, og da det rygtedes, at en Mejerist i Thim havde begyndt et lille Fællesmejeri med Centrifuge, rejste han straks hen for at se Virksomheden. Efter Nutidens Forhold var det en saare tarvelig Indretning i et lavt, straataækt Udhus. Mejeriet bestod af et lille Rum, i dette var anbragt en ganske lille Maskine og en lille Centrifuge samt en Dampgryde, det var alt Inventaret. Desuagtet var Lærer Hansen Pedersen grebet af Ideen og højt begejstret for den. Han begyndte straks at bearbejde Stemningen for Oprettelsen af et Andelsmejeri i Lunde. Enkelte var med paa Ideen, men der var dog betydelig Modstand at overvinde, især fra Kvindernes Side. Paa mange Gaarde var nylig med ret stor Bekostning indrettet Vandmejeri, og der var adskillige, som producerede virkelig fint Smør, noget som Husmødrene satte den største Ære i. Mange Møder blev holdt, og paa et saadant i Lunde Skole den 7. Februar 1884 blev Oprettelsen af et Andelsmejeri i Lunde besluttet. Bestyrelsen, der foreløbig blev Byggeudvalg, blev valgt; den kom til at bestaa af Th. Bennedsen, Lunde, Johannes Vassard, Lundtang, A. Vad Lundager og Lærer H. Pedersen. Sidstnævnte blev Formand, en Post han har beklædt uafbrudt til Dato.

Der var til en Begyndelse kun indtegnet 300 Køer, og efter dette blev Mejeriet anlagt; men snart var Tilslutningen almindelig i Lunde, og Halvdelen af Kvong Sogn blev ogsaa optaget, saa man kom op til 1000 Køer. Paa nævnte Møde vedtoges det tillige, at Mejeriet skulde

ligge ved Kirken som det mest centrale Punkt, og der hvor Vejene fra alle Sider skærer hinanden. Mejeriet begyndte sin Virksomhed den 13. Juni 1884 og kom snart i udmærket Gænge.

Samme Aar, som Mejeriet byggedes, blev opført en ny Skole med to Klasseværelser, samtidig byggedes Trøstrup og Outrup Skoler. Medens disse forlængst er afløst af andre, er Lunde Skole endnu i Brug.

Uheldigvis blev Skolen opført paa en Tid, da der byggedes slet i Lunde—Outrup som vel som i omlig-



Lunde Skole.

gende Kommuner. Tarvelige Haandværkere fik Arbejdet, hvilket voldte mange Ulemper, og ret hurtigt var Skolen utidssvarende.

Det var først 1892, at Byggeriet tog Fart. Smedemester Marius Hansen bosatte sig da tæt Syd for Mejeriet; Aaret efter byggede Skræder Rask Rasksen sin Forretning, og begge blomstrede hurtigt op, grundet paa dygtig Ledelse.

Samme Aar blev opført ny Lærerbolig ved Siden af Skolen. Tidligere havde Læreren Bolig i Skjedsbøl, hvor den oprindelig var lagt, fordi han underviste dels i Trøstrup, dels i Lunde. 1894 begyndte N. A. Lauridsen sin Manufakturhandel; samme Aar opførtes For-

samlingshuset Nord for Skolen. Hvert Aar startedes nye Forretninger og byggedes nye Huse. Bennedsen købte Byggegrund i den Hensigt at flytte Forretningen op til Byen. Han begyndte med at bygge et Bageri 1897, og først 1901 solgte han Gaarden til sin Svigersøn; han opførte da en smuk og vel indrettet Bolig med komfortabel Butik og Lagerplads i Byens Hjerter.

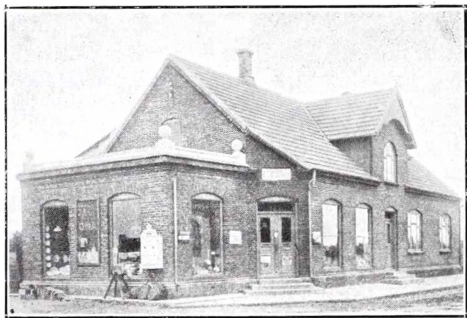
Imidlertid var Banespørgsmaalet blevet brændende for Vesteregnen, og i Lunde som andet Steds var de ledende Mænd klare over, hvilken Betydning det vilde have, naar Løsningen kom, at faa saa let Adgang til Stationen som muligt. Et Utal af Møder blev afholdt, og mange Projekter var fremme; endelig blev det paa et Møde i Snorom Kro den 23. April 1892, hvor Lunde var repræsenteret ved de valgte delegerede: Sogneraadformand Th. Bennedsen, Sognefoged J. Chr. Nielsen og Lærer Hansen Pedersen, Banens Retningslinie bestemt fra Varde til Nymindegab med Station ved Lunde, beliggende mellem Kirken og Engdraget Syd for Byen, altsaa i umiddelbar Nærhed af Kirkebyen. Samtidig arbejdedes i de vestlige Sogne stærkt paa en ren Esbjerg-Bane, der var tænkt lagt direkte fra Oksbøl til N. Nebel, og som knap berørte Lunde Sogn. De to Forslag blev ført frem i Rigsdagen, og der slaaet sammen til den saakaldte Gaffelbane, Nymindegab—Billum, med een Gren til Esbjerg og een til Varde, og saaledes blev det vedtaget som Del af Jernbaneloven af 8. Maj 1898. Imidlertid kom Kracket i Esbjerg, saa Byen ikke kunde betale de store Tilskud, den gerne vilde, og da samtidig Varde By nægtede at yde Bidrag, og Ribe Amtsraad stillede sig uvilligt over for Forslaget som uretfærdigt mod den gamle By, blev Sagen til sidst stillet i Bero. Den stedtes til Hvile paa et Møde i Varde med Stiftamtmand Ahnfeldts bevingede Ord: „Af Vrøvl er du kommen, til Vrøvl skal du blive, og af Vrøvlet skal du aldrig opstaa.“ Da Banen blev til Virkelighed, klarede han sig pænt med, at den nu kom af sund Fornuft og saglig Forhandling, ikke af Vrøvl. Da Byfoged Drechsel —

en meget energisk og dygtig Mand — senere kom til Varde, optog han sammen med Redaktør Kjelst, Branddirektør Skov m. fl. i Varde Byraad Sagen til Behandling, dog med den Ændring, at Esbjerggrenen skulde afskæres. Et Baneudvalg, bestaaende af nævnte Mænd, blev nedsat. Dette holdt en Række Møder om Sagen, det første i Lunde Forsamlingshus. Lundes Repræsentanter har altid holdt paa en ren Vardebane; de vandt ogsaa udelt Tilslutning paa dette første Møde.

Forslaget om Amputationen kom frem under de gunstigste Forhold. (Man sagde ogsaa: „Havde Redaktør Kjelst ikke haft saa mange Venner i Landstinget og Sagfører Hansen, Esbjerg, ikke saa mange Fjender i Folketinget, var Forslaget næppe blevet vedtaget“. Det være nu, som det vil). Nu blev det gennemført, det blev en ren Varde—N. Nebelbane, Stykket N. Nebel—Nymindegab blev ogsaa afskaaret. Atter begyndte Forhandlingerne om Retningen, og atter stod Sagen i Fare for at drukne i Vrøvl. Navnlig stod en skarp Strid mellem Lunde—Outrup og N. Nebel, der truede med intet Tilskud at yde, hvis Lunde skulde have Station. Længe holdt de fast paa Lundager By som yderste Indrømmelse. Endelig blev man paa et Møde i Ting Kro sent paa Natten efter mange Timers Forhandling enige om, at Lunde Station skulde ligge Syd for Engdraget. Folkevittigheden nævner ved en Tørvestak eller var det ved et Kobbelt Faar. Det blev et Kompromis, som ikke vandt Bifald hos de stridende Parter Nebel—Lunde. Paa dette historiske Møde var Lunde repræsenteret ved Gaardejer Jens Mølhede og Købmand Bennedsen. Han var valgt ind i Sogneraadet allerede 1891, var Formand 1894—97, da han blev genvalgt som Sogneraadsmlem, hvad ikke var almindeligt dengang, og han blev paany Formand i Sogneraadet 1900—03. Hans Ledelse, navnlig hvad Regnskab og Korrespondance angaar, vandt lige Anerkendelse hos Autoriteterne og Beboerne. Nu blev han Koncessionshaver til Anlægget for Banen, og da denne var aabnet for Drift, Medlem af Bestyrelsen.

Bennedsen har senere maattet høre ilde af Beboerne, fordi Stationen ikke kom op til Kirkebyen, dette er dog ubegrundet, da Bennedsen sikkert har gjort alt, hvad gøres kunde fra hans Side.

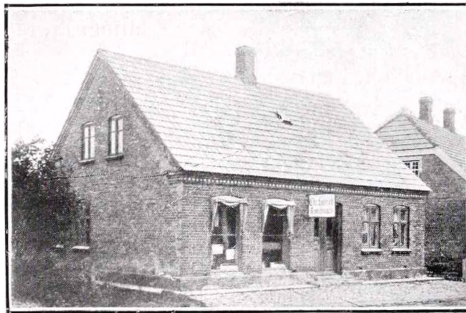
Der blev taget fat paa Banens Anlæg, Aar 1902 blev Lunde Station opført ca. 700 m Syd for Kirkebyen paa Mosegrund, og her var nu atter Betingelser for en ny By. Grundlæggeren af denne blev gamle S. Chr. Carstensen's Søn, Julius Sørensen; han havde arvet Kroen og en Del af Faderens store Gaard, hvortil han senere ved Køb føjede Resten, saa han nu var stor Gaardbruger, mens Kroen tabte i Betydning, siden Lunde var bleven Midtpunkt. Iøvrigt nærrede han megen Interesse for Heste og holdt Hingst. Ved Baneanlægget fik han Bevilling til Gæstgiveri ved Lunde St. Han solgte Gaarden til sin Svoger Valdemar Andersen og opførte en stor toetages Bygning med Gæstgiveri- og Logilokaler samt Butik. Samme Aar (1902) købte han Lundtang



N. Niensens Kolonialforretning.

Mølle og flyttede den ned til Stationen. Derhos var han virksom for at drage dygtige Folk til Byen. 1. Oktober 1903 begyndte N. Nielsen en Købmandsforretning i J. Sørensen's Butik; han viste sig snart som en dygtig Forretningsmand, og 1906 byggede han et stort, smukt Hus

lige over for Gæstgivergaarden. Endelig var J. Sørensen medvirkende ved at drage Købmand Østergaard til Lunde; denne drev i en Aarrække en Forretning i Lydum Mølle og var der anset for sin store Dygtighed. 1905 købte Østergaard Møllen af J. Sørensen, byggede Privatbolig og startede en Forretning i Tømmer & Støbe-gods, Bygningsartikler samt Korn, Foderstoffer & Kunstgødning. Forretningen blomstrede op, Omsætningen steg betydeligt for hvert Aar, og Østergaard havde en Kundekreds, der strakte sig over mange Sogne. Han modtog



Chr. Laursens Sadelmagerforretning.

flere Vognladninger med Banen end nogen anden Forretningsmand i Stationsbyerne langs N. Nebelbanen. Det var et stort Tab for Byen, at den rastløse, dygtige Mand gik bort ved en pludselig Død. Han blev angrebet af Blindtarmsbetændelse, blev opereret, men døde efter Operationen i sin bedste Manddomsalder. Det voldte Sorg i vide Kredse; thi ved hele sin Færd som Forretnings- og Privatmand havde Østergaard gjort sig afholdt af alle de mange, han kom i Forbindelse med. Med sine unge Sønner fortsatte Fru Østergaard Forretningen, idet hun dog allerede 1911 solgte Møllen til Lorenz Mogenssen, der tidligere havde været Gaardejer i Ølgod Sogn. 1914 overtog Sønnen Peder Østergaard Lager og Handel,

og en anden Søn, Jens Østergaard, overtog Landejendommen.

Ved Siden af Østergaard nedsatte Smed Chr. Thomsen, Søn af Gaardejer Th. Thomsen, Trøstrupgaard, sig i Aaret 1904. Hans Smedie er lidt efter lidt gaaet over til et ret stort Maskinværksted, da Thomsens Interesse særlig ligger paa dette Omraade. Tiden har været ham gunstig, Forbruget af Landbrugsmaskiner er steget mægtigt, Thomsen har med Dygtighed forstaaet at udnytte Chancen. Han har stor Agenturforretning, sælger saaledes Deeringsmaskiner for ca. 50,000 Kr. aarlig og laver selv mange Maskiner samt faar mere og mere at bestille med deres Vedligeholdelse. Blandt Agrarerne nyder han stor Anseelse som Maskinreparator. Han er for Tiden den Forretningsmand i Lunde, der virker mest udadtil. 1905 byggede Skræder Rask Jørgensen og Murer Andreas Weis og 1906 Slagter Vad. Endelig fik Byen 1910 kvindelig Fotograf, Mette Marie Hansen, der Aaret før var vendt hjem fra Amerika. Hun har taget de her anførte Billeder.

I en smuk, hvid Villa midt i Stationsbyen bor Dyr læge Moberg siden 1908; han er en kraftig, djærv Nordmand, en dygtig Dyr læge med stor Praksis. — Ved Siden af Forretningslivet i Stationsbyen kommer Landbruget til at spille en stedse større Rolle. Stationen blev oprindelig lagt paa Mosegrund ved store Hededrag, der hørte under Præstegaarden og Fattiggarden.

Efterhaanden blev betydelige Arealer købt af Østergaard og Lars Pedersen, som 1906 overtog Gæstgivergaarden efter Julius Sørensen, der flyttede til Skjern. De tarvelige Jorder kom snart i fortrinlig Kultur, og da Lars Pedersen 1912 igen solgte Kroen med lidt Jord til E. Jensen, Skjern, kunde han bygge en større Gaard, der hører til Sognets værdifuldeste Ejendomme. Ialt er der 5 Landbrug i Byen med ca. 60 Kreaturer. — Skønt Stationen blev lagt uheldigt for Kirkebyen, fortsættes Byggeriet i denne i omtrent samme Tempo.

Samme Aar, som Stationen og Gæstgivergaarden opførtes, byggede Tømrer M. Mortensen Bolig og Værk-

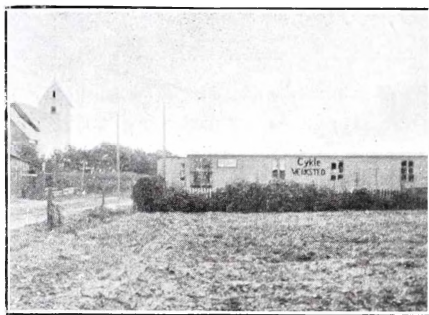


Th. Bennedsens Kolonialforretning.

sted, og han fik hurtig stor Forretning i Byggefaget. 1905 nedsatte J. Poulsen sig som Murermester, og han vandt Anseelse for at være en særlig dygtig og akkurat Haandværker. Samme Aar byggedes Brugsforeningslokaler. Efter Anlægget af Stationsvejen rejstes en Række Huse paa hver Side af denne. Her har følgende nedsat sig: Snedkermester Niels Andresen (1906), Skomager Haunstrup Madsen (1909), Bager Bruhn (1910), Maler Thomsen (1912) og Sadelmager Laursen (1912). Endnu maa nævnes P. Simonsens Cykleforretning fra 1910. Aaret før blev han Forsamlingshusvært og har som saadan med sin Hustru vundet udelt Anerkendelse for den Orden og Akkuratesse, de har holdt i Lokalerne. Deres private Lejlighed var oprindelig kun beregnet for en ugift Kvinde, men 1915 udvides Salen og Lejligheden ved Tilbygning, og der er nu en smuk, velindrettet Lejlighed. 1914 købte P. Simonsen Automobil og fik Chaufførcertifikat. Underligt for den, der husker c. 40 Aar tilbage, da var der fra Lunde gaaende Post een Gang om Ugen. Skulde man nogen Steder, maatte man oftest gaa, hvis man ikke selv var kørende, at køre var man ogsaa nænsom over.

For ca. 20 Aar siden begyndte Jørgen Pedersen Dagvognskørsel 2 Gange ugentlig fra Lydum Mølle gennem Lunde til Varde. Folk beklagede den arme Mand, der næppe fik noget at fortjene. Det gik imidlertid bedre end Folk ventede, og snart fik vi hver anden Dag Forbindelse. Samtidig vandt Cyklen Indpas. Desuden har vi baade Tog og Bil at vælge imellem, alt efter Tid og Lejlighed, naar vi skal ud.

Hvem kunde 1880 have drømt om en saadan Udvikling!



P. Simonsens Cykle- & Automobilforretning.

Østlig i Byen paa Skolens Embedsjord er der bygget Villaer af Lærer Kiholm, Fristrup, og Fru Olsen, Enke efter Sognepræst C. B. Olsen, der døde pludseligt i 1912 efter 6 Aars velsignelsesrigt Arbejde i Lunde.

Medens dette skrives grundlægges en ny Skole med 4 Klasseværelser, Bolig for Andenlæreren og 2 Lærere.

Der høres jævnlig Klager over, at Stationen ikke blev lagt ved Kirkebyen, saa der kun havde været en i Stedet for to Byer. Ret beset er det maaske godt for de Forretningsdrivende, at det er, som det er. Det har nemlig befriet dem fra alt for haard Konkurrence. Det vides, at adskillige vilde have startet Forretninger i Lunde;

men de var raadville, om det skulde være i Kirkebyen, der ligger centralt, og hvor alle Veje støder sammen, eller i Stationsbyen, og Følgen blev, at de helt opgav det. Nu er der ikke flere Forretninger, end Kundekredsen svarer til. Der behøver ikke at være Brødnid, og Forholdet mellem Byerne er udmærket. Det er derfor gaaet saa let at enes om Fællesforetagender som Telefon og Elektricitet. Allerede 1904 skaffede Julius Sørensen og Th. Bennedsen Telefon til Lunde, og 1907 blev oprettet Central hos Kirsten M. Lauridsen. Nu er



Parti fra Lunde Station.

der 19 Abonnenter. Og endelig blev 1910 stiftet et Andelsselskab for Tilvejebringelse af elektrisk Lys og Kraft; Smed Thomsen blev Formand. Værket blev bygget sydligst i Kirkebyen ved Stationsvejen; det drives ved Dieselmotor og har Tilslutning af, saa at sige, alle Beboerne i de to Byer, desuden leveres Strøm til de nærmeste Gaarde. Der er Planer oppe om at udvide Værket til at levere Lys og Kraft til hele Sognet. Der har været holdt Møder om et Vandværk, som særlig ønskes af flere i Stationsbyen, hvor Vandet er daarligt; men Tilslutningen har været for ringe, især fra Kirkebyen, her er Vandet udmærket.

Medens de to Søsterbyer er vokset op, har Tiderne særlig her i Vestjylland været gunstige for alt Erhvervs-

liv, og i Øjeblikket, mens Verdenskrigen raser, ualmindelig glimrende. Hvad Fremtiden bærer i sit Skød er dunkelt og skjult for os. Gid den ikke maa bringe for store Skuffelser! Vi maa da — timeligt set — stole paa, at Befolkningens Kærne er sund. Det er gennemgaaende brave og dygtige Folk, der kender Arbejdets Glæde og Velsignelse, og som har dannet hyggelige Hjem, hvor det er godt at dvæle.

Da Kirkebyen grundlagdes, øjnedes der knap et Træ i Omegnen, endda Sognets Navn betyder »ved Lunden«. Af den oprindelige Lund findes kun Spor i det Træ, der graves op af Moserne rundt om. Nu vokser kønne Haver op, og Plantager ses i Nærheden; en smuk, lille Plantning, hvor der kan afholdes Friluftsmøder, har endog faaet Plads ved Kirkens Fod. Maaske kan Lunde atter i Fremtiden komme til at svare til sit Navn.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



Th. Bennedsen
Købmand.



N. Nielsen
Købmand.



P. Simonsen
Cyklehandler.

Th. Bennedsen, Købmand, f. 1855 i Slebsager Skole, uddannet hos A. H. Schmidt, Vang, fra 1877—79 Bestyrer af Brødrene Palludans Forretning i Aarre, etabl. 1879 i Lunde og har gennem den lange Aarrække, han har boet i Lunde, drevet en betydelig Forretning op fra en ringe Begyndelse, foruden at have faaet Tid til at tage livlig Del i Byens offentlige Liv. Særlig fremhæves, at Bennedsen i 12 Aar var Medlem af Sogneraadet, deraf 6 Aar som Formand, i 20 Aar Kommunerevisor, Koncessionshaver i Varde—N. Nebel Banen og m. a.

N. P. Hansen Pedersen, Førstelærer og Kirkesanger, f. 1856 i Sædding Skole, udgaaet fra Ranum, forøvrigt henvises til foranstaaende personlige Oplysninger. H. P. har været Kirkeværge siden 1888, Formand i Værgæaadet 1912, Revisor ved Varde—N. Nebel Banen samt Med-

lem af Udvalget for danske Skolebørns Fælleslege. Hanssen Pedersen har efter alles Mening været sin By en god Mand, og mange ere de, som staa i dyb Taknemlighedsgæld til deres gamle Lærer.

N. Nielsen, Købmand, f. 1879 i Ølgod, uddannet hos Hans Sindberg, Ølgod, etabl. i Lunde 1903 og har paa faa Aar oparbejdet Stationens største og betydeligste Forretning i Kolonial- & Isenkrambranchen.



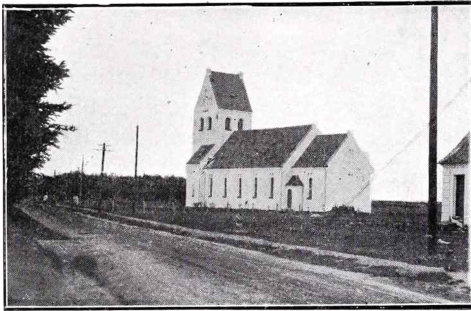
Chr. Laursen
Sadelmager.

P. Simonsen, Cyklehandler, f. 1879, etabl. 1911 som Cykle- & Cigarforretning, som paa faa Aar er gaaet stærkt frem, og har tillige nu ogsaa Automobil til Udleje. En dygtig, energisk Mand, der fra en lille Begyndelse arbejder sig støt frem. Formand for Sygekassen og tillige Formand for den lokale Afholdsforening.

Chr. Laursen, Sadelmager, f. 1885 i Silkeborg, udlært hos Kr. P. Nissen, Skive, og derefter arbejdet i forskellige Byer og 2 Aar i Tyskland, etabl. 1912 i Lunde, og driver en solid og stabil Sadelmager- & Møbelforretning, som Omegnens Landboere har god Brug for.

JOH. LAURSEN:

VIDEBÆK BY



Videbæk Kirke.

VIDEBÆK ligger omkring Aarhus-Ringkøbing Landevej, der danner Byens Hovedgade, og 24 km. fra Ringkøbing, 23 km. fra Herning, 21 km. fra Skjern og 30 km. fra Holstebro, altsaa næsten nøjagtigt midt i den store Firkant, der dannes af de fire nævnte Punkter, og er det største og vigtigste Samlingssted for Befolkningen i den udstrakte, hidtil byløse Egn.

Da Videbæk ikke er opstaaet som Følge af nogen enkelt særlig Begivenhed — som Anlæg af Jernbane eller lignende — men som Følge af Omegnens Fremgang i Kultur i det hele, bliver Byens Historie i sjælden Grad ogsaa Egnens Historie — en Historie om, hvorledes Egnens forskellige Institutioner Tid efter anden samler sig paa eet Sted — i Videbæk — og om, at nye Institutioner efterhaanden bliver nødvendige og kommer til; saaledes opstaaer Byen Videbæk.

Byens første Begyndelse maa føres tilbage til Aaret 1857, da Videbæk Kro blev bygget ved den i 1858 færdigbyggede ny Aarhus-Ringkøbing Landevej lidt Øst for, hvor denne skærer den gamle Landevej, der førte fra Kirkeby til Kirkeby, og saaledes var alt andet end lige. Aaret efter 1859 blev der Brevsamlingssted i Kroen med

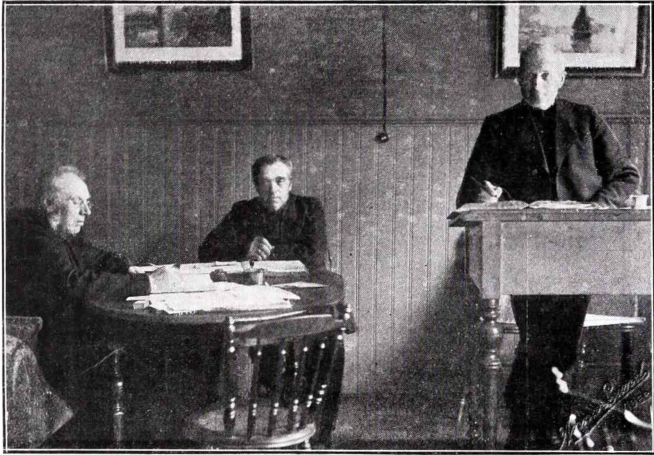
dennes Indehaver som Brevsamler, hvad han vedblev at være til sin Død 1909.

I sin oprindelige Skikkelse hørte Videbæk Kro til de hyggelige gamle Landsbykroer med efter den Tids Forhold rummelige Stuer, sine tykke Mure og Straatag. Efter at være genopbygget efter Ildebranden 1907 fremtræder den nu som et ualmindeligt smukt og i enhver Henseende fuldtud moderne udstyret Nutidshotel; kun den obligate Kørestald minder om, at det er en Landsbykro, man her har for sig.



Videbæk gl. Kro.

Efter at have solgt Kroen flyttede dens mangeaarige Ejer Jens Jensen Lund med Brevsamlingsstedet op til dettes nuværende Plads paa Hjørnet af Hovedlandevejen og Skjernvejen. „Gamle Lund“, som han gerne i de senere Aar kaldtes, var født 1824, døde 1909, var Veteran fra Treaarskrigen, og han var ogsaa Videbæk Bys Veteran, der som ingen anden havde set Byen vokse frem. Efter hans Død bestyres Brevsamlingsstedet, der alt i flere Aar har været udvidet Brevsamlingssted og selvstændig Postadresse, af hans Datter Frk. Sofie Lund. Det er dog først i Halvfjerserne Byens Fremvækst og Udvikling ret begyndte. 1872 flyttedes Herborgbæk Marked, der holdtes ved Vadgaard i Herborg i Oktober Maaned, til Videbæk og var i nogle Aar dens



Bestyrelsen for
Vorgod, N. Vium Kommunes og Omegns Spare- og Laanekasse.

eneste Marked — nu holdes der 4 aarlige Markeder i Videbæk — i Februar, Juni, August og Oktober Maaneder — det sidste er kommen til i 1912.

Den første Købmandsgaard, der endnu er i Brug, kaldet Jens Vems Gaard, byggedes i 1876. Nu har Byen fem Købmandsforretninger.

Da der paa den 6 Mil lange Strækning mellem Ringkøbing og Herning ingen Læger fandtes, blev Trangen til lettere og billigere Lægehjælp paa Videbækegnen omsider for stor, og i 1879 lykkedes det at faa bygget en Lægebolig i Videbæk og faa oprettet et Distriktslægeembede. Samme Aar ankom Byens første Læge, Thierry, fra Anholt, hvortil han atter drog tilbage efter c. 7 Aars Virksomhed i Videbæk. Hans Efterfølger, Læge Juul, virkede der i 8 Aar, da han i 1894 forflyttedes til Hjørning. Samme Aar overtog Læge Djørup Distriktslægeembedet og forblev i Embedet, til dette i Henhold til Lov om Embedslægevæsenets Ordning i 1914 blev nedlagt — altsaa i 20 Aar.

Siden der i 1890 byggedes Amtssygehus for smittomme Sygdomme i Byen, er Lægen i Videbæk tillige Sygehuslæge, og har fra en ringe Begyndelse faaet en Praksis, som hører til Landets bedste. Dette Forhold skyldes ikke mindst den kraftige, energiske og dygtige Distriktslæge Djørup, der i 1914 forflyttedes til Frederiksberg som Kredslæge for Frederiksberg Birk og Amtslæge for Københavns Amt. Byens nuværende Læge er A. Munck Larsen.

Ikke alene for Menneskene, men ogsaa for Dyrenes Sundhed er der sørget, idet Byen har haft Dyrlæge siden 1898, da Dyrlæge Andersen flyttede dertil. 1916 flyttede ogsaa Dyrl. Ravnsbjerg til Videbæk, saa nu har Byen to.

Det er dog ikke alene Lægehjælpen, der er sørget for, ogsaa Medicinen faas paa Stedet, idet Cand. Johann A. Aschlund i 1906 fik Bevilling paa at drive Apothek i Videbæk. Efter nogle Aars Virksomhed her overtog han Styrelsen af Svaneapotheket i Kolding, hvilket han nu er Indehaver af, og efterfulgtes af forhv. Apotheker i Seydisfjord paa Island, Erik Eriksen.

Ogsaa paa andre Maader er der sørget for Byens Sundhed og Trivsel, som f. Eks. ved Sundhedsvedtægt, hvortil et Tillæg af 1916 indfører obligatorisk Kødkontrol, Sundhedskommission, og i 1905 forsynedes Byen med et fuldstændigt Kloaksystem, der fører alt Spildevand helt ud i forbiløbende Bække.

I 1913 fik Byen Vandværk, der siden der anlagdes Filtre, leverer ualmindeligt godt Vand.

Til Egnens økonomiske Trivsel oprettedes 20. Febr. 1868 Vorgod, Nørre Vium m. fl. Sognes Sparekasse, der indtil 1877 havde Bosted i Vorgod Kirkeby; men da Kassen nævnte Aar meget stærkt truedes af et større Krak, traadte nogle Mænd — særlig maa nævnes Jens Søndergaard, Ryesminde, og Kristen Jensen, Videbæk — til og reddede den fra Undergang, og samtidig flyttedes dens Bosted til Videbæk, hvor den stadig har Lokale i Afholdshotellet.

Efter at Jens Søndergaard havde styret Sparekassen som Formand i 2 Aar og Kristen Jensen derefter i 5 Aar, valgtes Niels Abildtrup, Trøstrup, til dens Formand i 1884, og han har siden da styret den med sikker Haand sammen med et Udvalg paa 2 Mand af dens Bestyrelse.



J. Søndergaard †
Gaardejer.



Chr. Jensen †
Sogneraadsformand.



Jens Søndergaard
Gaardejer.



N. Abildtrup
Gaardejer

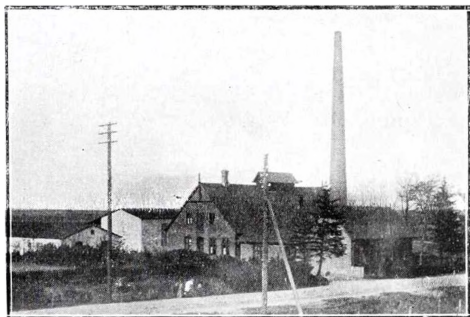
Formand for
Vorgod, N. Vium Kommunes og Omegns
Spare- og Laanekasse.

Disse skiftes til at møde paa Kontordagene og bestaar for Tiden af Sønner af dens 2 forannævnte Redningsmænd: Jens Søndergaard, jun. og Jens Jensen.

Sognefoged Jens Dyrvig har i flere Aar været Sparekassen en udmærket Bogholder. Som Eks. paa den Stabilitet, der siden 1877 har præget dens Ledelse, kan

anføres, at den i nævnte Tidsrum ikke har tabt en Øre ved Udlaan, endda der ofte er set mere paa personlig Dygtighed end paa den pengelige Sikkerhed. Dens Indlaanssum af Sparepenge er for Tiden over en halv Million Kroner.

Først i Firserne oprettedes endvidere Vorgod, Brejning m. fl. Sognes Landboforening, hvis Centrum Videbæk ligeledes er, idet dens Møder og Dyrskuur afholdes her.



Videbæk Mejeri (Bestyrer N. Christoffersen).

Nogle Aar efter, 1887 byggedes Mejeriet „Christianslund“, der selvfølgelig siden har været en vigtig Faktor saavel for Egnens som for Byens Trivsel. 1905 fragik et stort Stykke af dets østlige Opland, idet baade Mejeriet da byggedes, og i 1907 gik atter et større Stykke mod Syd, da N. Vium Mejeri dette Aar byggedes; men desuagtet staar „Christianslund“ nu med samme Mælkemængde, som det havde før den nævnte Udtrædelse af de 2 nye Mejerikredse.

Mejeriet „Christianslund“ begyndte sin Virksomhed 28. Juni 1887. Det vil ikke forundre, at det voldte adskillige Vanskeligheder, inden tilstrækkelig Tilslutning opnaaedes, naar man betænker, at Egnen dengang var tyndt befolket, og at Kredsens Størrelse var op imod 2 Mil i Gennemsnit. Den første Bestyrelse kom til at

bestaa af Niels Abildtrup, Trøstrupgaard, Formand og Kasserer, Terkild Nielsen, V. Herborg, P. Kr. Pedersen, L. Ryesminde, Jens Dyrvig, Vorgod Præstegaard, og Søren Kr. Winther, Opsund.

Mejeriet kostede ca. 200,000 Kr. at opføre og montere og fik det første Aar leveret 1,733 179 Pd. sød Mælk fra 124 Leverandører. Eftersom Egnens Udvikling tiltog, voksede Tilgangen af Medlemmerne, saa at der i 1905 var 315 Leverandører med en samlet Mælkemængde af 7,273,102 Pd., men da udtraadte ca. 60 Interessenter og dannede Vorgod Mejeri, og i 1907 udtraadte atter ca. 60 for at bygge Nr. Vium Mejeri. Efter denne Aareladning af ca 4 Millioner Pd. Mælk aarlig er „Christianslund“ i efterfølgende Aar til nu vokset til at have ca. 7 Mill. Pd. aarlig, saa Tabet er forvundet, et Bevis paa hvilken rig Vækst, Udviklingen har i disse Egne.

Mejeriets Formænd i den forløbne Tid har været:

Niels Abildtrup	1887—88
Niels Birkmose	1888--90
Jens Søndergaard	1890—91
Niels Abildtrup	1891—92
Peder Kr. Pedersen	1892—99
Niels Abildtrup	1899—1900
Peder Kr. Pedersen	1900—06
Niels Birkmose	1906—09
Svend Buch	1909--11
Knud Knudsen	1911 vice verce.

Mejeriets første Bestyrer var Mejerist A. C. Lauridsen, der efter 14 Aars god Tjeneste trak sig tilbage og nu er Købmand i Sverrig. Ved hans Tilbagetræden valgte af 75 Ansøgere den nuværende Bestyrer N. Christoffersen, der dengang var Bestyrer af Mejeriet „Damgaard“ i Fjellerod.

De første tre Aar af Virksomheden solgtes Smørret til forskellige danske Smørhandlere og i Maj 1890 sluttedes Forbindelse med Mr. J. C. Hopkinson, Liverpool, der siden uafbrudt har aftaget Mejeriets Produktion.

Der har altid hersket god Enighed og Forstaaelse indenfor Interessentskabet, og det blev en stor Festdag, da ca. 400 Mennesker samledes for at mindes Mejeriets 25 Aars Fødselsdag. Ligeledes har Ledelsen altid forstaaet at holde Mejeriet paa Højde med Tidens Krav, saa det bedste Udbytte til enhver Tid er naaet, ligesom talrige (34) Anerkendelser for Smør er vundet gennem Aarenes Løb.

Bestyrer N. Christoffersen, af hvem vi bringer et Billede, er født 1873 i Nøvling ved Aalborg. Han bestod Præliminæreksamen med 109²/₃ Points fra Hobro Real-

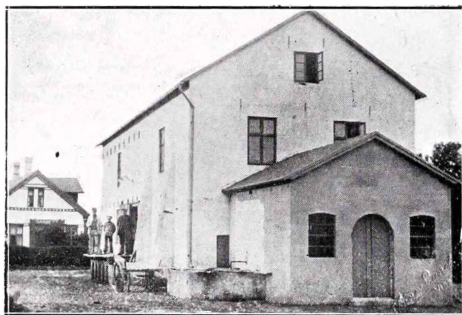


N. Christoffersen
Mejeribestyrer.

skole, hvorefter han lærte Mejeri paa Nøvling, Askildrup og Gjøel Andelsmejerier i 2¹/₂ Aar og blev da Bestyrer af Mejeriet „Damgaard“ i Fjellerad, hvor han forblev i 6¹/₂ Aar, indtil han tiltraadte Pladsen her den 1. Maj 1907. I 1898 rejste han i 6 Uger med Statsunderstøttelse og besaa forskellige Mejerier her i Landet, i 1902 gennemgik han et Elektricitetskursus hos Professor la Cour paa Askov, i 1904 atter paa Rejse til forskellige Mejerier og 1908 paa Studierejse i England og Irland. Han har opnaaet 28 Anerkendelser for Smør, hvoraf 4 Sølvmedailler.

Som Medlem af Dansk Mejeristforening, Ringkjøbing Amts søndre Kreds, var han i nogle Aar Bestyrelsesmedlem samt Formand for samme i to Aar (1913 og 14). Er Revisor i Videbæk Sparekasse.

Byens første Møleri — Vindmølle — er bygget 1881 og har vokset sig op til en betydelig Forretning. Møllen har forlængst taget „Hatten af“; i Stedet for Vindkraft benyttes Oliemotor. Videbæk har endnu 2 Møllerier — eet til med Oliemotor og eet med Vindkraft og elektrisk Hjælpekraft, saa vi forstaar, at ingen behøver at spise sit Foder uknækket.



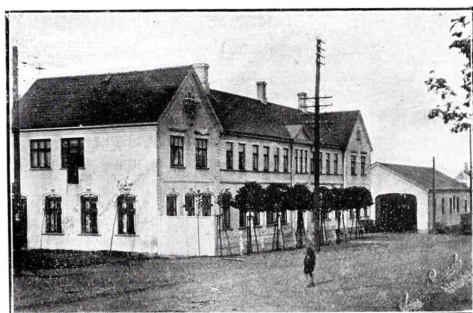
Videbæk Mølle (H. C.²Pedersen).

Byens Elektricitetsværk, anlagt 1907, sørger for Oplysning baade inden og uden Døre, at ingen behøver at færdes i Mørke, og for den offentlige Sikkerhed, Ro og Orden er der sørget ved Ansættelsen af en Politibetjent fra 1. Jan. 1898.

Gennem Aarene er der i Videbæk vokset frem en Stab af de forskellige Forretninger, saavel hvad Handel som Haandværk angaar, saa Byen maa siges at være leveringsdygtig i omtrent enhver Henseende. Byens Forbindelse med Omverdenen, saavel hvad angaar Post-, Person- samt Godstrafik, besørges af talrige Fragtvogne, Dagvogne og Biler, men er alt andet en tidsvarende, hvorfor Skjern—Videbækbanens Virkeliggørelse imødeses med Længsel og Glæde — ikke mindst over, at den er nær forestaaende.

For Byens og Omegnens aandelige Oplysning og Udvikling er der sørget paa forskellig Maade. Allerede

1891 byggedes det første Forsamlingshus i Videbæk -- dengang Byens og Egnens eneste Forsamlingslokale til Afholdelse af Møder af forskellig Art, der maatte dog ogsaa drives Gymnastik deri, paa en Grund, der blev skænket af Kroejer Jens Lund. Byggesummen blev tilvejet bragt ved Aktietegning. Dette Forsamlingshus er dog forlængst ombyttet med et nyt, større og mere tidsvarende Hus med Scene, Beboelse og en mindre Sal til Smaaamøder. Desuden blev der af Luthersk Missionsforening 1906 bygget et nyt Forsamlingshus, der kun bruges til denne Forenings Møder.

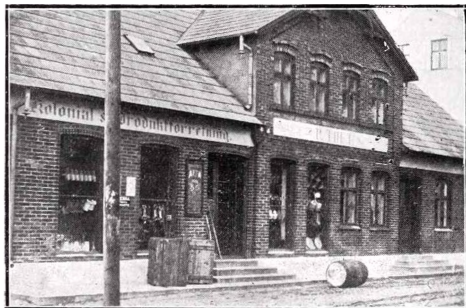


Westergaards Hotel.

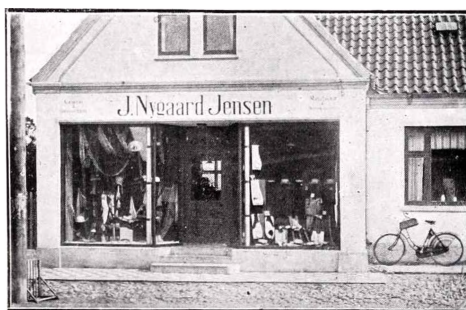
Westergaards Hotel saavel som Afholdshjemmet har større Sale hvor Møder, Baller, Fester, Fællesspisninger osv. kan afholdes. 1900 fik Videbæk sit eget Skolevæsen, idet der dette Aar byggedes Kommuneskole og oprettedes et fast Lærerembede samt ansattes en Vinterlærerinde, efterat der i nogle Aar havde været holdt Pogskele i et lejet Lokale og af en af Sogneraadet lejet Lærerinde.

Paa Grund af det stærkt voksende Børneantal erstattedes Vinterlærerinden snart af en halvaarlig lejet, ikke fast ansat Lærerinde, der i 1907 afløstes af en fast ansat Andenlærer. 1911 byggedes en ny Skole med

Bolig og Lokale for Andenlæreren, og antoges atter en Vinterlærerinde, da Børneantallets fortsatte Stigning atter nødvendigjorde Oprettelsen af en ny Klasse. For Tiden forestaar atter Omordning og Udvidelse, idet der er ved-



P. Tofts Kolonialforretning.



J. Nygaard Jensens Manufakturforretning.

taget Oprettelse af en 5te Klasse og et fast Lærerinde-embede.

Som Tiden gik, og Byen voksede, følte Savnet af Kirke og Præst i Byens umiddelbare Nærhed ganske naturligt mere og mere. Videbæk var henvist til at benytte Herborg Kirke, der ligger i en Afstand af c. 3,5

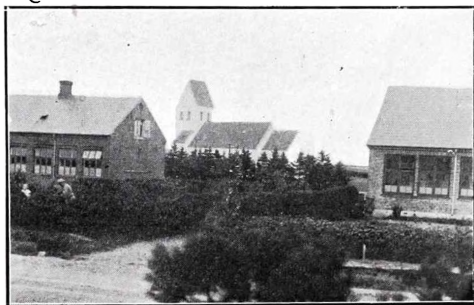
km, og Præsteboligen for Nørre Vium—Herborg Pastorat ligger i en Afstand af c. 6 km.

Derfor begyndtes i 1905 — særlig paa Foranledning af daværende P. Chr. Pedersen, Lille Ryesminde, der forøvrigt var Sjælen i Arbejdet for baade Byens og Egnens Opkomst, saalænge han levede — Arbejdet paa at skaffe Byen baade Kirke og Præst.

Foraarsaget ved P. Chr. Pedersen Sygdom og Død 1906 gik Arbejdet dog kun smaat fremad i Førstningen, ogsaa paa Grund af Modstand fra sine Steder og liden Tro paa Sagens mulige Løsning paa andre Steder.

Efterat det nedsatte Udvalg efter P. Chr. Pedersens Død havde valgt sig en Formand, toges Arbejdet op igen, og allerede 1907 toges Forholdene i Øjesyn af Biskop G. Koch, Ribe, samtidig med at Biskoppen drøftede Sagen med Udvalget, og Grundlaget for Sagens videre Fremme skabtes, idet Biskoppen stillede sig yderst velvillig til Sagen.

Efter forskellige Henvendelser til Kultusministeren, Finansudvalg osv. lykkedes det at faa optaget en Bevil-



Videbæk Skole og Kirke.

ling paa 18,500 Kr. paa Finansloven for 1912--13, og efterat Tegninger og Overslag var udfærdigede af Kgl. Bygningsinspektør & Arkitekt J. Vilh. Pedersen, Odense,

og Arbejdet var overdraget til Muremester M. Lethager og Tømrermester H. S. Fæster, hersteds, toges der fat paa Arbejdet i Efteraaret 1913.

Den 13. December 1914 blev Kirken indviet til Brug, og Videbæk glæder sig ved at have faaet en ualmindelig smuk, harmonisk og veludstyret Kirke baade ind- og udvendig. At Resultatet er blevet saa godt skyldes det særligt heldige Valg af Arkitekt, Haandværkernes Dygtighed og Beboernes Offervillighed. Kirkedistriktets Beboere har foruden fornøden forudgaaende Garantikapital



Gadeparti fra Videbæk.

ydet et Tilskud til selve Kirkens Opførelse paa 8,000 Kr. Desuden har Kirken som Gaver modtaget af M. Bjerrebo og Hustru, før i Videbæk, nu boende i København, et udmærket Orgel til 3,500 Kr., af Haandværkerforeningen et Alterbillede — Kopi af Joachim Skovgaards Freskomaleri i Apostelkirken i København — 500 Kr., og inden Distriktlæge Djørup forlod Videbæk, skænkede han Kirken fire elektriske Lysekroner. Tillige har Kirken en meget smuk Alterdug, forfærdiget og foræret af Kvinder i Videbæk. Da Videbæk Kirke blev indviet i Hundredaaaret for Oprettelsen af Det danske Bibelselskab, fik den af dette foræret en meget smuk Bibel.

I Aarene 1914—15 opførtes ved Siden af Kirken en Præstebolig, der nu staar og venter paa at modtage Præsten, saa snart en saadan maatte blive kaldet, hvilket ventes at være nær forestaaende. Alt Arbejdet ved saavel Kirke som Præstebolig er udført af Byens egen Haandværkere. Af Foreninger, som udelukkende angaar Byen og dens Borgere, kan nævnes Haandværkerforeningen og Borgerforeningen. Haandværkerforeningen er stiftet 22. Novbr. 1901 og har til Opgave særlig at støtte Haandværkerne og deres Efterladte; men ogsaa kan den støtte det mere almene Arbejde for Byens Vel.

Borgerforeningen er stiftet 20. Marts 1911 og har det mere almindelige Formaal ved enhver Lejlighed at virke for Byens Opkomst og varetage dens Borgeres Tarv.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



Chr. Westergaard
Hotelejer.



H. C. Petersen
Mølleejer.



P. Toft
Købmand.

H. C. Petersen, Korn- & Foderstofhandler, f. 1874 i Ringgive, uddannet paa Grindsted Mølle og Kjærup Mølle, etabl. i 1900 og har siden ombygget Møllen til Motorkraft, og i Forbindelse hermed drives Byens største Forretning i Korn- & Foderstoffer samt Støbegods & Trælast. En dygtig, energisk Mand, der paa faa Aar har oparbejdet en solid Virksomhed.

Niels Abildtrup, Gaardejer & Sparekasseformand, Formand for Sparekassen siden 1884, Medlem af Sogneraadet i 9 Aar, flere Gange Formand & Kasserer for Videbæk Mejeri samt Landboforeningen.

P. Toft, Købmand, f. 1856 i N. Omme, udlært hos P. Christensen, Vorgod, overtog dennes Forretning i Forpagtning et Aarstid og købte samme i 1887. I 1901 begyndte Toft sin nuværende Forretning, som han i Aarenes Løb har arbejdet godt frem.

Jens Jensen, Gaardejer, f. 1871 i Videbæk, 1893--94
Elev paa Vejstrup Højskole, Formand for N. Vium-
Herborg Sogneraad, Medlem af Bestyrelsen for Vorgod-
Nr. Vium og Omegns Sparekasse.



J. Nygaard Jensen
Købmand.



Jens Jensen
Videbæk.

Nygaard Jensen, Manufakturhandler, f. 1885 i Skjern,
lærte Handelen hos H. Kiel i Ringkjøbing, derefter an-
sat i Haderslev, Sønderborg, har Afgangseksamen fra
Handelsskolen, og Kursus paa Dekorationsskolen i Ham-
borg, etabl. 1912, og Forretningen er i rivende Frem-
gang, hvilket havde til Følge, at denne i 1915 maatte
henflyttes til større nye Lokaler. Nygaard Jensen er
Formand for Elektricitetsværket.



Harder Mikkelsons Bogtrykkeri, Esbjerg